

KOMORNÍ LISTY

ČASOPIS SOUDNÍCH EXEKUTORŮ

ROZHOVOR S

JUDr. Monikou Novotnou:

Spravedlnost není samozřejmost

vydává Exekutorská komora České republiky

4/2025
18. ročník

DRAŽTE NA Portaldrazeb.cz!

1) NA MÍRU EXEKUTORŮM

Portál dražeb je vytvořený přímo na míru soudním exekutorům. Systém je neustále inovován na základě uživatelských podnětů.

2) CENA A SERVIS

Bezkonkurenční cena.
Žádné skryté poplatky a vícenáklady.

3) FLEXIBILITA A PŘIPRAVENOST

Vývoj systému sleduje aktuální legislativní i technologické novinky. V procesu je zapojení do celoevropské sítě dražebních portálů.

4) VŠECHNY DRAŽBY NA JEDNOM MÍSTĚ

Web je přehledný pro dražebníky i dražitele.
Jediný portál obsahující všechny exekuční dražby = masivní návštěvnost.

5) GARANCE KVALITY

Oficiální dražební portál s dynamickým rozvojem počtu dražebníků i dražitelů.
Exekutorská komora ČR jako garant kvality pro exekutory i dražitele.

3 měsíce ZDARMA + 10 inzerátů na Sreality ZDARMA pro nové dražebníky

CENÍK

Cena inzerce na Sreality = 10 Kč

Cena inzerce na Reality.iDNES = 3 Kč

Platba pouze za vydraženou dražbu s nejnižším podáním:

do 150 tisíc = 150 Kč

do 1 milionu = 800 Kč

nad 1 milion = 1200 Kč

* Technická podpora, helpdesk a právní podpora v ceně.

KONTAKTUJTE NÁS:

email: helpdesk@portaldrazeb.cz

tel.: 211 155 321

www.portaldrazeb.cz

text: Mgr. Jan Mlynarčík
prezident Exekutorské komory ČR

Editorial

Vážené kolegyně, vážení kolegové, vážení čtenáři časopisu Komorní listy, rok 2025 je za námi. Nezávislý externí pozorovatel exekučního prostředí by jistě mohl tento rok považovat za úspěšný. Vždyť meziročně opět poklesl celkový počet fyzických osob v exekuci i počet exekucí, které jsou vůči těmto osobám vedeny. Exekuce tedy fungují. Exekutorům se navíc podařilo zastavit velké množství tzv. bezvýsledných exekucí. To je všeobecně celospolečensky považováno za pozitivní trend. Věci se tedy zjevně hýbou správným směrem. Nebo ne?

Ti, kdo do naší práce a exekučního prostředí vidí hlouběji, mohou namítat, že skutečnost není tak růžová, jak vypadá navenek. Soudním exekutorům ubývá práce. Narůstá počet exekucí souběžně vedených vůči jedné osobě, s čímž také souvisí zvyšující se nedobytnost v exekuci vymáhaných pohledávek. Vymáhání nezanedbatelné části pohledávek se podle nové právní úpravy má nově soustředit více u Celní správy. Pouze v loňském roce Ministerstvo spravedlnosti zrušilo celkem devatenáct trvale neobsazených a sedm uvolněných exekutorských úřadů, které se nepodařilo obsadit poté, co skončil soudní exekutor, který zde vykonával činnost. Na začátku roku 2026 budou zrušeny další tři dlouhodobě neobsazené úřady. V tomto už budoucnost tak růžově nevypadá.

Kde je pravda a jak se situace vyvíjí, na to si asi musí odpovědět každý sám. Nicméně já preferuji hledět do budoucnosti s plným korbelem realismu říznutého tou správnou dávkou optimismu, odpustíte-li mi tento jemný pijácký příměr. Právě takový přístup mi umožňuje s čistým svědomím prohlásit, že jsem na své kolegyně a kolegy z exekutorského stavu skutečně hrdý.

Navzdory neustálým legislativním i faktickým změnám, kterým je exekuční řízení vystaveno, si soudní exekutoři zachovávají nadstandardně vysokou úroveň služeb. Exekuce jsou prováděny v souladu s právními předpisy a bez jakýchkoli větších problémů či excesů. Přese všechny obtíže a zákonná omezení si exe-

Mgr. Jan Mlynarčík,
prezident Exekutorské komory ČR

kutoři nadále drží nejvyšší úroveň vymahatelnosti mezi všemi exekučními orgány v České republice. Dokázali v krátkém čase řádně ukončit více než milion bezvýsledných exekucí, a to na základě legislativních pravidel, která měla k uspokojivému či použitelnému zákonnému textu velmi daleko.

Koncem roku se nám po velmi dlouhých a složitých jednáních podařilo dosáhnout alespoň mírné náplasti na ekonomické problémy, s nimiž se značná část exekutorských úřadů potýká, a to v podobě nové úpravy exekutorského tarifu. K navýšení odměn u vymáhání peněžitého plnění sice nedošlo, nicméně se zvýšila paušální náhrada hotových výdajů a tarifní

odměna u nepeněžitých plnění, kde byl stav dlouhodobě neudržitelný. V tomto ohledu budeme samozřejmě nadále usilovat o další navýšení, neboť ani zdaleka nebyla naplněna proklamace ministerstva, že novela zohledňuje růst nákladů na provoz exekutorských úřadů, a že tato změna tarifu zajistí stabilní výkon exekuční činnosti. Prozatím ovšem budme rádi i za tuto příslovečnou první vlašťovku.

V loňském roce jsme dosáhli několika dalších dílčích úspěchů. Otevřeli jsme nové reprezentativní prostory v pražském sídle Exekutorské komory ČR, kde nově mohou probíhat a již probíhají různé vzdělávací akce a důležitá jednání. Prostory jsou navíc vybaveny multimediální technikou pro streamování a online účast na školeních a seminářích, a IT prostředky pro konání exekutorských zkoušek. Komora ve spolupráci s Ministerstvem spravedlnosti rozšířila Portál dražeb o sekci Insolvenční záměry. Na naší platformě tak insolvenční správci nově mohou transparentním způsobem uveřejňovat své záměry zpeněžení majetku v insolvenčním řízení. To samotné představuje pro soudní exekutory další příležitosti k rozšíření nabídky draženého majetku, větší přehled o připravovaných zpeněžováních a snadnější možnost navázat spolupráci s insolvenčními správci při realizaci dražeb. O možnosti zveřejňovat záměry ke zpeněžení již byli informováni insolvenční soudci, a to nejen ze strany Komory, ale i ministerstva. V rámci zvýšení transparentnosti insolvenčního řízení tak může být insolvenčním správcům doporučeno uveřejnění záměrů na Portálu dražeb, či přímo stanoveno jako podmínka zpeněžení majetku.

Nelze dále opomenout, že byly zahájeny práce na velkém množství dalších projektů, například na jednotném standardu pro export exekučních spisů, datové výměně s finančními institucemi, evidenci srážek ze mzdy či napojení Centrální evidence exekucí na Rejstřík vyloučených osob z účasti na hazardní hře.

V květnu roku 2025 se zástupci Exekutorské komory ČR účastnili již druhého Sjezdu českých právníků

s tématem: „Bude digitální věk prospívat spravedlnosti?“. Na sjezdu jsme měli příležitost prezentovat současnou pokročilou úroveň digitalizace a elektronizace procesů v exekučním řízení a elektronických exekučních spisů. Zároveň jsme mohli přednést a prodiskutovat naši vizi fungujícího systému elektronických spisů a elektronické výměny dat napříč celou justicí a všemi jejími složkami. Opět jsme tak mohli ukázat, že jsme nezbytnou součástí demokratického právního státu 21. století a máme své zasloužené místo mezi ostatními právníckými profesemi.

Máme tedy do nového roku hledět s vizí poloprázdné či poloplné sklenice vody? Inu... soudní exekutoři nikdy nechodili po růžemi sypané cestičce. Děláme náročnou práci. Práci, s níž se bohužel nutně pojí i určitá úroveň negativního nahlížení ze strany společnosti. Je to ovšem práce důležitá a smysuplná. Budeme-li ji proto i nadále vykonávat svědomitě, zodpovědně a se zápallem nám vlastním, bude mít smysl pro nás i pro společnost.

Letos oslaví profese soudních exekutorů 25 let od svého vzniku. Jsme tu již čtvrt století a za tu dobu jsme dokázali mnohé. Věřím tedy, že tu budeme nejen dalšího čtvrt století, ale mnohem déle. A věřím, že to bude stát za to!

Pevné zdraví, hodně štěstí a úspěchů do nového roku!

Mgr. Jan Mlynářčík

Obsah

1	EDITORIAL	3
2	ABSTRAKTY	6
3	ROZHOVOR	
	JUDr. Monika Novotná: Spravedlnost není samozřejmost Mgr. Libor Vaculík	8
4	ČLÁNKY	
	Osoby vyloučené z účasti na dražbě JUDr. Mgr. Otakar Koutenský, Ph.D., LL.M.	12
	Pololetní přehled z judikatur Ústavního soudu JUDr. Lenka Pekařová	23
	Insolvenční záměry na Portálu dražeb jako další krok k transparentnímu zpeněžování Mgr. Olga Černá	26
	Úvaha: Zvláštní oprávnění vážící se k autorským dílům či s nimi související, relevantní z hlediska exekuce Mgr. David Lenc	28
	Půl tisíce let právní úpravy držení zbraní na našem území doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D., JUDr. Jan Podola, Ph.D.	34
	Projektové intervence Programu rozvoje venkova Mgr. Olga Zumrová	39
5	JUDIKATURA	
	Judikatura v exekučních věcech Mgr. David Hozman	44
6	Z HISTORIE	
	Stalo se... JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	52
7	ZPRÁVY Z KOMORY	
	Oslavy 15. výročí liberalizovaného systému výkonu rozhodnutí v Moldavské republice – moje účast a postřehy Mgr. Tomáš Tunkl	53
	Estonský soudní exekutor (kohtutäitur): Systém, fungování a specifika Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.	54
	Z jednání prezidia EK ČR Mgr. Petr Prokop Ustohal	57
	Z jednání 46. a 47. sněmu soudních exekutorů Mgr. Petr Prokop Ustohal	59
8	ABSTRACTS	61

Abstrakty

JUDr. Mgr. Otakar Koutenský, Ph.D., LL.M.

Osoby vyloučené z účasti na dražbě

Článek se zabývá právní úpravou osob vyloučených z účasti na dražbě v rámci výkonu rozhodnutí a soudní exekuce. Systematicky analyzuje ustanovení občanského soudního řádu, která definují okruh vyloučených osob podle typu dražby – movitých věcí, nemovitých a závodu. Pozornost je věnována i procesním důsledkům účasti vyloučené osoby, jakož i komparaci s úpravou zákona o veřejných dražbách. Cílem je objasnit ratio legis jednotlivých omezení a poukázat na potřebu jednotné terminologie a právní jistoty v dražebním řízení.

str. 12

Mgr. David Lenc

Úvaha: Zvláštní oprávnění vážící se k autorským dílům či s nimi související, relevantní z hlediska exekuce

Článek se zabývá méně reflektovanou oblastí autorského práva z pohledu výkonu rozhodnutí a zaměřuje se na identifikaci zvláštních oprávnění vážících se k autorským dílům či s nimi souvisejících práv, která mohou být v exekuční praxi hospodářsky relevantní. Autor postupně analyzuje povahu a převoditelnost práva zaměstnavatele a objednatele k výkonu majetkových práv k autorskému dílu, vybraná práva související s právem autorským (zejména práva výrobců záznamů, vysílatelů a dalších nositelů) a konečně i právo autora na přiměřenou dodatečnou odměnu podle § 2374 občanského zákoníku. Na základě rozboru zákonné úpravy, odborné literatury a judikatury dospívá k závěru, že řada těchto oprávnění představuje samostatná, převoditelná a tedy exekučně postižitelná práva či pohledávky, ačkoliv jejich praktické uplatnění zůstává zatím spíše nevyzkoušené. Text tak otevírá odbornou diskusi o dosud opomíjených možnostech vedení exekuce v oblasti autorského práva.

str. 28

doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D. a JUDr. Jan Podola, Ph.D.

Půl tisíce let právní úpravy držení zbraní na našem území

Příspěvek popisuje více než půl tisíciletí právního vývoje úpravy držení a nošení zbraní na našem území, a to od prvních pokusů o regulaci ve 12. století přes vydání Zřízení o ručnicích v roce 1524, císařského patentu č. 223/1852 ř. z. včetně poválečného vývoje až po vydání zákona č. 90/2024 Sb., o zbraních a střelivu, který nabude účinnosti dne 1. 1. 2026. V této souvislosti článek zmiňuje i implementaci práva na obranu se zbraní do ústavního pořádku České republiky. Dále je v článku uvedeno několik poznámek o právu držet zbraň ve vybraných zemích Evropské unie. Konečně pak příspěvek zmiňuje některé tragické případy, na jejichž základě se rozpoutala diskuse o tom, do jaké míry zbraně regulovat či naopak jejich držení připustit.

str. 34

Egermann

Est. 1832

Exkluzivní sklo pro výjimečné
příležitosti, ideální volba pro
vaše obchodní partnery.

Flagship Store Crystalex

Masaryčka House
Na Florenci 2139/4
Praha 1

+420 720 839 298

shop.prague@crystalex.cz

egermannnglass.com

ptal se: Mgr. Libor Vaculík

JUDr. Monika Novotná:

Spravedlnost není samozřejmost

Jak chránit nezávislost advokátů v době digitalizace, kde leží hranice mezi státem a profesní autonomií a proč by se věřitelé neměli stydět za to, že vymáhají své pohledávky? Nově zvolená předsedkyně České advokátní komory JUDr. Monika Novotná v otevřeném rozhovoru mluví o technologiích, legislativních hrozbách i budoucnosti právnických stavů. Vyjadřuje se k místní příslušnosti soudních exekutorů, k „překlápění“ bezvýsledných exekucí do insolvence i k tomu, proč jsou vztahy mezi právníckými profesemi dnes lepší než kdy dřív. A dává jasný vzkaz: vzájemná podpora mezi stavy musí být oboustranná.

JUDr. Monika Novotná,

předsedkyně České advokátní komory

Dovolte mi poblahopřát Vám ke zvolení předsedkyně České advokátní komory. V předchozím představenstvu jste zastávala funkci místopředsedkyně, jedná se tedy pro Vás o přirozený vývoj, nebo jste o funkci předsedkyně musela usilovat? Cítíte velkou podporu členské základny?

Moc děkuji za blahopřání. Svým způsobem jde o přirozený vývoj. Už před minulým sněmem v r. 2021 se vytvořily dvě skupiny advokátů, Moderní advoka-

cie a Komora 2.0, představitelé obou byli zvoleni do představenstva a ukázalo se, že sdílíme podobné hodnoty a dokážeme spolupracovat bez nějakých konfliktů. Pro letošní sněmovní volby jsem se pak stala kandidátkou Moderní advokacie na předsedkyni Komory a jsem velmi vděčná za podporu všech kolegů a kolegů, kteří mě pak i zvolili. Samozřejmě každý se pohybuje v nějaké své profesní bublině, takže v té mé cítím velkou podporu a doufám, že budou advokáti spokojeni s tím, jak budu svou funkci vykonávat, i za čtyři roky.

Poslední sněm, na kterém bylo zvoleno nové představenstvo, proběhl částečně v distanční podobě, takže se jej advokáti mohli zúčastnit i online. Zároveň i volby do orgánů Komory proběhly v elektronické podobě. Můžete našim čtenářům popsat Vaše čerstvé zkušenosti s vedením sněmu a volbami v režimu online? Potýkala se elektronická volba s nějakými technickými obtížemi?

Jednání sněmu bylo celou dobu streamováno, takže přehled o jeho jednání měli i kolegyně a kolegové, kteří sněm sledovali distančně. Všichni, ať už byli přítomni na sněmu nebo byli jen vzdáleně připojeni, pak s využitím mobilní aplikace 9. sněm ČAK nebo prostřednictvím webového odkazu hlasovali a volili na sněmu. Volební systém byl nastaven tak, aby byla splněna podmínka přímé a tajné volby. Advokáti do něj přistupovali ze zabezpečené zóny Portálu ČAK na webu ČAK. Před sněmem proběhla dvě veřejná testování volebního systému, členové představenstva otestovali i hlasovací systém. Přesto jsme však měli

obavy, aby systémy ustály nápor tisíců advokátů v jeden okamžik. A já mám opravdu radost z toho, že se nejen nenaplnily žádné katastrofické scénáře, ale že se hlasování i voleb zúčastnilo nebývalé množství advokátek a advokátů, volilo 4 800 advokátů a o jednotlivých usneseních sněmu hlasovalo kolem 1 500 advokátů. Poděkování samozřejmě patří všem zaměstnancům Komory, kteří se na organizačním zajištění i IT řešení podíleli. To, že vše proběhlo hladce, je především jejich zásluha.

Jak vůbec členové ČAK přijali tuto změnu? Setkali jste se s nějakým tvrdým odporem a voláním po návratu k tradičnímu způsobu vedení a organizace sněmu? Bylo potřeba se nějakým způsobem vypořádat s nemožností účastnit se diskuse u těch členů, kteří nebyli fyzicky přítomni na sněmu?

Naštěstí jsme se s žádným odporem nesetkali. Myslím, že to bylo i proto, že jsme tradiční sněm ani společenské setkání po sněmu nezrušili, jen jsme změnili způsob hlasování a voleb. Takže každý, kdo se chtěl sněmu i navazující společenské části zúčastnit, tu možnost měl i nadále. Ano, je pravda, že svůj osobní příspěvek na sněmu mohl pronést jen ten, kdo se jej osobně zúčastnil – ale na to byli advokáti upozorněni předem a ani zde jsem nezaznamenala žádný problém. Společenskou část jsme navíc využili k ocenění významných členů orgánů Komory, kteří se rozhodli již v další činnosti nepokračovat. Ukázali jsme tak veřejně, jak si jejich práce pro Komoru vážíme.

Já osobně jsem měla strach z toho, že na sněm přijdou advokáti, kteří nebudou vybaveni žádným elektronickým zařízením pro hlasování a volby, tedy ani telefonem, tabletem nebo notebookem. Ještě krátce před sněmem, když jsem vysvětlovala, jak se bude volit a hlasovat, mi někteří kolegové řekli, že nepotřebují nic vysvětlit, že na sněm přijdou osobně a budou volit a hlasovat tak, jak jsou zvyklí. Proto jsme měli i zapůjčeno několik mobilních telefonů, abychom takovým problémům předešli, ale ukázalo se, že moje obavy byly naštěstí liché a nikdo z těch, kdo byli na sněmu, si na žádné problémy nestěžoval.

V představenstvu máte nyní před sebou 4 roky práce. Kterým směrem by se podle Vás měla Česká advokátní komora a advokacie v tomto období ubírat? Jaké změny plánujete provést?

Ráda bych, aby advokacie zůstala sebevědomým stavem, s respektem ke svým kořenům a současně s odvahou čelit výzvám, které před námi stojí. V první řadě je to obrana nezávislosti advokáta. Chci, aby Komora zůstala garantem naší profesní autonomie, institucí, která dokáže říci jasné „ne“, když to bude potřeba. Na základě své dosavadní praxe vím, že narušení nezávislosti může být zastřeno nejlepším úmyslem, ať jde o boj proti daňovým únikům nebo o opatření proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Advokátní nezávislost, stejně jako důvěrnost vztahu mezi advokátem a klientem, jsou však nezbytnými atributy spravedlivého procesu a právního státu, a proto nesmí být narušovány ani z těch nejlepších úmyslů. Ochrana důvěrnosti vztahu mezi advokátem a klientem vychází z potřeby klienta mít jistotu, že to, co řekne svému advokátovi, zůstane mezi nimi, že advokát je jeho hlas, a ne jeho soudce. Minulému představenstvu se podařilo prosadit ochranu důvěrnosti komunikace mezi advokátem a klientem do novely zákona o advokacii, nyní bude na nás, abychom promítli tuto ochranu i do procesních předpisů. Stejně jako v předchozím období by se legislativní pozornost Komory neměla upírat jen na předpisy, které se přímo dotýkají advokátů. Chci, aby Komora byla slyšet všude tam, kde se lámou principy právního státu. Aby připomínala, že spravedlnost není samozřejmost – je to hodnota, kterou musíme hájit každý den.

Výzvou je samozřejmě i digitalizace – mění svět kolem nás, a advokacie nesmí zůstat stát. Musíme využít technologie k tomu, aby nám pomáhaly – a ne, aby nás svazovaly. V rámci Komory jde o to, aby se stala moderní a otevřenou institucí, která advokátům ulehčuje práci, a ne komplikuje. Současně jde o to, aby se Komora ozvala vždy tam, kde by hrozilo, že technologie zasáhne do lidských práv, ať už jde o ochranu osobních údajů nebo o právo na spravedlivý proces.

Jsou před Vámi nějaké aktuální výzvy nebo obtíže, se kterými se v advokacii, příp. v připravované legislativě, musíte vypořádat?

Velkou výzvou je připravovaná změna předpisů o opatřeních proti legalizaci výnosů z trestné činnosti. Právě v této oblasti jde o to, aby advokát mohl plnit povinnosti povinné osoby bez toho, že by byl zavalený administrativou, a současně i o uhájení nezávislosti advokacie ve vztahu ke státu. Tedy aby byla zachována stávající praxe, kdy Komora je prostředníkem mezi advokátem a státními úřady.

Z těch aktuálních věcí jsme teď připomínkovali návrh změny katastrálního zákona, kdy je navrhováno zrušení ochranné lhůty v případě vkladů na základě veřejných listin. To by ve svých důsledcích znamenalo výrazné ohrožení vlastníků nemovitostí před podvody, kdy právě v té dvacetidenní lhůtě mají např. možnost podat návrh na předběžné opatření.

Jak hodnotíte aktuální spolupráci a soudržnost mezi jednotlivými právníckými profesemi, konkrétně pak s Exekutorskou komorou ČR a jejím vedením?

Já si myslím, že máme výborné vztahy. Myslím, že obecně advokáti vnímají exekutory jako své partnery a partnery svých klientů. Moje generace, která zažila dobu výhradně soudních exekucí, ví, k jakému posunu při vymáhání pohledávek našich klientů vedlo zavedení exekučního řádu. Exekutoři jsou rozhodně úspěšnější, než kdy byly soudy. To, že díky nim dlužníci více platí, je samozřejmým efektem, který má pozitivní vliv na věřitele – a negativní na dlužníky. Já jsem již v minulosti napsala několik článků o tom, že mezi dlužníky je více voličů než mezi věřiteli – a podle toho se řídí i přístup politiků k oběma kategoriím. Vadí mi, že v důsledku toho je vymáhání dluhu veřejně vnímáno jako něco, za co by se měl vlastně věřitel a všichni, kdo mu s tím pomáhají, stydět. Přitom obecnou zásadu o tom, že smlouvy (tedy i dluhy) se mají plnit, máme v úvodní hlavě občanského zákoníku jako základní zásadu, na které je postaveno soukromé právo.

Nedávno proběhl již druhý Sjezd českých právníků. Jak se stavíte k tomuto konceptu

spolupráce mezi právníckými stavy? Vidíte nějaký prostor pro zlepšení nebo zefektivnění přípravy sjezdů? Mají sjezdy takového formátu v současné době své místo, nebo se jedná spíše o zátěž pro zúčastněné strany pro splnění společenské odpovědnosti?

Já si myslím, že obnovení Sjezdu českých právníků, byla výborná myšlenka. Ukázalo se, že jsou témata, která jsou pro jednotlivé justiční profese společná, i když třeba každá z nich na ně nahlíží trochu jinak. Proto bych byla ráda, aby se sjezdy zachovaly i v budoucnosti, a aby řešily nosná témata, která mají legislativní přesah. Společným úsilím totiž můžeme dokázat přesvědčit o potřebě nějaké úpravy de lege ferenda i zákonodárce. Jde o taková témata, která mají lidskoprávní přesah. Opět se vrátím k digitalizaci. Do budoucna bude postupovat nejen interní organizaci všech složek justice, ale bude ovlivňovat i soudní proces. Teď nemám na mysli to, že by místo soudu rozhodovala umělá inteligence (i když třeba na takových úkonech, jako je výzva k zaplacení soudního poplatku nebo předvolání k jednání, si to představit dokážu), ale umělá inteligence se bude stále více propisovat do dokazování – jako východisko pro modelování ve znaleckém zkoumání, jako software pro identifikaci osoby atd. A na tyto výzvy musíme být společně připraveni. Sjezd je pro to výborná a osvědčená platforma.

Exekutorská komora ČR v minulosti prosazovala zavedení místní příslušnosti soudních exekutorů (tzv. teritorialitu). Proti té se nicméně výrazným způsobem ozývali právě advokáti. Můžete nám sdělit hlavní důvody tohoto nesouhlasu a zda se jedná o názor soudržný napříč členskou základnou? Co by se podle Vašeho názoru muselo v návrhu místní příslušnosti exekutorů změnit, aby s ním advokáti souhlasili?

Jde především o zachování vztahu věřitel – exekutor, chcete-li i v trojstranném vztahu věřitel – advokát – exekutor. Zavedením teritoriality by došlo k tomu, že věřitelé s velkým množstvím pohledávek, typicky finanční instituce, telefonní operátoři apod., by nemohli pověřit svými exekucemi jediného exekutora, ale museli by si v každém kraji vybrat jiného, protože místní příslušnost by byla určena bydlištěm nebo sídlem dlužníka. Navíc je zcela standardní, že

dlužník má bydliště v jednom kraji a majetek v jiném kraji. Ztratilo by se právo dohodnout se s takovým exekutorem, se kterým již má věřitel dobré zkušenosti a má k němu důvěru. Po pravdě řečeno, nevím, jak zavést teritorialitu exekutorů a současně vyhovět námitkám, které jsem uvedla.

Logickým vyústěním bezvýsledné majetkové situace dlužníka, kde už ani exekuce nepomohou, by měla být insolvence a oddlužení daného povinného, resp. dlužníka. Soudní exekutoři by dle názoru EK ČR měli mít za stanovených podmínek možnost exekuční řízení vedené vůči takové fyzické osobě „překlopit“ do insolvenčního řízení, které by následně administrovali právě exekutoři, kteří již mají komplexní povědomí o majetkové situaci dlužníka. Tím by se daly odstranit duplicitní úkony při zjišťování majetku a proces výrazně urychlit. Co si o tomto návrhu myslí Česká advokátní komora?

Co si myslí Česká advokátní komora, to nevím, mohu Vám říci jen svůj názor, a neznám přesné podrobnosti, jak by to mělo fungovat. Myslím, že to, že je odděleno insolvenční řízení a exekuční řízení, a tedy je odděleno i to, co dělá insolvenční správce a insolvenční soud a co dělá exekutor, má svůj smysl. Určitě by byla na místě spolupráce mezi exekutorem a insolvenčním soudem při zmiňovaném „překlopení“ do insolvenčního řízení. Pořád zde ale máme věřitele, tedy takový postup by neměl být automatický, ale jen se souhlasem příslušného věřitele. Dovedu si představit, že by věřitel mohl pověřit exekutora podáním insolvenčního návrhu spojeného s předáním veškerých relevantních podkladů insolvenčnímu soudu. Ale že by mohl exekutor sám rozhodnout na návrh dlužníka o oddlužení, to si úplně představit neumím.

Ve chvíli, kdy Česká advokátní komora a notáři usilovali o navýšení svých tarifních ohodnocení, stála Exekutorská komora ČR pevně za nimi a otevřeně je podporovala. Stejně tak se soudní exekutoři postavili za advokáty, když mělo být umožněno, aby ve věcech právnických osob a svěřenských fondů mohli jednat i ti, kteří k tomu nemají příslušnou kvalifikaci.

To jsme považovali za zásah do samotné podstaty advokacie. Můžeme se od nového vedení ČAK dočkat stejné míry podpory, jakou setrvale poskytuje Exekutorská komora?

Určitě můžete, máte mé slovo.

Poměrně často se na sociálních sítích setkáváme s výroky některých advokátů na adresu soudních exekutorů, které by měly být řešeny prostřednictvím podnětu k výkonu dohledu nad dotyčným exekutorem nebo napřímo prostřednictvím jednání mezi oběma aktéry, příp. zástupci obou stavů. Jak se vedení ČAK staví k takovým aktivitám svých členů? Plánují se ohledně aktivit advokátů v online prostoru nějaká nová pravidla, nebo považujete ta stávající za dostatečná?

Etický kodex advokáta ukládá advokátovi povinnosti jednat čestně a nesnižovat důstojnost advokátního stavu. V minulosti tomu odpovídala i kárná praxe. Pak ale přišla éra sociálních sítí a nečekaně hrubých projevů některých jejích účastníků. I v těchto případech se Komora snažila o kárný postih, ukázalo se však, že soudy tomu nejsou nakloněny a až na výjimky umožňují postih jen za projevy, které mají souvislost s výkonem advokacie. Úplně se mi taková interpretace nelíbí, byla bych ráda, aby se advokáti chovali slušně a čestně za všech okolností – on stačí jediný, aby poškodil pověst celého advokátního stavu. To je ale ve všech profesích stejné. Ovšem myšlenka, že bychom takové „spory“ řešili na úrovni nějakého společného smírního orgánu složeného ze zástupců obou stavů, ta by se mi líbila. Možná by i taková praxe přispěla ke kultivaci veřejného prostoru.

Článek on-line si přečtete zde:

text: JUDr. Mgr. Otakar Koutenský, Ph.D., LL.M.
 asistent soudce Okresního soudu Plzeň-město

Osoby vyloučené z účasti na dražbě

Institut dražby v civilním procesu je zvláštní způsob transparentního zpeněžení majetku povinného při zachování rovnováhy mezi zájmy oprávněného, povinného a třetích osob. Dražební jednání představuje klíčovou fázi výkonu rozhodnutí či exekuce, v níž dochází k realizaci prodeje majetku povinného a jeho přeměně na výtěžek určený k uspokojení pohledávek oprávněných. S ohledem na veřejný charakter dražby je nezbytné, aby průběh dražebního jednání byl nestranný, předvídatelný a zbavený jakéhokoli podezření ze střetu zájmů či zneužití postavení osob podílejících se na řízení. Tomu odpovídá i právní úprava okruhu osob, které se nesmějí dražebního jednání účastnit jako dražitelé.

Cílem zákonodárce bylo vytvořit takový rámec, který vylučuje nejen osoby přímo zapojené do výkonu soudní či exekutorské činnosti, ale i ty, jejichž účast by mohla ohrozit objektivitu či důvěru v dražební proces. Ustanovení zákona č. 99/1963 Sb., občanského soudního řádu (dále jen „o. s. ř.“), proto v různých částech explicitně vymezuje okruh vyloučených osob. Při dražbě movitých věcí stanoví § 329 odst. 1 o. s. ř., že dražit nesmějí soudci, zaměstnanci soudů, povinný a jeho manžel. Dražit nesmějí rovněž dále osoby, kterým v nabytí věci brání zvláštní právní předpis a tzv. obmeškalý vydražitel (§ 329 odst. 5 o. s. ř.), tedy osoba, které byl udělen při dražbě příklep, ale neuhradila nejvyšší podání. Shodně je tomu i u prodeje nemovitých věcí podle § 336h odst. 4 o. s. ř. U prodeje závodu pak § 338u odst. 3 o. s. ř. přidává k výše uvedeným i správce závodu a zachovává vyloučení osob, jimž v nabytí závodu brání zvláštní předpis.

Cílem tohoto článku je systematicky analyzovat právní úpravu osob vyloučených z účasti na dražebním jednání v rámci výkonu rozhodnutí a soudní exekuce, vymezit rozdíly mezi jednotlivými způsoby provedení dražby a objasnit ratio legis jednotlivých omezení. Pozornost bude věnována též otázkám procesních důsledků účasti vyloučené osoby na dražbě

a možným následkům z hlediska platnosti příklepu. V závěrečné části bude provedena komparace s úpravou obsaženou v zákoně č. 250/2023 Sb., o veřejných dražbách, zejména s jeho ustanoveními § 12 a § 43, která obdobně řeší otázku osob vyloučených z účasti na dražbě.

Tematický význam tohoto institutu je dán nejen praktickou frekvencí dražebního způsobu zpeněžování majetku, ale i nutností předcházet procesním pochybením, která by mohla vést k neplatnosti příklepu nebo k porušení zásad rovnosti účastníků. Otázka, kdo může být dražitelem, se tak stává jedním z podstatných momentů zajišťujících legitimitu nuceného prodeje majetku. Vyloučení určitých osob z účasti na dražbě je nezbytným korektivem principu veřejnosti a otevřenosti dražby, neboť brání tomu, aby došlo k jejímu zneužití osobami s procesními či profesními vazbami na orgán, který dražbu provádí.

2. Legislativní rámec a systematika právní úpravy

2.1 Normativní východiska

Institut vyloučení určitých osob z účasti na dražbě je zakotven výlučně v procesních předpisech, zejména v ustanoveních § 329, § 336h a § 338u o. s. ř. Tato ustanovení jsou společná pro výkon rozhodnutí i soudní exekuci, neboť občanský soudní řád působí vůči zákonu č. 120/2001 Sb., o soudních exekutorech a exekuční činnosti (dále jen „exekučnímu řádu“), subsidiárně a při provádění exekuce se přiměřeně použijí příslušná ustanovení o. s. ř., nestanoví-li exekuční řád jinak.

Ustanovení § 66 odst. 6 exekučního řádu pak explicitně stanovuje, že § 329 odst. 1 věta druhá a § 336h odst. 4 občanského soudního řádu platí obdobně pro exekutory a jejich zaměstnance. Analogicky pak zní § 70

odst. 3 exekučního řádu ve vztahu k závodu. Z toho plyne, že okruh osob vyloučených z účasti na dražbě se u soudního výkonu rozhodnutí i exekuce shoduje.

Tím je potvrzeno, že materiálně-právní i procesní limity účasti osob jsou upraveny výhradně v občanském soudním řádu.

2.2 Systematika úpravy v občanském soudním řádu

Zákonodárce přistoupil k vymezení osob vyloučených z účasti odděleně podle povahy zpeněžované věci tedy:

- § 329 odst. 1 o. s. ř. – dražba movitých věcí a dalších věcí, které se draží v režimu movitých věcí (např. pohledávky nebo obchodní podíly),
- § 336h odst. 4 o. s. ř. – dražba nemovitých věcí a dalších věcí, které se draží v režimu nemovitých věcí (např. družstevní podíl spojený s právem užívat byt),
- § 338u odst. 3 o. s. ř. – dražba závodu.

Tento přístup je logickým odrazem různé povahy předmětů dražby a rozdílných organizačních mechanismů jednotlivých řízení. Procesní úprava reflektuje skutečnost, že v každém typu dražby se liší míra složitosti, účast subjektů i rozsah soudního dohledu, proto je nutné stanovit i diferencovaný režim vyloučení určitých osob.

Společným jmenovatelem všech tří ustanovení je princip nestrannosti orgánu vykonávajícího dražbu a ochrana integrity dražebního procesu. Vyloučení se proto vztahuje zejména na osoby, které jsou ve vztahu k soudu, exekutorovi či povinnému ve zvláštním poměru, popř. na osoby, kterým brání zvláštní právní předpis v nabytí dražené věci.

2.3 Obecné zásady a ratio legis

Z hlediska právně-teoretického lze vymezit trojí účel právní úpravy:

1. Prevence střetu zájmů – vyloučení soudců, zaměstnanců soudů a exekutorů je nutným korektivem zásady nestrannosti orgánu veřejné moci.

2. Zajištění smyslu exekuce – vyloučení povinného a jeho manžela zabraňuje obcházení smyslu exekuce prostřednictvím zpětného nabytí majetku.

3. Ochrana veřejného pořádku a bezpečnosti – zákaz účasti osob bez příslušného oprávnění (např. bez zbrojního průkazu při dražbě zbraní, bez licence u energetických závodů apod.) je nezbytný pro zachování souladu s hmotněprávními předpisy. Rovněž vyloučení osob, které jako vydražitelé neuhradily nejvyšší podání, přispívá k tomu, že se dražby zúčastní pouze skuteční zájemci.

K těmto cílům přistupuje rovněž aspekt důvěry veřejnosti v zákonnost jednání. Účast zaměstnanců soudu nebo exekutora či povinného na dražbě by mohla objektivně vyvolat pochybnosti o nestrannosti soudního rozhodování a zpochybnit legitimitu celé dražby. Je nutné zdůraznit, že tento zákaz se vztahuje na soudce, exekutory a zaměstnance všech soudů nebo exekutorských úřadů, nejen toho, který vede výkon rozhodnutí nebo exekuci; zákaz se však nevztahuje na jejich rodinné příslušníky či osoby blízké.¹

Lze dovodit, že vyloučení některých osob z účasti na dražbě má dvojí funkci:

1. Preventivní – předchází zneužití procesního resp. postavení a zaručuje poctivou soutěž mezi dražiteli.
2. Sankční – v případě obmeškalého vydražitele plní funkci postihu za narušení procesní disciplíny.

2.4 Vztah k dalším právními předpisům

Vedle občanského soudního řádu je třeba zohlednit i další zvláštní právní úpravy, které mohou samostatně omezovat nebo zakazovat nabývání určitých věcí nebo práv. Jde zejména o:

- zákon č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu,
- zákon č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči,
- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách,
- zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví,
- zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon.

¹ SMOLÍK, Petr. § 329 [Provádění dražby]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 1. Dostupné na beck-online.cz.

Pokud by dražený majetek spadal pod působnost některého z těchto předpisů, může být určitá osoba vyloučena z účasti na dražbě i bez výslovného procesního ustanovení. Takové vyloučení vyplývá z hmotně-právní nemožnosti nabýt dražený předmět, resp. nemožnosti draženým předmětem nakládat, a soud nebo exekutor je povinen k této překážce přihlédnout z úřední povinnosti.

2.5 Účast na dražebním jednání

Účastí na dražbě se rozumí přítomnost osoby v postavení dražitele, tedy subjektu, který je oprávněn činit podání. Pouhá přítomnost při dražebním jednání není účastí ve smyslu procesních předpisů. Dražitel se stává účastníkem teprve tehdy, prokáže-li svou totožnost a splní-li formální podmínky účasti (např. složení dražební jistoty podle § 336e nebo § 338r o. s. ř.). V praxi to znamená, že osoby vyloučené nemohou tyto podmínky vůbec naplnit – jejich přistoupení k dražbě či složená jistota by byly bez právního účinku.

Dále musí dražitel před zahájením dražby prokázat svoji totožnost, a jestliže jde o právnickou osobu, tak i oprávnění k zastupování společnosti (§ 21 a násl. o. s. ř.), kdy předložení oprávnění až po udělení příklepu nepředstavuje vadu řízení v případě, kdy z obsahu spisu bylo patrné, že je tato osoba oprávněna za dražitele jednat (srov. usnesení Ústavního soudu ze dne 23. 05. 2007, sp. zn. III. ÚS 376/06, nebo usnesení Nejvyššího soudu ze dne 08. 02. 2006, sp. zn. 20 Cdo 2439/2005).²

Zákon výslovně nevylučuje možnost, aby dražitel byl při samotné dražbě zastoupen jinou osobou, lze tedy dovodit, že takový postup možný je, ale musí být řádně prokázáno, že zástupce je skutečně oprávněn za dražitele činit podání. Obdobně není vyloučeno, aby dražitelé dražili věc do podílového spoluvlastnictví nebo do společného jmění, nicméně i taková skutečnost musí být řádně zaznamenána do protokolu s tím, že musí být uvedeno, kdo jaký podíl nabývá.

V takovém případě je úkolem soudu nebo exekutora nejpozději před zahájením dražebního jednání prověřit, jestli předložené plné moci splňují výše zákonné požadavky, neboť osoba, která listinu v potřebné

podobě nepředložila, nemůže dražit. Tuto skutečnost, stejně jako její důvody, je nutné zaznamenat v protokolu. O tom, že konkrétní osoba nemůže dražit, lze rozhodnout i usnesením, kterým se upravuje vedení řízení, není tedy proti němu přípustné odvolání a jeho výrok se pouze zaznamená v protokolu.³

Dražba věcí nebo závodu je prakticky nejčastějším způsobem zpeněžení majetku povinného v exekuční praxi, a proto má otázka účasti osob zásadní význam pro platnost celého jednání. Vzhledem k přímému kontaktu soudního vykonavatele s povinným i s veřejností je nutné vyloučit jakýkoli střet zájmu či pochybnost o objektivitě soudních orgánů. Ačkoliv to zákon přímo nestanovuje, měl by přístup do prostor, kde se dražba koná, být bezplatný. Tento požadavek vylučuje vstupné, poplatky za registraci diváka nebo jiná finanční omezení přístupu.⁴

Lze uvažovat rovněž i o tom, že z dražby může být vyloučena osoba, která by se v průběhu dražebního jednání opakovaně dopouštěla hrubého rušení jednání, a to ve smyslu § 48 vyhlášky č. 37/1992 Sb., o jednacím řádu pro okresní a krajské soudy.

3. Osoby vyloučené z účasti při dražbě movitých věcí

Právní úprava účasti na dražbě movitých věcí vychází z ustanovení § 329 odst. 1 o. s. ř., podle něhož „soudci, zaměstnanci soudů, povinný a manžel povinného nesmějí dražit“. Z tohoto taxativního výčtu lze dovodit, že účast oprávněného jako dražitele není omezena, a tedy i oprávněný jako účastník řízení se může dražby zúčastnit.

Pokud je při dražbě movitých věcí stanovena povinnost složit dražební jistotu, je i její složení nutnou podmínkou pro účast na dražbě (§ 328b odst. 5 o. s. ř.). Z hlediska zásad civilního procesu jde o projev principu nestrannosti a rovnosti účastníků.

3.1 Okruh vyloučených osob

a) Soudci a zaměstnanci soudů

Tyto osoby jsou z účasti na dražbě vyloučeny absolutně, a to bez ohledu na to, zda jde o dražbu provádě-

² KOUTENSKÝ, Otakar. Exekuce postižením závodu. Praha: Wolters Kluwer, 2024, s. 80.

³ JIRSA, Jaromír a kol.: Občanský soudní řád, 4. část. Soudcovský komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 469.

⁴ KOUTENSKÝ, Otakar. Exekuce prodejem movitých věcí. Rigorózní práce. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2018, s. 84.

děnou „jejich“ soudem či jiným soudem.⁵ Smyslem je ochrana objektivit a nemožnost přímého nebo i nepřímého ovlivnění výsledku dražby. Vyloučení se vztahuje na všechny zaměstnance soudů bez ohledu na pracovní zařazení (administrativa, vykonavatelé, asistenti apod.), protože zákon nečiní žádné rozdíly podle funkčního zařazení.

b) Exekutor a zaměstnanci soudních exekutorů

Odkazovací norma stanovená v § 66 odst. 6 exekučního řádu výslovně upravuje rovněž zákaz účasti exekutora či jeho zaměstnanců v dražbě. Obdobně jako je tomu u soudců a zaměstnanců soudů, vztahuje se tento zákaz nejen na soudního exekutora a jeho zaměstnance, kteří dražbu provádějí, ale na všechny exekutory a jejich zaměstnance napříč republikou.

c) Povinný a jeho manžel

Účast povinného v dražbě by znamenala popření smyslu exekuce, neboť by umožnila zpětné nabytí majetku povinného – byť formálně v rámci dražby – a zmařila by tak vymáhací účel řízení. Tento zákaz je proto logicky rozšířen i na manžela povinného, neboť se předpokládá, že by jednal ve shodě s povinným.

Je třeba učinit závěr, že účast manžela jako dražitele je vyloučena i v případě, že movitá věc není součástí společného jmění (a manžel povinného tedy není účastníkem řízení).⁶ I když partner povinného nebo i jiná osoba blízká povinnému není osobou, která by automaticky nesměla být připuštěna k dražbě, je možné ji výjimečně za účelem zamezení zneužití procesního práva vyloučit z dražby, pokud je zjevné, že jedná na popud povinného s cílem zmařit průběh dražby, a tím ztížit uspokojení pohledávky oprávněného (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2023, sp. zn. 20 Cdo 3270/2023).⁷

d) Osoby, jimž v nabytí věci brání zvláštní předpis

Čtvrtou skupinu tvoří osoby, kterým zvláštní hmotně-právní úprava zakazuje nabývat určité věci. Jde zejména o (ne)držitele platného zbrojního průkazu při

dražbě zbraní a střeliva, ale také např. o osoby nesplňující podmínky pro nabytí kulturní památky nebo předmětu zvláštní historické hodnoty. K této skupině mohou patřit i osoby, které by nabytím věci porušily zákaz z jiného právního předpisu (celní zákon či zákon o ochraně přírody a krajiny). Toto vyloučení z dražby není možné zhojit zastoupením osobou, která příslušné podmínky splňuje, neboť by stále šlo o vlastnickou sféru vyloučené osoby.

Povinnost soudního vykonavatele nebo vykonavatele exekutora jako osoby, která je pověřena vedením dražby, je v takových případech obdobná jako při ověřování totožnosti dražitelů – musí se přesvědčit, zda dražitel splňuje všechny zákonné předpoklady pro nabytí předmětu dražby, a pokud je nedoloží, vyloučí jej z účasti.

e) Obmeškalý vydražitel

Ačkoliv není zákaz účasti obmeškalého vydražitele na opakovaném dražebním jednání explicitně stanoven v § 329 odst. 1 o. s. ř., jako je tomu u dražby nemovitých věcí či závodu, zakazuje jeho účast § 329 odst. 5 o. s. ř. Pokud tedy vydražitel ihned po udělení příklepu, případně ve lhůtě podle § 329 odst. 6 o. s. ř., neuhradí nejvyšší podání, draží se věc znovu bez jeho účasti, přičemž tento vydražitel je povinen nahradit náklady, které státu a účastníkům vznikly v souvislosti s další dražbou anebo dražebním jednáním, škodu, která vznikla tím, že nezaplatil nejvyšší podání, a, bylo-li při další dražbě dosaženo nižší nejvyšší podání, rozdíl na nejvyšším podání. Na tyto dluhy se započítá jistota složená vydražitelem; převyšuje-li jistota tyto dluhy, zbývající část se vrátí vydražiteli (§ 330 odst. 3 o. s. ř.). Obdobný postup se pak uplatní i v případě, kdy si vydražitel věc do jednoho měsíce od udělení příklepu nepřevzme (§ 329 odst. 8 o. s. ř.).

3.2 Zvláštní případy vyloučení

Při prodeji movitých věcí mohou nastat situace, kdy se vyžaduje zvláštní oprávnění k nakládání s draženou věcí – např. u zbraní, střeliva či nebezpečných chemikálií. V takovém případě může dražit pouze osoba, která prokáže držení zbrojního průkazu nebo jiného

⁵ SMOLÍK, Petr. § 329 [Provádění dražby]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 1. Dostupné na beck-online.cz.

⁶ JIRSA, Jaromír a kol.: Občanský soudní řád, 4. část. Soudcovský komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 470.

⁷ SMOLÍK, Petr. § 336h [Účast v dražbě a její řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 2. Dostupné na beck-online.cz.

oprávnění k nabytí takového předmětu. Vykonavatel je povinen dražitele na tuto podmínku před zahájením dražby upozornit.

Rovněž uplatňuje-li insolvenční správce nárok na zpeněžení věci dle § 286 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), nesmějí se dražby účastnit ani osoby uvedené v § 295 insolvenčního zákona.⁸

V praxi se mohou objevit i další typové situace – např. dražba vozidel s vyznačeným zákazem převodu, majetku s vysokou kulturní hodnotou (např. obraz významného malíře, nemovitá věc zapsaná do seznamu kulturních památek) apod. Ve všech těchto případech je třeba přihlídnout k hmotněprávní povaze věci a zajistit, aby vydražitel splňoval všechny předpoklady nabytí v souladu s platným právem.

3.3 Procesní důsledky účasti vyloučené osoby

Účast vyloučené osoby na dražbě představuje závažnou procesní vadu. Při exekuci prodejem movitých věcí je příklep udělen slovně (s výjimkou elektronických dražeb) a usnesení o příklepu, proti kterému by bylo přípustné odvolání, se nevydává (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 01. 2012, sp. zn. 20 Cdo 557/2010), což je podstatným rozdílem oproti exekuci prodejem nemovitých věcí nebo exekuci prodejem závodu. Vzhledem k nemožnosti podat řádný opravný prostředek proti příklepu a s ohledem na zákaz aplikace zásady *restitutio in integrum* (§ 57 exekučního řádu) v exekučním řízení lze dovodit, že i v případě, kdy se vyloučená osoba zúčastnila dražby movitých věcí, stává se udělením příklepu a zaplacením nebo doplacením nejvyššího podání vlastníkem movité věci. Pokud by však k tomuto skutečně došlo, mohou se dotčené osoby (zejména neúspěšní dražitelé) domáhat náhrady škody, a to jak proti soudu, resp. exekutorovi, tak proti vydražiteli.

Nakonec je nutné rovněž zmínit, že dražbu movitých věcí je možné s odkazem na § 330a o. s. ř. konat i elektronicky s využitím internetu, přičemž shora uvedené podmínky platné pro tzv. „kamennou“ dražbu zůstávají zachovány i u dražeb elektronických, ovšem s ohledem na specifika takových dražeb.

4. Osoby vyloučené z účasti při dražbě nemovitých věcí

Podle § 336h odst. 4 o. s. ř. „jako dražitelé nesmí vystupovat soudci, zaměstnanci soudů, povinný, manžel povinného, vydražitel uvedený v § 336m odst. 2 a ti, jimž v nabytí věci brání zvláštní předpis.“ Toto ustanovení tvoří základní normu určující, kdo nemůže vystupovat jako dražitel v rámci dražby nemovitých věcí. Oproti dražbě movitých věcí je zde navíc explicitní rozšíření o obmeškalého vydražitele, tedy osobu, která nezaplatila nejvyšší podání v předchozí dražbě a byla tak vyloučena z další účasti a osoby, kterým v nabytí věci brání zvláštní předpis.

U dražby nemovitých věcí je na rozdíl od dražby movitých věcí standardní, že je požadovaná dražební jistota, i když to není zákonnou povinností (§ 336h odst. 2 o. s. ř.). Aby se tedy zájemce mohl dražby zúčastnit, je povinen tuto jistotu složit, a to nejpozději do zahájení dražebního jednání (v případě, že je vyžadována).

Zákaz účasti určitých osob sleduje nejen princip nestrannosti, ale i princip materiální poctivosti dražebního řízení, které má zajistit, že se do soutěže o nabytí nemovitých věcí zapojí pouze osoby s reálným zájmem a bez střetu zájmů.

Vyloučení obmeškalého vydražitele z účasti na dražbě je jedním z mála případů, kdy procesní právo obsahuje vlastní výchovný mechanismus, který sankcionuje nepoctivé jednání účastníků prostřednictvím ztráty procesního postavení.

4.1 Okruh vyloučených osob

a) Soudci a zaměstnanci soudů

Stejně jako u dražby movitých věcí je i zde vyloučení soudců a zaměstnanců soudů absolutní a nelze je nikterak zhojit. Vyloučení platí v celém soudním systému, tedy nejen v rámci soudu, který dražbu vede, ale i vůči všem ostatním soudům.

b) Exekutor a zaměstnanci exekutorských úřadů

Stejně jako u dražby movitých věcí odkazovací norma stanovená v § 66 odst. 6 exekučního řádu vý-

⁸ SMOLÍK, Petr. § 329 [Provádění dražby]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 1. Dostupné na beck-online.cz.

slovně upravuje rovněž zákaz účasti exekutora či jeho zaměstnanců v dražbě nemovitých věcí. Obdobně jako je tomu u soudců a zaměstnanců soudů, vztahuje se tento zákaz nejen na soudního exekutora a jeho zaměstnance, kteří dražbu provádějí, ale na všechny exekutory a jejich zaměstnance napříč republikou (srov. např. usnesení Ústavního soudu ze dne 28. 08. 2019, sp. zn. III. ÚS 3498/17).

c) Povinný a jeho manžel

Zákaz účasti povinného a jeho manžela je konstruován na shodném základě jako u dražby movitých věcí. Účast těchto osob by znamenala obcházení vymáhací funkce exekuce a v praxi by umožnila zpětné nabytí nemovitých věcí do majetku povinného. Je třeba učinit závěr, že účast manžela jako dražitele je vyloučena i v případě, že nemovitá věc není součástí společného jmění (a manžel povinného tedy není účastníkem řízení).⁹

I když partner povinného nebo i jiná osoba blízká povinnému není osobou, která by automaticky nesměla být připuštěna k dražbě, je možné ji výjimečně za účelem zamezení zneužití procesního práva vyloučit z dražby, pokud je zjevné, že jedná na popud povinného s cílem zmařit průběh dražby, a tím ztížit uspokojení pohledávky oprávněného (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2023, sp. zn. 20 Cdo 3270/2023).¹⁰

d) Osoby, jimž v nabytí věci brání zvláštní předpis

Stejně jako u dražby movitých věcí zahrnuje tato kategorie všechny případy, kdy zvláštní hmotněprávní úprava omezuje nebo zakazuje nabytí určitých nemovitých věcí. Typicky půjde o subjekty, které nesplňují požadavky na nabývání kulturních památek či nemovitých věcí v památkových zónách.

V praxi je soud povinen před zahájením dražby ověřit, zda dražitel splňuje veškeré hmotněprávní předpoklady pro nabytí nemovité věci, a pokud ne, vyloučit jej z účasti na dražbě.

e) Obmeškalý vydražitel

Zcela specifické postavení má obmeškalý vydražitel, tedy účastník první dražby, který nezaplatil nejvyšší podání v řádné lhůtě a soud musel nařídit opakovanou dražbu. Podle § 336n odst. 1 o. s. ř. je takový vydražitel povinen nahradit náklady další dražby, škodu způsobenou nezaplacením nejvyššího podání a rozdíl na nejvyšším podání, bylo-li v další dražbě dosaženo nižší ceny. Současně je vyloučen z účasti na této opakované dražbě.

Toto vyloučení má disciplinární charakter a slouží k ochraně procesní ekonomiky. Účelem institutu obmeškalého vydražitele je zabránit tomu, aby se účastník, který svým pochybením způsobil zbytečné náklady a prodlení, mohl znovu účastnit téhož procesu a zmařil jeho účel.

Současně lze odkázat na judikaturu, podle které „Byla-li věc v exekučním řízení prodána v dražbě jako věc nemovitá, je vydražitel uvedený v § 336m odst. 2 o. s. ř. povinen uspokojit nároky podle § 336n o. s. ř., i kdyby vyšlo najevo, že šlo o věc movitou“ (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 26. 11. 2014, sp. zn. 30 Cdo 3717/2013).

4.2 Procesní důsledky účasti vyloučené osoby

Účast vyloučené osoby při dražbě nemovitých věcí zakládá závažnou procesní vadu, která je způsobilá zpochybnit platnost příklepu a celého dražebního jednání. Na rozdíl od dražby movitých věcí, u nemovitých věcí se vydává usnesení o příklepu, proti kterému je přípustné odvolání. Ustanovení § 336k odst. 4 o. s. ř. pak stanovuje, že odvolací soud k odvolání účastníka usnesení o příklepu změní tak, že se příklep neuděluje, mimo jiné, v případě, kdy při provádění dražby došlo k porušení zákona, což účast vyloučené osoby na dražbě zcela jistě splňuje. V takovém případě je nutné nařídit novou první dražbu.

Rovněž jako u movitých věcí, uplatňuje-li insolvenční správce nárok na zpeněžení věci dle § 286 zákona č. 182/2006 Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení (insolvenčního zákona), nesmějí se dražby účastnit ani osoby uvedené v § 295 insolvenčního zákona.¹¹

⁹ JIRSA, Jaromír a kol.: Občanský soudní řád, 4. část. Soudcovský komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 470.

¹⁰ SMOLÍK, Petr. § 336h [Účast v dražbě a její řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 2. Dostupné na beck-online.cz.

¹¹ SMOLÍK, Petr. § 329 [Provádění dražby]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 1. Dostupné na beck-online.cz.

Nakonec je nutné rovněž zmínit, že dražbu nemovitých věcí je možné s odkazem na § 336o o. s. ř. konat i elektronicky s využitím internetu, přičemž shora uvedené podmínky platné pro tzv. „kamennou“ dražbu zůstávají zachovány i u dražeb elektronických, ovšem s ohledem na specifika takových dražeb.

5. Osoby vyloučené z účasti při dražbě závodu

Ustanovení § 338u odst. 3 o. s. ř. stanoví, že „jako dražitelé nesmí vystupovat soudci, zaměstnanci soudů, povinný, manžel povinného, správce, vydražitel uvedený v § 338za odst. 2 a ti, jimž v nabytí závodu brání zvláštní předpis“.

Zákon tedy explicitně rozšiřuje okruh vyloučených osob oproti úpravě movitých (§ 329 odst. 1 o. s. ř.) i nemovitých (§ 336h odst. 4 o. s. ř.) věcí o správce závodu a ponechává zároveň zákaz účasti obmeškalého vydražitele podle § 338za odst. 2 o. s. ř. Rozšíření výčtu o správce závodu odpovídá zvláštnímu postavení této osoby, která je přímo odpovědná za provoz, ocenění i dispozici s majetkem závodu a její účast na dražbě by mohla zásadně ohrozit transparentnost řízení

U dražby závodu je pak na rozdíl od prodeje movitých i nemovitých věcí povinnost k připuštění účasti na dražbě složit dražební jistotu (§ 338u odst. 2 o. s. ř.). Aby se tedy zájemce mohl dražby zúčastnit, je povinen tuto jistotu složit, a to nejpozději do zahájení dražebního jednání.

Zákaz účasti určitých osob při dražbě sleduje nejen princip nestrannosti, ale i princip materiální poctivosti dražebního řízení, které má zajistit, že se do soutěže o nabytí nemovitých věcí zapojí pouze osoby s reálným zájmem a bez střetu zájmů.

5.1 Okruh vyloučených osob

a) Soudci a zaměstnanci soudů

Stejně jako u ostatních typů dražeb se tento zákaz vztahuje na všechny soudce a zaměstnance soudů bez ohledu na jejich působnost.

b) Exekutor a zaměstnanci exekutorských úřadů

I v exekučním řízení se podle § 70 odst. 3 exekučního řádu aplikuje vyloučení z účasti na dražbě obdobně na exekutora a jeho zaměstnance, neboť ti vykonávají obdobné funkce jako soudní orgány, ale současně i na všechny ostatní exekutory a jejich zaměstnance.

c) Povinný a jeho manžel

Zákaz účasti těchto osob je u dražby závodu obzvláště důležitý, protože prodej závodu má zásadní dopad na existenci podnikatelské činnosti povinného. Účast povinného by mohla vést k účelové manipulaci s cenou nebo k sabotování řízení, a proto je vyloučení naprosto nezbytné. Je třeba učinit závěr, že účast manžela jako dražitele je vyloučena i v případě, že závod není součástí společného jmění (a manžel povinného tedy není účastníkem řízení).¹²

Stejně jako u předchozích typů dražeb lze uvést, že i když partner povinného nebo i jiná osoba blízká povinnému není osobou, která by automaticky nesměla být připuštěna k dražbě, je možné ji výjimečně za účelem zamezení zneužití procesního práva vyloučit z dražby, pokud je zjevné, že jedná na popud povinného s cílem zmařit průběh dražby, a tím ztížit uspokojení pohledávky oprávněného (srov. usnesení Nejvyššího soudu ze dne 23. 11. 2023, sp. zn. 20 Cdo 3270/2023).¹³

d) Osoby, jimž v nabytí závodu brání zvláštní předpis

Tato skupina představuje nejširší okruh vyloučených osob. Závod může tvořit i majetek podléhající regulaci – např. bankovní, pojišťovací nebo energetické licence. V takovém případě se uplatní omezení vyplývající z předpisů veřejného práva, zejména:

- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách,
- zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví,
- zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon,
- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu.

¹² JIRSA, Jaromír a kol.: Občanský soudní řád, 4. část. Soudcovský komentář. 3. vydání. Praha: Wolters Kluwer, 2019, s. 470.

¹³ SMOLÍK, Petr. § 336h [Účast v dražbě a její řízení]. In: SVOBODA, Karel, SMOLÍK, Petr, LEVÝ, Jiří, DOLEŽÍLEK, Jiří a kol. Občanský soudní řád. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024, marg. č. 2. Dostupné na beck-online.cz.

V praxi je soud nebo soudní exekutor povinen před zahájením dražby ověřit, zda dražitel splňuje veškeré hmotněprávní předpoklady pro nabytí závodu, a pokud ne, vyloučit jej z účasti na dražbě.

e) Obmeškalý vydražitel

Osoba, která nezaplatila nejvyšší podání v předchozí dražbě závodu, se považuje za obmeškalého vydražitele a je z další dražby vyloučena (§ 338za odst. 2 o. s. ř.). Tento mechanismus, obdobný úpravě § 336n o. s. ř., má primárně disciplinární charakter – zajišťuje, že dražby se účastní pouze seriózní zájemci.

Soud při určení opakovaného dražebního jednání (§ 338za o. s. ř.) automaticky zohledňuje toto vyloučení a zabrání účasti obmeškalého vydražitele na opakované dražbě. Vyloučení obmeškalého vydražitele z další účasti na dražbě je přímý nástroj k ochraně procesní efektivity, který eliminuje spekulativní chování účastníků.

f) Správce závodu

Správce závodu je specifickým subjektem řízení. Podle § 338i o. s. ř. jej ustanovuje soud nebo soudní exekutor k zajištění provozu a správy závodu de facto do doby jeho zpeněžení. Správce má přístup ke všemu majetku, k ekonomickým údajům i k nabídkám na odkup. Z tohoto důvodu by jeho účast v dražbě mohla vést ke zneužití informací nebo ke konfliktu zájmů, proto zákon výslovně stanoví jeho vyloučení. Lze dovodit, že zákaz se vztahuje nejen na samotného správce, ale i na osoby, které by jednaly jeho jménem či na jeho účet, což je třeba posuzovat podle skutečného ekonomického zájmu. Lze dospět k závěru, že obdobně je vyloučen i správce závodu, který byl v předmětném řízení zproštěn funkce správce, neboť i on by měl oproti „běžným“ dražitelům značnou výhodu.

Dražba závodu se od ostatních druhů dražeb liší svou komplexností a ekonomickým rozsahem. Z toho vyplývá i větší důraz na vyloučení osob, jejichž účast by mohla ohrozit fungování závodu nebo postavení věřitelů.

5.2 Procesní důsledky účasti vyloučené osoby

Účast vyloučené osoby při dražbě závodu zakládá závažnou procesní vadu, která je způsobilá zpochybnit platnost příklepu a celého dražebního jednání. Na

rozdíl od dražby movitých věcí, u závodu, stejně jako u nemovitých věcí, se vydává usnesení o příklepu, proti kterému je přípustné odvolání. Ustanovení § 338y odst. 3 o. s. ř. pak stanovuje, že odvolací soud k odvolání účastníka usnesení o příklepu změní tak, že se příklep neuděluje, mimo jiné, v případě, kdy při provádění dražby došlo k porušení zákona, což účast vyloučené osoby na dražbě zcela jistě splňuje. V takovém případě je nutné nařídit novou první dražbu.

Nakonec je nutné rovněž zmínit, že dražbu závodu na rozdíl od dražby movitých a nemovitých věcí nelze konat elektronicky s využitím internetu

6. Další případy vyloučení na základě zvláštních předpisů

6.1 Obecné vymezení

Vedle procesního vymezení osob vyloučených z účasti na dražbě podle občanského soudního řádu existují i hmotněprávní limity, které mohou samostatně nebo souběžně omezit okruh osob oprávněných nabývat určité věci a částečně byly zmíněny již výše. Tato omezení jsou založena především na ochraně veřejného zájmu – bezpečnosti, kulturního dědictví, regulace finančního trhu nebo strategických odvětví.

Soud nebo exekutor, který dražbu provádí, je proto povinen při přípravě dražby zkoumat, zda předmět dražby nepodléhá zvláštním právním režimům, které podmiňují jeho nabytí nebo držbu. Pokud taková překážka existuje, musí být osoba, která podmínky nesplňuje, vyloučena z účasti na dražbě ex officio, i když splnila formální požadavky podle občanského soudního řádu (např. složení jistoty, prokázání totožnosti apod.).

6.2 Předměty vyžadující zvláštní oprávnění

a) Zbraně a střelivo

Podle zákona č. 119/2002 Sb., o střelných zbraních a střelivu, může zbraň kategorie A–C nabýt jen osoba, která je držitelem platného zbrojního průkazu nebo povolení k nabytí zbraně (§ 28 a násl.). Pokud se dražba týká zbraní či střeliva, musí vykonavatel nebo exekutor upozornit dražitele na tuto skutečnost a ověřit jejich oprávnění ještě před zahájením draž-

by – osoba bez příslušného oprávnění nesmí činit podání.

Lze dovodit, že povinnost doložit zbrojní průkaz se vztahuje i na právnické osoby, které zbraně draží k podnikatelským účelům – v takovém případě musí doložit koncesi podle živnostenského zákona.

b) Kulturní památky a předměty kulturní hodnoty

U předmětů, které jsou zapsány v Ústředním seznamu kulturních památek České republiky podle zákona č. 20/1987 Sb., o státní památkové péči, je nabytí spojeno s přísnými podmínkami. Dražitel musí mít souhlas Ministerstva kultury nebo krajského úřadu, jinak by se příklep stal neplatným.

Omezení se uplatní i na věci prohlášené za kulturní památku movitou či nemovitou, jakož i na věci, u nichž je zahájeno řízení o prohlášení za památku.

Tato omezení mají v praxi výrazný dopad zejména při dražbách uměleckých děl, starožitností nebo historických staveb. Soud či exekutor musí spolupracovat s orgány památkové péče a zajistit, aby v dražební vyhlášce byly příslušné podmínky uvedeny. Ustanovení § 328a o. s. ř. pak stanovuje povinnost soudu nebo exekutora nabídnout stanovené movité věci k odkupu před dražbou nejprve institucím, jejichž posláním je péče o takové památky.

c) Majetek v regulovaných odvětvích (bankovníctví, pojišťovnictví, energetika)

Zvláštní předpisy upravují i podmínky nabytí podílů nebo majetku v oblastech podléhajících státnímu doзору, např.:

- zákon č. 21/1992 Sb., o bankách,
- zákon č. 277/2009 Sb., o pojišťovnictví,
- zákon č. 458/2000 Sb., energetický zákon,
- zákon č. 256/2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu,
- zákon č. 47/2002 Sb., o podpoře malého rozsahu vysílání a digitálních sítí.

V těchto odvětvích je nabytí určitého majetku (např. bankovního závodu, licencovaného podniku či vysí-

lacího oprávnění) podmíněno předchozím souhlasem správního orgánu – České národní banky, Energetického regulačního úřadu, Rady pro rozhlasové a televizní vysílání apod. Bez tohoto souhlasu by příklep nemohl vyvolat právní účinky.

Vyloučení dražitelů bez regulatorní způsobilosti je nutno chápat jako procesní korektiv veřejnoprávního dozoru nad specializovanými činnostmi.

7. Odpovědnost soudu nebo exekutora za účast vyloučené osoby

Pokud k účasti vyloučené osoby dojde v důsledku pochybení soudu či exekutora (např. nedostatečné ověření totožnosti, opomenutí zvláštního oprávnění), může vzniknout odpovědnost státu za nezákonné rozhodnutí nebo nesprávný úřední postup podle zákona č. 82/1998 Sb., o odpovědnosti za škodu způsobenou při výkonu veřejné moci rozhodnutím nebo nesprávným úředním postupem.

Při dražbě může mít účast vyloučené osoby závažné ekonomické důsledky, a proto je nezbytné, aby orgány vykonávacího řízení uplatňovaly zásadu procesní pečlivosti srovnatelnou s odpovědností za správu cizího majetku.

Soud či exekutor by měl v praxi přijmout tato preventivní opatření:

- ověřit totožnost a způsobilost dražitelů před zahájením dražby;
- vyžadovat doložení oprávnění podle zvláštních předpisů (např. licence, zbrojní průkaz);
- výslovně poučit přítomné o vyloučení určitých osob podle o. s. ř.;
- zaznamenat tato ověření do protokolu o dražbě (§ 40 o. s. ř.).

8. Právní úprava vyloučených osob podle zákona o veřejných dražbách

8.1 Úvodní poznámky

Zákon č. 250/2023 Sb., o veřejných dražbách (dále jen „ZVD“), účinný od 01. 01. 2025, představuje

nový kodex pro oblast dobrovolných i nedobrovolných dražeb, kterým byl nahrazen dosavadní zákon č. 26/2000 Sb. Nová právní úprava usiluje o sjednocení základních principů dražebního procesu, jeho digitalizaci a větší právní jistotu účastníků.

Na rozdíl od procesních dražeb podle občanského soudního řádu se zákon o veřejných dražbách zaměřuje na dražby v soukromoprávním režimu prováděné dražebníkem na základě smlouvy s navrhovatelem. Přesto je mezi oběma úpravami významný styčný bod – otázka osob vyloučených z účasti na dražbě, která má v obou systémech chránit transparentnost a nezávislost dražebního mechanismu.

Otázku účasti osob na dražbě řeší zejména dvě ustanovení: § 12 ZVD (obecné ustanovení o osobách vyloučených z účasti na dražbě) a § 43 ZVD (osoby vyloučené z účasti na dražbě při nucené dražbě).

8.2 Osoby vyloučené z účasti na dražbě

Podle § 12 odst. 1 ZVD jsou z účasti vyloučeni dražebník a osoby z jeho orgánů, zástupci dražebníka (včetně jejich orgánů), osoby blízké k dražebníkovi nebo jeho zástupci, osoby jednající ve shodě s osobami, ovládané a ovládající k dražebníkovi nebo jeho zástupci, navrhovatel, vlastník předmětu veřejné dražby, osoba nesplňující zvláštní předpoklady (např. pro nabytí podílu v obchodní korporaci) a osoba pověřená kontrolou veřejné dražby.

Tento taxativní výčet je širší než v případě dražeb ve výkonávacím řízení, kdy zákon o veřejných dražeb explicitně stanovuje, že se dražby nemohou zúčastnit osoby blízké dražebníkovi (naproti tomu osoby blízké soudci nebo exekutorovi se dražby účastnit mohou). Současně právní úprava veřejných dražeb reflektuje skutečnost, že dražebník je většinou podnikatelem a může být osobou ovládanou nebo ovládající k jiné osobě, přičemž i taková osoba je vyloučena z účasti na dražbě. Taková situace nemůže nastat u soudců, nicméně soudní exekutor je taktéž podnikatel, kde by tedy v úvahu možnost být ovládanou nebo ovládající osobou k jiné osobě přicházela. Ustanovení § 3 exekučního řádu však stanovuje neslučitelnost činnosti exekutora s jinou výdělečnou činností, čímž je v podstatě eliminováno riziko, aby byl exekutor osobou ovládající či ovládanou k jiné osobě.

Zároveň zákon výslovně přenáší odpovědnost za prevenci účasti vyloučených osob na dražebníka. Ten

musí identifikovat zájemce, vyhodnotit případné vztahy, které by naplnily některou z výluk, a v případě naplnění překážky zápis do dražby odmítnout.

Je nutné uvést, že úprava vyloučených osob v § 12 ZVD je úpravou obecnou, aplikovatelnou zejména pro dobrovolné dražby. Nucené dražby pak mají svou speciální úpravu vyloučených osob v § 43 ZVD.

8.3 Osoby vyloučené z účasti na nucené dražbě

Nucená dražba, která se svou povahou více blíží dražbám prováděným ve výkonávacím řízení, pak okruh osob vyloučených z dražebního jednání rozšiřuje, a to v již zmíněném § 43 ZVD, kdy účastníkem dražby nesmí být dále navrhovatel dražby, dlužník, obmeškalý vydražitel, a dále osoba, mezi níž a některou z výše uvedených osob je vztah manželů, společníka nebo člena právnické osoby a této právnické osoby, tichého společníka a podnikatele, člena statutárního, kontrolního nebo jiného obdobného orgánu právnické osoby a této právnické osoby nebo zástupce právnické osoby v takovém orgánu jiné právnické osoby a této jiné právnické osoby, nebo osob jednajících ve shodě, osoby ovládající a ovládané nebo osob ovládaných stejnou ovládající osobou.

Ze shora uvedeného lze dovodit, že rozšíření okruhu účastníků u nucených dražeb se velice blíže podobá vyloučení osob z dražeb prováděných soudy nebo soudními exekutory. Ostatně, v těchto případech je pravděpodobné, že se na straně dlužníků bude jednat o osoby, jejichž majetek bude jak předmětem nucené dražby (např. v rámci insolvenčního řízení), tak předmětem postižení ve výkonu rozhodnutí nebo exekuci. Je tedy logické, že právní úprava osob vyloučených z dražeb bude obdobná.

Lze však konstatovat, že právní úprava vyloučených osob u veřejných dražeb se jeví jako komplexnější a více odpovídající 21. století, než úprava výkonávacího řízení podle občanského soudního řádu.

9. Shrnutí

Otázka osob vyloučených z účasti na dražebním jednání představuje jeden z klíčových aspektů zajištění legitimacy a transparentnosti dražebního jednání. Přestože se může na první pohled jevit jako marginální, její význam je zásadní, neboť určuje, kdo může do soutěže o nabytí majetku vstoupit, a tedy kdo

může ovlivnit výsledek výkonu rozhodnutí nebo exekuce.

Z provedené analýzy vyplývá, že právní úprava obsažená v občanském soudním řádu je vystavěna na principu nestrannosti orgánu, který dražbu provádí, a na zamezení střetu zájmů mezi účastníky řízení. Tomu odpovídá vymezení vyloučených osob podle jednotlivých druhů dražby.

Všechny tři režimy spojuje společné ratio legis – ochrana důvěry v procesní poctivost a férovost soutěže o majetek povinného.

Vedle procesních ustanovení hrají důležitou roli i zvláštní hmotněprávní předpisy, které samostatně omezují nabývání určitých věcí – zbraní, kulturních památek, majetku v regulovaných odvětvích či strategických podniků. Tato omezení zakládají faktickou nezpůsobilost určité osoby být dražitelem a doplňují tak procesní rámec o složku materiální legality.

Z komparace s úpravou podle zákona o veřejných dražbách je zřejmé, že tato nová právní úprava přejímá základní ideu vyloučení osob, avšak přesouvá důraz z procesní na soukromoprávní rovinu, a akcentuje princip poctivé soutěže a zákaz účasti osob s ekonomickým nebo profesním zájmem na výsledku dražby (dražebník, navrhovatel). Zatímco občanský soudní řád chrání legitimitu výkonu veřejné moci, zákon o veřejných dražbách chrání integritu smluvního vztahu mezi dražebníkem, navrhovatelem a vydražitelem.

Celkově lze uzavřít, že česká právní úprava vytváří v této oblasti komplexní a v zásadě konzistentní systém, který však vykazuje určité rozdíly v pojmosloví a v právní povaze následků porušení zákazu účasti. Z hlediska de lege ferenda by bylo vhodné:

1. sjednotit terminologii mezi občanským soudním řádem, exekucním řádem a zákonem o veřejných dražbách, zejména pokud jde o pojmy vyloučená osoba, neplatnost příklepu a překážka účasti;
2. výslovně upravit postup soudu nebo exekutora při zjištění překážky účasti v občanském soudním řádu, obdobně jako činí § 36 zákona o veřejných dražbách u dražebníka;
3. zvážit zavedení centrálního rejstříku obmeškalých vydražitelů, který by zabránil účasti těchto osob na-

příč řízení, což by však bylo v rozporu se současnou judikaturou (srov. usnesení Krajského soudu v Hradci Králové ze dne 8. 6. 2015, sp. zn. 17 Co 108/2015).

Závěrem lze shrnout, že institut vyloučení osob z účasti na dražbě je nedílnou součástí principu právní jistoty ve vykonávacím řízení. Zajišťuje, že dražba jako veřejný projev výkonu práva probíhá v souladu s ústavními zásadami nestrannosti, rovnosti účastníků a ochrany legitimního očekávání.

Lze tedy uzavřít, že bez důsledného respektu k pravidlům účasti v dražbě ztrácí celý proces nuceného prodeje svou společenskou legitimitu – stává se pouze ekonomickou transakcí, nikoli výkonem spravedlnosti.

Článek on-line si přečtete zde:

text: JUDr. Lenka Pekařová
soudkyně Okresního soudu v Kroměříži

Pololetní přehled z judikatur Ústavního soudu

Daňová exekuce – promlčení/prekluze pohledávky z 2009

*usnesení sp. zn. IV. ÚS 479/25 ze dne 5. 3. 2025
(soudce zpravodaj Josef Fiala)*

§ 160 odst. 1, § 264 odst. 5 daňového řádu

Stěžovatelé nacházejí ústavněprávní rozměr v nej-
různějších momentech svého střetu se státní mocí.
Takto brojil povinný stěžovatel proti nezastavení da-
ňové exekuce pro vymožení pohledávky státu ve výši
732 Kč. Ústavní soud mu („kupodivu“) sluchu nepo-
přál.

Náklady excindačního řízení

*usnesení sp. zn. III. ÚS 253/25 ze dne 6. 3. 2025
(soudce zpravodaj Milan Hulmák)*

§ 142 odst. 1, § 150 o. s. ř.

Zda přiznat či nepřiznat žalobci úspěšnému v excin-
dačním řízení náhradu nákladů řízení se neshodly
obecné soudy ve věci, která doputovala až k Ústavní-
mu soudu. Ústavněprávní rozměr v ní však shledán
nebyl.

Zatímco soud prvního stupně aplikoval § 150 o. s. ř.
s odůvodněním, že důvody hodné zvláštního zřetele
vyplývají z povahy excindačního řízení („neúspěšný“
účastník je v pozici oprávněného, který neměl na
soupis movitých věcí exekutorem vliv) a z okolností
projednávané věci (nesouhlas oprávněné s vyškrtnu-
tím věci v exekučním řízení nemá jít k její tíži za
situace, kdy je vlastnické právo dokládáno pouze
čestným prohlášením a je zjištěno teprve prove-
deným dokazováním v excindačním řízení).

Odvolací soud však ve věci důvody zvláštního zřetele
neshledal a postupoval standardně podle § 142 odst.
1 o. s. ř. Akcentoval pojetí excindačního řízení jako
řízení k ochraně práv třetích osob a své rozhodnutí

řádně odůvodnil i dalšími okolnostmi případu (po-
vinný se v místě soupisu zdržoval pouze sporně
atp.). Což Ústavnímu soudu stačilo, aby do jeho roz-
hodovací činnosti nezasahoval.

Obecně snad lze říci, že § 150 o. s. ř. není uzpůsoben
na to, aby se pro jeho aplikaci vytvořil jakýkoli „typo-
vý“ případ. Měl-li by zákonodárce pocit, že pro ex-
cindační řízení obecně patří jiná úprava rozhodování
o nákladech řízení než běžný princip úspěchu ve věci
ve smyslu § 142 o. s. ř., nic by mu nebránilo ji přijmout.
Což samozřejmě z druhé strany neznamena, že se
pro aplikaci § 150 o. s. ř. nemohou najít důvody
v jednotlivých případech podle jejich okolností. Pri-
márně by však tyto okolnosti neměly vyplývat ze
samotné povahy excindačního řízení; byť postavení
účastníků, z nichž se ani jeden nemusel na nutnosti
zahájení řízení podílet, nepochybně bude vyžadovat
citlivé vyvažování jejich práv.

Proces obsazování exekutorského úřadu a jeho soudní přezkum

*nález sp. zn. I. ÚS 2033/23 ze dne 14. 5. 2025 (soud-
ce zpravodaj Jan Wintr)*

§ 10 exekučního řádu

§ 92 odst. 1, § 152 odst. 5 správního řádu

§ 65, § 68 písm. e), § 70 odst. 1 s. ř. s.

Stěžovatel jako neúspěšný uchazeč o exekutorský
úřad se domáhal přezkumu výsledku výběrového
řízení a zvolil řadu prostředků ochrany svých práv.
Brojil jak proti rozhodnutí Exekutorské komory, tak
následně proti procesu jmenování vítězného uchaze-
če ministrem spravedlnosti. Zatímco v první větvi
nevyčerpal opravné prostředky, v druhé ano. Ústavní
soud se proto touto částí jeho ústavní stížnosti za-
býval meritorně, neshledal ji však důvodnou (ve
zbytku ji odmítl procesně).

Tím, že stěžovatel nevyčerpal opravné prostředky a neobrátil se na Nejvyšší správní soud s otázkou, zda skutečně rozhodnutí Exekutorské komory o výběru vítězného uchazeče nepodléhá soudnímu přezkumu, jak mu s odmítnutím žaloby sdělil Městský soud v Praze, není otázka dosud vyřešena, neboť první slovo patří obecné justici. Jisté východisko přesto Ústavní soud naznačil:

„Funkce soudního exekutora je veřejnou funkcí. Proces obsazování exekutorského úřadu se týká práva na rovný přístup k veřejným funkcím podle čl. 21 odst. 4 Listiny základních práv a svobod [dále jen „Listina“] a čl. 25 písm. c) Mezinárodního paktu o občanských a politických právech a vzhledem k tomu jej nelze podle čl. 36 odst. 1 a odst. 2 Listiny vyloučit ze soudního přezkumu. Rozdělením procesu do více samostatných řízení současně není možné zabránit účinnému soudnímu přezkumu výsledného jmenovacího aktu.“

Odklad vykonatelnosti rozhodnutí o zastavení exekuce Nejvyšším soudem

nález sp. zn. II. ÚS 588/25 ze dne 15. 5. 2025 (soudce zpravodaj Pavel Šámal)

§ 169 odst. 2, § 243 písm. b), § 268 odst. 1 o. s. ř.

Jako v nalézacím, tak i v exekučním řízení nadále platí ústavní zákaz neodůvodnit rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti.

Takto Ústavní soud vyhověl stížnosti povinné ve věci prvním i druhým stupněm zastavené exekuce, proti čemuž oprávněná brojila dovoláním s návrhem na odklad vykonatelnosti, kterému Nejvyšší soud vyhověl s pouhým odkazem na § 243 písm. b) o. s. ř. a konstatováním, že „v dané věci jsou splněny předpoklady pro odklad právní moci dovoláním napadeného rozhodnutí“, což Ústavní soud (podobně jako před časem ve věci IV. ÚS 1572/19, na kterou odkázel) neshledal dostatečným. I pro Nejvyšší soud tak platí standardy odůvodňování soudních rozhodnutí plynoucí z čl. 36 odst. 1 Listiny a současně platí, že rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti není vhodným případem pro aplikaci § 169 odst. 2 o. s. ř.

Rozhodnutí Ústavního soudu se jeví logické, neboť rozhodnutí o odkladu vykonatelnosti má být z povahy věci rozhodnutím výjimečným (není-li odklad vykonatelnosti napadeného rozhodnutí odvolacího

soudu automatický, ale právě naopak) a protistrana má právo se dozvědět, proč je do jejích (pravomocně přiznaných) práv takto výjimečně zasahováno.

Dovolací přezkum – právní otázka odvolacím soudem „mlčky“ řešená a rozlišení otázky skutkové/právní

nález sp. zn. III. ÚS 1399/24 ze dne 29. 5. 2025 (soudkyně zpravodajka Daniela Zemanová)

§ 237 o. s. ř.

V květnu se k rozhodovací činnosti exekučního senátu Nejvyššího soudu vyslovil Ústavní soud ještě jedním nálezem, v němž zkritizoval jednak nerozlišení mezi otázkou skutkovou a právní, resp. odmítnutí zabývat se nastolenou otázkou pro pouhou „polemiku“ se skutkovým stavem, přestože jí stěžovatelka zpochybňovala právní interpretaci samotného exekučního titulu.

A dále bylo podle Ústavního soudu ze samotného výroku odvolacího soudu potvrzujícího napadené usnesení exekučního soudu zjevné, že právní otázku týkající se rozsahu uložené povinnosti (odstranit vady díla) musel krajský soud posoudit, a to shodně se závěry soudu prvního stupně. Skutečnost, že tak učinil implicitně, na věci nic nemění. Bez jejího posouzení by nemohl rozhodnout, zda stěžovatelka exekučním titulem uloženou povinnost splnila (šlo o výklad obsahu a rozsahu uložené a exekuvané povinnosti). Na posouzení této otázky tak rozhodnutí odvolacího soudu ve smyslu § 237 o. s. ř. záviselo a Nejvyšší soud se jí měl při vyhodnocování splnění předpokladů přípustnosti dovolání zabývat.

Odměna exekutora vymožená před zahájením insolvenčního řízení

nález sp. zn. III. ÚS 873/24 ze dne 17. 7. 2025 (soudkyně zpravodajka Lucie Dolanská Bányiaová)

§ 3 odst. 1, § 46 odst. 4, § 55, § 87–89 exekučního řádu

§ 6 exekutorského tarifu

§ 414 odst. 1, 4, 5 insolvenčního zákona

Ústavní soud vyhověl stížnosti soudní exekutorky Mgr. Zuzany Grosamové pro podstatný zásah do jejích práv zaručených čl. 11 odst. 1 Listiny (ochrana

vlastnictví), čl. 26 odst. 3 Listiny (právo na spravedlivou odměnu za práci), čl. 38 odst. 2 Listiny (právo účasti na projednání věci, která se mě týká) ve spojení s čl. 36 odst. 1 Listiny (právo na soudní ochranu obecně), kterého se odvolací soud dopustil nepříznáním práva na náhradu nákladů exekuce a odkazem stěžovatelky k přihlášce své pohledávky v insolvenčním řízení povinného, a to i těch nákladů, které soudní exekutorka vymohla ještě před zahájením insolvenčního řízení. Neboť „soudní exekutor má nárok na náhradu nákladů exekuce, které fakticky vy-mohl na povinném podle pravomocných příkazů k úhradě nákladů ještě před zahájením insolvenčního řízení na majetek povinného spojené s oddlužením, po jehož splnění byl povinný osvobozen od placení pohledávek zahrnutých do oddlužení dle § 414 odst. 1 insolvenčního zákona a nastaly zákonné podmínky pro zastavení exekuce dle § 268 odst. 1 o. s. ř. Za takové situace nemá soudní exekutor důvod přihlašovat svoji pohledávku do insolvenčního řízení a nevztahuje se na něj osvobození podle § 414 odst. 5 insolvenčního zákona.“

Po ukončení insolvenčního řízení a v návaznosti na rozhodnutí o zastavení exekuce spojené s nepříznáním nákladů exekuce ztratila stěžovatelka titul k jejich vymození. S ohledem na zákonné účinky splnění oddlužení zároveň ztratila možnost získat nový titul k nákladům exekuce jako její odměně za již odvedenou činnost. Stěžovatelka tak neměla řešení vedoucí k získání odměny za vykonanou činnost. Odvolací soud jí svým rozhodnutím odepřel náhradu nákladů exekuce a nutil ji vydat povinnému peněžní prostředky získané na svou odměnu již před zahájením insolvenčního řízení, což v důsledku vedlo ke zmenšení jejího řádně a v souladu se zákonem nabytého majetku jako výsledku podnikatelské činnosti.

[Naproti tomu ve čtyřech dalších případech soudní exekutoři se svými stížnostmi v posledním pololetí úspěšní nebyli – viz *usnesení sp. zn. I. ÚS 211/25 ze dne 12. 3. 2025 (soudce zpravodaj Jaromír Jirsa)*, *usnesení sp. zn. II. ÚS 2098/24 ze dne 6. 6. 2025 (soudce zpravodaj Pavel Šámal)*, *usnesení sp. zn. II. ÚS 1818/25 ze dne 2. 7. 2025 (soudce zpravodaj Pavel Šámal)*, *usnesení sp. zn. IV. ÚS 1703/25 ze dne 9. 7. 2025 (soudce zpravodaj Zdeněk Kühn)*.]

Chybný postup soudu při výpočtu výše odměny exekutora bez řádného odůvodnění

nález sp. zn. III. ÚS 1143/25 ze dne 3. 9. 2025 (soudce zpravodaj Jan Svatoň)

§ 5 odst. 3, § 6 odst. 1 exekučního řádu

I zde vyslovil Ústavní soud kritiku standardu odůvodnění soudního rozhodnutí (a znovu ke stížnosti povinného, tentokrát však ve vztahu k odvolacímu soudu, neboť šlo „jen“ o náklady řízení). Z ústavně zaručeného práva na řádný proces podle čl. 36 odst. 1 Listiny i z příslušných procesních předpisů plyne povinnost obecných soudů odůvodnit své rozhodnutí tak, aby bylo přezkoumatelné, tedy aby z nich bylo dostatečně patrné, jakými úvahami se obecné soudy při svém rozhodování řídily; což obecný soud nesplní, nezdůvodní-li řádně (tj. srozumitelně a v souladu s pravidly logického myšlení), proč při stanovení odměny soudního exekutora podle § 6 odst. 1 exekutorského tarifu postupoval jinak než soudní exekutor i než on sám ve svém předchozím rozhodnutí.

V uvedeném případě z hlediska kvalitativního Ústavní soud neshledal, že by věc přesahovala zájmy stěžovatele. V kvantitativní rovině však zohlednil, že částka se blíží hranici bagatelnosti a že stěžovatel je starobní důchodce, jehož finanční situace mu neumožnila zastoupení advokátem. Rozhodnutí krajského soudu jej tak mohlo citelně zasáhnout (nesprávným výpočtem odměny soudního exekutora jej zkrátit o 46 458,04 Kč).

Ve věci bylo kromě jiného meritorně rozhodováno již podruhé (I. ÚS 2960/24).

Článek on-line si přečtete zde:

text: Mgr. Olga Černá

Insolvenční záměry na Portálu dražeb jako další krok k transparentnímu zpeněžování

Portál dražeb Exekutorské komory České republiky se v posledních letech etabloval jako stabilní, funkční a důvěryhodná platforma pro zveřejňování dražeb konaných na základě zákona. Tuto roli nyní dále posiluje rozšíření portálu o novou záložku **Insolvenční záměry**, která vznikla ve spolupráci Exekutorské komory ČR a Ministerstva spravedlnosti.

Zřízení této nové sekce není náhodným krokem. Ministerstvo spravedlnosti si Portál dražeb pro zveřejňování insolvenčních záměrů zvolilo právě s ohledem na jeho dlouhodobě ověřené fungování, vysokou míru důvěryhodnosti, míru návštěvnosti a transparentní technické řešení. Pro Exekutorskou komoru ČR i samotný Portál dražeb jde bezpochyby o ocenění dosavadní práce, přístupu a profesionality, s jakou je portál provozován.

Reakce na potřebu vyšší transparentnosti

Impulsem ke vzniku insolvenční záložky byla dlouhodobá snaha Ministerstva spravedlnosti posílit dohled nad zpeněžováním majetku v insolvenčních řízeních. Právě zpeněžování majetkové podstaty bylo v posledních letech opakovaně identifikováno jako riziková oblast, a to nejen v rámci dohledové činnosti ministerstva, ale i v souvislosti s hodnocením České republiky v oblasti boje proti praní špinavých peněz a financování terorismu.

Ministerstvo proto hledalo řešení, které by umožnilo:

- širší informování veřejnosti o záměrech insolvenčních správců,
- posílení kontroly soudů nad průběhem zpeněžování,
- vytvoření jednotného, přehledného a důvěryhodného prostoru pro inzerci majetku.

Právě Portál dražeb tato kritéria splňuje.

Insolvenční záměry jako nástroj otevřenosti

V nové sekci **Insolvenční záměry** mohou insolvenční správci zveřejňovat své záměry ke zpeněžení majetku. Tím dochází k významnému posílení transparentnosti celého procesu – informace o zamýšleném prodeji jsou dostupné na jednom místě, na veřejně známé platformě s vysokým dosahem.

Portál zároveň nabízí technické funkce, které insolvenčním správcům usnadňují plnění jejich povinností vůči soudu. Automaticky generované protokoly s historií změn a úprav záměru umožňují přehledně doložit, jakým způsobem byl majetek nabízen, po jakou dobu a s jakým výsledkem. Tyto reporty jsou automaticky, bez další administrativní zátěže, zasílány přímo insolvenčním soudům.

Podpora ze strany insolvenčních soudů

Zásadní je, že myšlenka zveřejňování insolvenčních záměrů na Portálu dražeb má podporu i ze strany insolvenčních soudců. Ti transparentní formu zpeněžování vnímají jako žádoucí standard a jsou připraveni ukládat či doporučovat zveřejnění záměrů na Portálu dražeb promítat přímo do svých rozhodnutí.

Tento přístup přispívá nejen k vyšší důvěře v insolvenční proces jako celek, ale také ke zkvalitnění soudního dohledu nad činností insolvenčních správců.

Praktický význam i pro soudní exekutory

Z pohledu soudních exekutorů má nová insolvenční záložka i praktický rozměr do budoucna. Zveřejněné insolvenční záměry mohou v řadě případů přirozeně vyústit v následné dražby, které již budou realizovány standardním dražebním způsobem soudními exekutory. Portál dražeb tak vytváří logickou návaznost mezi fází záměru a samotným zpeněžením, a to v prostředí, které exekutoři dobře znají a denně používají.

Společná platforma justice

Rozšíření Portálu dražeb o sekci Insolvenční záměry potvrzuje jeho postavení jako respektované justiční platformy, která propojuje činnost soudních exekutorů, insolvenčních správců, soudů i Ministerstva spravedlnosti. Jde o další krok k otevřenějšímu, kontrolovatelnějšímu a důvěryhodnějšímu zpeněžování majetku, a to ku prospěchu účastníků řízení i veřejnosti.

Pro soudní exekutory je to zároveň jasný signál, že Portál dražeb není pouze technickým nástrojem, ale pevnou součástí moderní a transparentní justice, která má důvěru státní správy i soudní moci.

“

Ministerstvo spravedlnosti považuje transparentní zpeněžování majetku v insolvenčním řízení za jednu z klíčových podmínek řádného výkonu insolvenční správy. Portál dražeb Exekutorské komory České republiky byl pro zveřejňování insolvenčních záměrů zvolen jako dlouhodobě ověřená, technicky stabilní a důvěryhodná platforma s vysokým dosahem k veřejnosti, která umožňuje efektivní dohled insolvenčních soudů nad procesem zpeněžování.

”

Článek on-line si přečtete zde:

text: Mgr. David Lenc

hlavní komerční právník ve společnosti Česká národní banka

Úvaha: Zvláštní oprávnění vážící se k autorským dílům či s nimi související, relevantní z hlediska exekuce

Autorské právo je jedním z podoborů často po špičkách obcházených v rámci studia na právnické fakultě a pokud se student tímto směrem neprofiluje, často ani v následné praxi na tento obor nenarazí.

Mezioborové přesahy samozřejmě výše uvedeným trpí, a tak i zvláštní oprávnění, která k autorskému dílu vznikají často dalším osobám a nikoliv pouze autorovi, nebo naopak sice autorovi samotnému, ale mimo mechanismus AutZ, a mohla by být z hlediska vedení exekuce relevantní, zůstávají skryta ve vrstvě relativní složitosti a izolace této části práva, jakož i teoretického zanedbání obecnějších, avšak spleťtých otázek, např. úvahy o možnostech exekuce v případě primárního autorského práva majetkového dle § 12 AutZ (právo dílo užít) vůbec; to je dílem znění § 26 odst. 1 AutZ, který říká doslova: „*Majetkových práv ... nelze je postihnout výkonem rozhodnutí ...*“ přičemž ovšem zároveň dodává: „*... ; to neplatí pro pohledávky z takových majetkových práv vzniklé.*“ Otázkou, jak dalece ve skutečnosti oslabení monistického pojetí autorského práva posunulo hranice uplatnitelnosti výkonu rozhodnutí, se však tento text primárně nezabývá.

Následující text si klade za cíl (prozatím) obejít složité obecné otázky a shromáždit na jednom místě zvláštní oprávnění vážící se k autorským dílům či s nimi jinak související, která jsou z hlediska exekuce prakticky relevantní např. svou převoditelností, ať již nezpochybnitelně výslovně v právním předpise uvedenou či alespoň z právního předpisu dovoditelnou, v kombinaci s dostatečně zajímavou hodnotou finanční.

Jako autor zároveň přiznávám, že pro praxi složitější bude vůbec odhalit a doložit existenci těchto oprávnění, protože jejich detailní obsah vyplývá téměř výlučně ze soukromoprávních dokumentů smluvního

charakteru. Ve prospěch exekutora však přeci jen budou působit jisté aspekty právní úpravy, jmenovitě již v základním ustanovení (§ 2358) ohledně licenčních smluv podle občanského zákoníku uvedená písemnost, je-li poskytována licence výhradní, stejně jako nutnost uvedení výše odměny nebo alespoň způsobu jejího stanovení či její absence, jejímž praktickým důsledkem bude také to, že ústní povaha smluv licenčních je poněkud zřídka.

Prvním, a z hlediska případné ziskovosti dle mého názoru též nejdůležitějším, je oprávnění zaměstnavatele vykonávat svým jménem a na svůj účet autora majetková práva k dílu, které vyplývá z § 58 odst. 1 AutZ a je následně § 59 odst. 2 AutZ rozšířeno na objednatel, pakliže předmětem smlouvy je autorské dílo kolektivní. Jako kruciólní otázku z hlediska možnosti výkonu rozhodnutí, je-li zaměstnavatel povinným, chápám v tomto případě jednak otázku, jedná-li se o svébytné právo odlišné od majetkového práva autorského dílo užít, jednak otázku jeho převoditelnosti.

K tomu je třeba podotknout, že doposud jsem užíval pojmu „oprávnění“ s ohledem na skutečnost, že tímto způsobem se dostupná odborná literatura i sám zákon (srov. § 2371 občanského zákoníku: „*Smlouvou autor poskytuje nabyvateli oprávnění k výkonu práva autorské dílo užít ...*“) vyrovnávají s oslabením (či opuštěním, nalézt lze oba pojmy) monistického pojetí a čistě praktickou nutností konstruovat výjimky z teoretické nepřevoditelnosti inter vivos autora „práva užít“ dílo. Je tedy právo zaměstnavatele dílo užít samostatným a svébytným právem nebo pouze (zákonnou) licenci?

Komentář z roku 2019 (Telec, I., Tůma, P.) se k věci v rámci části věnující se § 26 AutZ vyjadřuje slovy „*výkon práva užít*“, konkrétně říká: „*Autorský zákon nezná ani obecnou možnost převodu výkonu*

výlučného majetkového autorského práva, jež se ze zákona (dispozitivně) uplatňuje pouze u děl zaměstnaneckých a kolektivních (srov. § 58 a 59 a komentář).“¹ V textu věnovaném samotnému § 58 AutZ pak tentýž komentář vylučuje povahu licenční a obsáhle hovoří o kvazilicenčním omezení autorských práv², avšak když se již věci nemůže vyhnout, používá slov oprávnění k výkonu či oprávnění vykonávat³, která jsou ovšem, minimálně pro autorská díla, zákonným synonymem pojmu licence (viz výše citace § 2371 občanského zákoníku).

Komentář z roku 2023 (Chaloupková, H., Holý, P.) pak při výkladu k § 26 AutZ uvádí: „Autor nemůže majetkové právo jako celek nebo jednotlivá majetková oprávnění převést (zcizit); nemůže se jich ani vzdát a tato práva nelze postihnout výkonem rozhodnutí.“⁴, přičemž následně při výkladu ohledně § 58 používá slov „právo výkonu majetkových práv k dílu“⁵ a oproti tomu pojmu „oprávnění“⁶ hned v názvu části i textu na další straně; pokud ovšem vezmeme v potaz, co bylo uvedeno k § 26, nemůže jít o oprávnění k majetkovému právu autorskému. Citovaný komentář se také snaží v celém textu k § 58 jazykově vztahovat jednotlivé možnosti jednání ke konkrétním subjektům, aniž by se vyjadřoval k povaze těchto možností jako takové.

Nejodvážnější je z hlediska obsahu komentář z roku 2019 (Holcová I. a kol.), který zcela otevřeně říká, že jde o zákonnou cesi: „Právo výkonu majetkových autorských práv svěřuje zákon jiné osobě než autorovi pouze u děl zaměstnaneckých a dalších děl uvedených v § 58 včetně některých děl na objednávku. Lze mít za to, že jde o zákonnou cesi. Jde o nejsilnější možné postavení, které může osoba odlišná od autora získat, v jistém ohledu i silnější než má autor samotný, který sám právo výkonu majetkových práv jako takové převést smluvně nemůže, má pouze právo poskytnout jiné osobě oprávnění k výkonu práva dílo užít, tedy licenci.“⁷ Komentář tedy jasně konstruuje převoditelné „právo výkonu majetkových práv autorských“ a nepřevoditelné „oprávnění k výkonu práva dílo užít“, ovšem rozdí-

ly mezi nimi nepostihuje teoreticky ale odlišuje je pouze prakticky, skrze obsah litery zákona.

Na výše uvedeném je patrné, jak dostupná literatura i při veškeré snaze autorů zápasí s utilitarismem do zákona zákonodárcem prominutých praktických požadavků, nemajících teoretických východisek a jsoucích pouhým výsledkem mocensko–politického střetnutí zájmových skupiny. To je ostatně patrné i z textu důvodové zprávy, která k textu ustanovení § 58 pouze suše konstatuje, že: „Zaměstnavatel vytváří zaměstnanci pro jeho autorskou tvorbu veškeré nezbytné podmínky a přejímá ekonomickou odpovědnost za využití výsledků jeho tvůrčí činnosti.“ A dále pak zmiňuje podobnost se zahraničními úpravami a specificky pro díla kartografická, počítačové programy a databáze dokonce akcentuje praktičnost takového uspořádání jako důvod pro vyloučení jiné úpravy.

Při odpovědi na výše položenou otázku je proto dle mého názoru třeba se do značné míry oprostít od teoretických východisek autorskoprávní úpravy, která při formulaci daného ustanovení zjevně hrála pramalou roli, a uchýlit se předně k výkladu gramatickému, kterým přes poslední větu prvního odstavce § 58 lze dojít jednoznačně k závěru, že § 58 formuluje samostatné a svébytné právo k autorskému dílu, uvádí-li zákon: „Třetí osoba, které bylo právo výkonu postoupeno, se pak pro účely tohoto zákona považuje za zaměstnavatele.“ Tedy hovoří o „právu výkonu“ a nadto ještě v souvislosti s jeho postoupením tj. cesí. Podpůrně je pak namístě použít gramatický výklad § 58 odst. 3, který hovoří o právu autora, aby mu zaměstnavatel „poskytl licenci“, pakliže majetková práva nevykonává; pokud by šlo pouze o návrat oprávnění do sféry majetkových práv autorových, musel by zákon být formulován jinak. Je sice otázkou, proč zákonodárci nezahrnul předmětné právo zaměstnavatele pod hlavu II „Práva související s právem autorským“, avšak systematický výklad se v tomto případě jeví jako nadbytečná nadstavba, zvláště popírá-li přímo výklad gramatický, aniž by sám formuloval dostatečně teoreticky podepřenou konstrukci.

¹ Str. 334 in Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon, Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

² Str. 649 a násl. tamtéž.

³ Str. 650 a násl. tamtéž.

⁴ Str. 77 in Chaloupková, H., Holý, P. Autorský zákon. Komentář. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023.

⁵ Str. 185 tamtéž.

⁶ Str. 186 tamtéž.

⁷ In Holcová I. a kol. Autorský zákon a předpisy související (včetně mezinárodních smluv a evropských předpisů). Komentář. 1. vydání, Praha: Wolters Kluwer ČR, 2019.

Uzavřeme-li pak, že § 58 formuluje samostatné a svébytné právo výkonu vztahující se k užití autorského díla bez ohledu na autorova práva majetková, zbývá pro vedení výkonu rozhodnutí již pouze otázka převoditelnosti. Ta je sice omezena v § 58 odst. 1, větě třetí, na nutný souhlas autora nebo převod obchodního závodu, to však v praxi nebude tvořit problém, neboť jednak zaměstnavatelé, jimž při činnosti jejich zaměstnanců reálně hrozí vznik autorských děl, na tuto skutečnost zpravidla v pracovních smlouvách pamatují a zákon nijak neomezuje možnost autora udělit tento souhlas dopředu, zato však stanovuje jeho neodvolatelnost, a to i v řetězci dalších převodů, jednak argumentem a maiore ad minus se lze snadno dopracovat závěru, že postoupení předmětného práva by mělo být možné i s pouhou dotčenou částí obchodního závodu. U převodu obchodního závodu nebo jeho části je třeba pouze pamatovat na předmětná práva při nacenění. Konečně na převoditelnosti předmětného práva se shoduje jednoznačně i komentářová literatura⁸ (byť se neshodne na jeho povaze jako práva).

Panuje shoda, že souhlas autora nelze soudně vymáhat, neboť celá úprava zaměstnaneckého díla je v podstatě dispositivní, závislá na vůli stran při sjednávání pracovněprávního vztahu. Např. komentář z roku 2019 (Telec, I., Tůma, P.) ovšem vzápětí připouští, že úpravu by bylo možné užít i na autorská díla vzniklá v rámci tzv. švarc-systému, byť jako teoretické východisko užívá § 555 odst. 2 občanského zákoníku o simulovaných právních jednáních⁹, kde ovšem výslovné přihlášení se k dispositivní právní úpravě bude absentovat vůbec. Osobně bych proto příliš neváhal pokusit se soudně vymoci ne náhradu projevu vůle autora, ale určení, že zde tento projev vůle je v případech, kdy povinná právnická osoba nakládá s autorským dílem zjevně vlastním jménem a na vlastní odpovědnost za tichého přehlížení autorova, který z toho čerpá užitek, a to s poukazem na skutečnost, že § 58 formu příslušného projevu vůle (souhlasu) autora neurčuje, tedy mohl být a s ohledem na jednání stran byl poskytnut konkludentně.

Není ostatně výjimečná situace, kdy autor nakládá se svými autorskými díly prostřednictvím právnické osoby, kterou sám kontroluje, pročez § 58 ve svém odst. 10 rozšiřuje působnost § 58 odst. 1 až 6 a 8 také

na „díla vytvořená ke splnění povinností vyplývajících ze vztahu mezi právnickou osobou a autorem, který je členem jejího statutárního nebo jiného voleného nebo jmenovaného orgánu“.

Ustanovení § 58 odst. 7 pak stanoví, že jako s díly zaměstnaneckými se má nakládat s počítačovými programy, databázemi a kartografickými díly (která nejsou kolektivními díly) a § 59 odst. 2 k tomuto výčtu přidává obecně díla kolektivní, přičemž další podmínkou u všech jmenovaných děl je, že byla vytvořena na objednávku. Obě uvedená ustanovení vylučují použití § 61 AutZ, který jinak díla na objednávku řeší. S ohledem na již výše uvedené lze dle mého názoru uzavřít, že osobě objednatele zde bude vznikat samostatné a svébytné právo užití k předmětným autorským dílům, převoditelné za stejných podmínek jako obdobné právo vzniklé zaměstnavateli, a tedy plně postižitelné výkonem rozhodnutí, je-li objednatel povinným.

Ustanovení § 59 odst. 3 pak stanoví pro nás v dalším textu důležité omezení, že totiž „Dílo audiovizuální a díla audiovizuálně užitá nejsou dílem kolektivním“.

Než se však k významu onoho omezení dostaneme, je namístě krátce zmínit díla školní (§ 60 AutZ) a díla vytvořená na objednávku a díla soutěžní (§ 61 AutZ). Krátce proto, že (ne)dosazitelnost uvedených autorských děl výkonem rozhodnutí je dána výsledkem úvahy o možnostech exekuce v případě primárního autorského práva majetkového dle § 12 AutZ, kterou již v úvodu tohoto textu k řešení v jeho rámci vylučuji. Jak ustanovení § 60, tak ustanovení § 61, totiž již svou jazykovou konstrukcí zcela jednoznačně směřují nikoliv k formulaci svébytného práva školy, školského či vzdělávacího zařízení nebo objednatele, ale k formulaci zvláštního způsobu nabytí licence – tedy oprávnění k užití díla v úzké souvislosti s autorskými právy majetkovými podle § 12 AutZ.

Další z hlediska výkonu rozhodnutí zajímavá oprávnění jsou práva výrobce zvukového záznamu, výrobce zvukově obrazového záznamu, (rozhlasového a televizního) vysílatele k jeho vysílání, nakladatele, prvního zveřejnitel, vydavatele tiskové publikace a pořizovatele databáze. Přestože se tato práva na-

⁸ Str. 651 in Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon, Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019. Str. 185 in Chaloupková, H., Holý, P. Autorský zákon. Komentář. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023.

⁹ Str. 653 in Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon, Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

cházejí poněkud nesystematicky ve dvou hlavách (II. a III.) AutZ, přičemž valná většina z nich (kromě práva pořizovatele databáze, které má samo pro sebe vyhrazenou hlavu III.) se nachází v hlavě II. společně s uměleckým výkonem, který má ovšem daleko více společného s autorským dílem (díky vztažení ochrany podle § 26 AutZ na umělecký výkon a práva výkonného umělce), je namístě provést jejich výčet právě takto nerozdělený a zcela souřadný.

Jejich společné vlastnosti totiž převažují nad jejich systematickým začleněním. Předně neexistuje u těchto práv pochybnost, že jde o samostatná a svébytná práva, která vznikají oprávněnému tím, že se nachází v určitém zákonem definovaném postavení.

Výrobcem zvukového záznamu je tak osoba, která na svou odpovědnost poprvé zaznamená zvuky výkonu výkonného umělce či jiné zvuky, nebo jejich vyjádření, nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba (§ 75 odst. 2 AutZ). Výrobcem zvukově obrazového záznamu je fyzická nebo právnická osoba, která na svou odpovědnost poprvé pořídí zvukově obrazový záznam (audiovizuálního díla nebo záznam jiné řady zaznamenaných, spolu souvisejících obrazů vyvolávajících dojem pohybu), nebo pro kterou tak z jejího podnětu učiní jiná osoba (§ 79 odst. 2 AutZ). Nakladatelem je ten, kdo dílo vydal (vyplývá z § 87 AutZ) atd. Pro naplnění podmínek vzniku postavení oprávněné osoby přitom nemusí být ani rozhodující (nestanoví-li tak zákon např. užitím slova „dílo“), zda předmětem jejich činnosti je chráněné autorské dílo nebo výkon výkonného umělce.

Dále zákon u všech v předchozím výčtu uvedených práv stanovuje vždy výslovně jejich převoditelnost (zpravidla v posledním odstavci § stanovujícího jejich obsah). Sám obsah těchto práv přitom není ve většině případů hospodářsky nevýznamný, např. u práva výrobce zvukově obrazového záznamu půjde o právo tento záznam užít jeho rozmnožováním, rozšiřováním originálu nebo rozmnoženin, pronájmem originálu nebo rozmnoženin, půjčováním originálu nebo rozmnoženin či vysíláním a jiným sdělováním zvukově obrazového záznamu veřejnosti.

Co do trvání uvedených práv, stanoví je zákon po většinou na 50 let od rozhodné události (pořízení, vydání atd.), přičemž tuto dobu často nahrazuje či

posouvá její počátek v případě konkrétních událostí (zveřejnění atd.). S nejkratší dobou trvání se lze setkat u práva pořizovatele databáze (15 let od pořízení popř. od zpřístupnění databáze).

Jak však v praxi zjistit, zda je povinný v postavení oprávněného z těchto práv? Kromě zdoluhavého dohledávání a prohledávání obsahu soukromoprávních dokumentů v tomto případě AutZ poskytuje určitou berličku v podobě § 97d odst. 1, který uvádí seznam povinně kolektivně spravovaných práv, mezi něž mimo jiné řadí: užití zvukového záznamu, vydaného k obchodním účelům, vysíláním rozhlasem nebo televizí nebo přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání (odst. 1 písm. a) bod 2), zhotovení rozmnoženiny pro osobní potřebu na podkladě zvukového nebo zvukově obrazového záznamu nebo jiného záznamu (odst. 1 písm. a) bod 3) nebo právo na užití přenosem rozhlasového nebo televizního vysílání děl, živě vysílaných uměleckých výkonů a uměleckých výkonů zaznamenaných na zvukový nebo na zvukově obrazový záznam (odst. 1 písm. c)). Ustanovení § 97e navíc pod kolektivní správu zařazuje další práva, pakliže jejich nositel neprovede výslovný opt-out. Je-li tedy povinný v pozici oprávněného z některého z uvedených práv, by mělo být celkem spolehlivě zjistitelné pomocí dotazů na příslušné kolektivní správce.

Jakmile bude postavení povinného jako oprávněného z některého z uvedených práv zjištěno, nic by již nemělo bránit vedení exekuce zpeněžením příslušného práva. K tomu je třeba poznamenat, že mně známá literatura ani rozhodovací praxe, až na jednu vzácnou výjimku, neřeší nijak povšechně možné konflikty mezi uvedenými právy a právy autorskými či právy výkonných umělců, spíše místy uvádí zcela konkrétní (a po hříchu málo odůvodněné) závěry. Tak např. komentář z roku 2023 (Chaloupková, H., Holý, P.) v části k § 76 AutZ uvádí „*Bude-li však zvukový záznam zpřístupňován veřejnosti po internetu (§ 18 odst. 2) nebo provozováním vysílání, vyžaduje se souhlas výkonného umělce, pokud je obsahem záznamu umělecký výkon.*“¹⁰ Komentář z roku 2019 (Telec, I., Tůma, P.) zase v části k § 76 AutZ uvádí: „*Převodem zvukového záznamu (res. změnou majitele absolutního práva výrobce zvukového záznamu) nejsou nikterak dotčena autorská práva k dílům či práva výkonných umělců k uměleckým výkonům zachyceným na zvukovém záznamu.*“

¹⁰ Str. 225 in Chaloupková, H., Holý, P. Autorský zákon. Komentář. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023.

*Nabyvatel zvukového záznamu bez dalšího nikterak nenabývá ani tato výlučná práva ani poskytnuté licence.*¹¹ Mohlo by se tedy zdát, že oba komentáře budou nakloněny možnosti uplatnění práv z výše uvedeného výčtu podmiňovat souhlasy výkonných umělců či autorů, avšak již v části k § 80 AutZ, který upravuje obsah práva výrobce zvukově obrazového záznamu, v obou komentářích takto jednoznačná vyjádření absentují a nejinak je tomu i v případě komentáře z roku 2023 (Chaloupková, H., Holý, P.) v části k § 84 AutZ, týkajícího se obsahu práva vysílatele, u kterého se komentáře roku z roku 2019 (Telec, I., Tůma, P.) vrací k obdobnému textu, jaký je uveden výše k § 76 AutZ.¹²

Dovolím si v tomto případě vyjádřit jistou pochybnost ohledně uvedených, byť velmi dílčích, závěrů odborné literatury, neboť tyto pomíjejí daleko obecnější platný závěr, totiž že výkon práva vylučuje protiprávnost, přičemž jak konstatoval Nejvyšší soud České republiky v odůvodnění svého rozsudku ze dne 27. 11. 2000, sp. zn. 21 Cdo 1293/99, je tomu tak i tehdy, je-li (eventuelním) vedlejším následkem vznik majetkové, popř. nemajetkové újmy na straně dalšího účastníka právního vztahu. Mám za to, že je to právě absolutní povaha práv autorských a práv výkonných umělců působících erga omnes, která v případě jiného zákonem dovoleného jednání zapříčiní, že k porušení těchto práv nedojde neboť vykonavatel práva nemůže být rušitelem práva jiného; slovy NS „stejný stav nemůže být současně stavem právním i právu se přičítícím“. Takový závěr ostatně podporuje i ona výše zmíněná vzácná výjimka z hlediska obecného vyjádření ke vztahu práv autorských, práv výkonných umělců a práv nositelů některého z výše uvedeného výčtu. Jde o část právní věty usnesení Nejvyššího soudu ze dne 19. 03. 2003, sp. zn. 5 Tdo 200/2003: „Právy autorů nejsou dotčena jak práva výkonných umělců, kteří provádějí literární a umělecká díla autorů, tak ani práva televizních vysílatelů, kteří v rámci vlastních pořadů vysílají umělecká díla prováděná výkonnými umělci. Ochrana práv autorů, výkonných umělců i televizních vysílatelů se tak uplatňuje vedle sebe ...“ Byť se tato právní věta neváže na recentní právní úpravu, lze v ní podle mého názoru najít oporu pro výše uve-

dený závěr, že práva autorská, práva výkonných umělců a práva nositelů některého práva z výše uvedeného výčtu stojí vedle sebe a jejich výkon se vzájemně neovlivňuje.

Konečně posledním oprávněním, o kterém bych rád v tomto článku pojednal, je právo autora dle § 2374 občanského zákoníku na přiměřenou dodatečnou odměnu za poskytnutí licence, které zákon upravuje slovy odst. 2: „*Je-li původně ujednaná odměna tak nízká, že je ve zřejmém nepoměru k výnosům vyplývajícím z využití licence a k významu předmětu licence pro dosažení takových výnosů, může autor požadovat přiměřenou a spravedlivou dodatečnou odměnu. K ujednáním vylučujícím nebo omezujícím právo autora na dodatečnou odměnu se nepřihlíží; to platí i v případě, že se autor tohoto práva vzdá.*“ a odst. 3: „*Nedojde-li k dohodě stran o výši dodatečné odměny, určí její výši soud, který přihlédne zejména k výši původní odměny, výnosům dosaženým z využití licence, významu díla pro dosažení takových výnosů a k obvyklé výši odměny ve srovnatelných případech.*“

Již v úvodu tohoto článku jsem poněkud zkratkovitě citoval § 26 odst. 1 AutZ, k němuž bych se nyní rád odkázel. Předně uvedené ustanovení zapovídá vést výkon rozhodnutí proti majetkovým právům autora. Právo podle § 2374 však tuto povahu nemá již proto, že stojí mimo systematiku AutZ a jeho dělení na práva osobnostní a práva majetková a i kdybychom se pokusili dovodit dosah § 26 odst. 1 AutZ teoreticky, narazíme na skutečnost, že autorská práva majetková jsou povahy absolutní¹³, kdežto právo podle § 2374 občanského zákoníku je právem povahy relativní¹⁴, závislým na smluvním vztahu autora a nabyvatele licence, tedy je prolomen v podstatě jediný zbývající teoretický důvod ochrany poskytované § 26 odst. 1 AutZ. Ostatně i komentář z roku 2019 (Telec, I., Tůma, P.) zpochybňuje vůbec existenci jakýchkoliv teoretických východisek této ochrany, když uvádí: „*Tento závěr však neplatí pro výlučná majetková autorská práva ... Zákaz převodu těchto práv mezi živými tedy nevyplyvá z jejich předmětového pojetí v systému soukromého práva, nýbrž*

¹¹ Str. 791 in Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon, Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

¹² Str. 828 tamtéž.

¹³ Str. 335 in Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon, Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

¹⁴ Str. 385 a násl. in Chaloupková, H., Holý, P. Autorský zákon. Komentář. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023 a shodně též Str. 633 in Hulmák, M. a kol.: Občanský zákoník VI. Závazkové právo. Zvláštní část (§ 2055–3014). Komentář. 1. vydání. Praha: C. H. Beck, 2014.

*z důvodů jiných, rázu spíše politického.*¹⁵ Právo autora podle § 2374 tedy není nijak chráněno proti výkonu rozhodnutí ustanovením § 26 odst. 1 AutZ.

Dále je třeba učinit poznámku, že literatprávům či pohledávkám autora autorského díla na obecné úrovni vypořádává poukazem na jakousi jejich více či méně osobní povahu. Nejinak to činí např. komentář z 2024¹⁶ k občanskému soudnímu řádu ve své části k § 320, kde uvádí: „*Půjde zásadně o pohledávky nepeněžité, za předpokladu, že jde o pohledávky převoditelné na jiného (nemůže se jednat o tzv. osobní pohledávky, tedy pohledávky spojené jen s osobou povinného – typicky osobní právo autorské a právo obdobné, právo dědické, případně oprávnění nabytá v rámci veřejné správy – licence apod.) ...*“ Uvedené podle mého názoru nemůže obstát již proto, že ona „osobní povaha“ je pohrobkem oslabeného, resp. opuštěného, monistického pojetí autorského práva, o kterém byla řeč v úvodu článku, a které do značné míry vzalo za své přijetím současného AutZ dělicího autorská práva na osobnostní a majetková, přičemž jak je rovněž výše uvedeno u práv majetkových v podstatě teoretické východisko pro jejich nepřevoditelnost inter vivos absentuje. Konečně jen těžko si lze představit, že práva natolik spjatá s osobou autora, že je již tímto spojením znemožněn jejich převod, by mohla být předmětem dědictví nebo trvat 70 let po jeho smrti (§ 27 odst. 1 AutZ). Limit převoditelnost práva autora podle § 2374 tak nelze teoreticky dovodit a musel by vyplývat z konkrétního zákonného ustanovení, které ovšem neexistuje.

Konečně je namístě klást si otázku, zda právo podle § 2374 nekonstituuje za naplnění hypotézy (že ujednaná odměna za poskytnutí licence je ve zjevném nepoměru k výnosům z využití licence) vlastně pohledávku, která dospěje jejím uplatněním vůči povinnému dle § 1958 odst. 2 občanského zákoníku (vista pohledávka), a která je navíc pohledávkou peněžní toliko v blíže neučené výši. Uvedenému by odpovídal i výklad v komentářové literatuře, která se navíc ohledně promlčení práva podle § 2374 odkazuje na judikaturu spjatou s jednoznačnou peněžitou pohledávkou, totiž s promlčením práva na plnění ze smlouvy o půjčce (rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 24. 7. 2008, sp. zn.: 33 Odo 846/2006)¹⁷. Mám za to, že ani proti

tomuto závěru nelze podle mého názoru vznést dostatečně přesvědčivé teoretické či na praktické neproveditelnosti založené argumenty, resp. jsem nezaznamenal že by takovéto byly vzneseny.

Vzhledem k výše uvedenému jsem silně přesvědčen, že za situace, kdy se běžně v rámci výkonu rozhodnutí draží práva z leasingových smluv spjatá jednoznačně s osobou příjemce finanční služby, kdy leasingová smlouva konstituuje oprávněnému toliko pohledávku k užití věci za jejím majitelem, není jediný důvod nezvolit stejný přístup k právu, resp. pohledávce, povinného - autora podle § 2374 za nabyvatelem licence podle licenční smlouvy, pouze se toho v praxi ještě žádný exekutor neodvážil.

Závěrem bych rád uvedl, že ač jsem se v celé předložené stati snažil opřít své závěry o znění právních předpisů, obsah odborné literatury i judikaturu, jedná se, zejména vzhledem k nedostatku zdrojů přímé rozhodovací praxe, o závěry teoretické a neověřené, nadto ohledně problematiky právními předpisy do značné míry obcházené či pomíjené. Dovolím si proto upozornit, že nemohu vyloučit, že rozhodovací praxe se v konkrétních případech od mých závěrů uvedených v tomto článku odchýlí (byť velmi doufám, že tak učiní se stejnou mírou pečlivosti v odůvodnění) a tedy by tyto závěry neměly rozhodně být chápány jako jednoznačné právní rady.

Článek on-line si přečtete zde:

¹⁵ Str. 335 in Telec, I., Tůma, P. Autorský zákon, Komentář. 2. vydání. Praha: C. H. Beck, 2019.

¹⁶ Svoboda, K., Smolík, P., Levý, J., Doležilek, J. a kol. Občanský soudní řád. Komentář. 3. vydání (3. aktualizace). Praha: C. H. Beck, 2024.

¹⁷ Str. 388 in Chaloupková, H., Holý, P. Autorský zákon. Komentář. 6. vydání. Praha: C. H. Beck, 2023.

doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D.,
Katedra právních dějin, Fakulta právnická, Západočeská univerzita v Plzni

JUDr. Jan Podola, Ph.D.,
Katedra právních dějin, Fakulta právnická, Západočeská univerzita v Plzni

Půl tisíce let právní úpravy držení zbraní na našem území

S rozšířením zbraní a jejich dostupností se začaly objevovat úvahy o jejich regulaci. Důvody byly pragmatické. Zbraně v rukou poddaných umožňovaly pytláčit ve šlechtických lesích, stejně tak panovaly obavy z možné vzpoury. Zvláštností v tomto směru byla podpora výcviku lukostřelby v Anglii v době stoleté války, kdy lukostřelci tvořili páteř anglického vojska a stáli za anglickými vítězstvími té doby. Ze stejných důvodů docházelo od 12. století k úpravě nošení zbraní i v Čechách. Ještě zřetelněji se volání po regulaci projevovalo po husitských válkách, kdy mezi lidem bylo velké množství zbraní. Reakcí na to bylo vydání Zřízení o ručnicích roku 1524. Protože v minulém roce uplynulo pět set let od jeho vydání, považovali jsme v souvislosti s tímto výročím za přínosné přiblížit jeho obsah veřejnosti, a to včetně následujícího právního vývoje v oblasti zbraní a střeliva až do současnosti, kdy přijetí nového zákona o zbraních a střelivu provázely úvahy o tom, zda tato právní úprava může směřovat ke snížení závažné trestné činnosti ve společnosti a zda je držení zbraní přínosem či naopak zápořem vzhledem k vnitřní bezpečnosti státu.

Zřízení o ručnicích z roku 1524

K velkému rozmachu používání střelných zbraní došlo u nás za husitských válek a dále i v 15. a 16. století¹, kdy se vedle měšťanstva rozmáhaly i bohatší vrstvy venkovského obyvatelstva, které začínaly napodobovat šlechtu také v oblasti vlastnictví zbraní. Rozšíření zbraní však mělo svá rizika. Ta se přímo projevovала nárůstem trestné činnosti. To u vrchnosti vyvolávalo obavy nejen v případě útoků na její majetek, ale vrchnost se použití zbraní obávala především kvůli vzpouře.² To vedlo k úvahám, zda a jakým způsobem zbraně regulovat. Jejich konkrétního naplnění se dostalo v přijetí Zřízení o ručnicích v roce 1524, jehož jediný dochovaný exemplář je

uložený v Národní knihovně v Praze.³ Nešlo o první předpis řešící danou problematiku⁴, jednalo se však o první úpravu, která byla ucelená a propracovaná. Zakaz držení zbraní byl předmětem předpisů vydávaných jak církví, tak světskou mocí již od 12. století. Například městská rada v Chebu sice povolila držbu zbraní pro obranu města a udržení veřejného pořádku⁵, zakázáno však bylo tajné nošení zbraní pod šaty nebo v botě nebo nošení zbraní jako bylo kopí či meč. Do hospod bylo zakázáno nošení dlouhých nožů, dýk, tesáků, kyjů, palic a seker. Za porušení hrozily pokuty či vypovězení z města.⁶ Důraznější pozornost byla této problematice věnována od počátku 16. století, a to například ve Vladislavském zřízení zemském z roku 1500, v němž bylo zakázáno

¹ KLUČINA, P. a kol. *Vojenské dějiny Československa II.*, Praha 1986, s. 56.

² SALÁK, P. *Smlouva o ručnicích: první právní úprava nošení střelných zbraní na našem území*. Střelecká revue. Praha: Pražská vydavatelská společnost, 2002, Roč. 34, č. 9, s. 61. ISSN 0322-7650.

³ POSPÍŠILOVÁ, M. *Zřízení o ručnicích (1524)*. SCHELLE, Karel – TAUCHEN, Jaromír (eds). *Encyklopedie českých právních dějin*, XXII. Svazek Zákon ob-Ž. Plzeň: Aleš Čeněk, 2021, s. 500.

⁴ SALÁK, P. *Smlouva o ručnicích: první právní úprava nošení střelných zbraní na našem území*. Střelecká revue. Praha: Pražská vydavatelská společnost, 2002, Roč. 34, č. 9, s. 61. ISSN 0322-7650.

⁵ KNOLL, V. *Zakázané zbraně ve středověkých nařízeních chebské městské rady (krátká poznámka k širšímu tématu)*. In Peter Brezina, Antonín Lojek (eds.) *Pocta prof. Karolině Adamové k 70. narozeninám*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2019, 435 stran. ISBN 978-80-261-0936-5, s. 145.

⁶ Srov. KNOLL, V. *Prokletí i usmíření. Několik kapitol z dějin trestního práva na Chebsku*. Plzeň: Západočeská univerzita v Plzni, 2023, 996 stran. ISBN 978-80-261-1100-9, s. 639.

užívání střelných zbraní sedláky při výkonu myslivosti.⁷ Usnesením zemského sněmu z roku 1510 bylo zakázáno pod pokutou nosit zbraň či vstupovat se zbraní na cizí pozemek.⁸ Také Smlouva Svatováclavská z roku 1517 obsahovala ustanovení o zákazu nošení ručnic, konkrétně v čl. 30.⁹ Samotné Zřízení o ručnicích se týkalo nejen ochrany života a zdraví osob, ale i veřejného pořádku.¹⁰ Podrobně upravovalo zákaz nošení dlouhých i krátkých střelných zbraní, řešilo procesní stránku věci a stanovilo přísné tresty za porušení zákazu. Privilegované skupiny obyvatelstva, tj. šlechta a měšťané, měly mít střelné zbraně dobře uloženy ve svých zbrojnicích a používat je jen při pronásledování nepřátel a zemských škůdců.¹¹ Zřízení o ručnicích je uvedeno předmluvou a dále je tvořeno jednotlivými články.¹² V době přijetí byla ručnice považována za surový nástroj nevhodný k používání jako zbraň. Protože útočník nebyl v osobním kontaktu s napadenou osobou, byla považována i za zbraň zbabělou. Z předmluvy lze dále dovodit, že nošení ručnic bylo zakázáno nejen pro poddané, ale i pro šlechtu, měšťany a duchovní. Za ručnici se přitom považovala palná zbraň jak dlouhá, tak krátká. První článek popisoval a poukazoval na nebezpečnost ručnic a zákaz chození a ježdění s dlouhými i krátkými ručnicemi. Jejich používání mělo být pouze v souladu s tímto zřízením. Druhý článek stanovil pokutu pro osobu ze stavu panského, rytířského a městského, která by byla s ručnicí spatřena, a to sto kop českých grošů. Články 3 až 6 se věnovaly obeslání pro ručnici, hojemství¹³, které by žádal obeslaný a svěčovaly rozhodování o ručnicích do rukou královského místodržícího. Články 7 až 10 se zabývaly odpovědností za držení ručnice, tj. zda ji držel poddaný s vědomím svého pána nebo bez jeho vědomí, a kdo pak nesl vinu za tento prohřešek. Dále zde bylo určeno, kdy se platí pokuta a kdy se přistupuje k trestu vězení. Články u poddaných předpokládaly též neschopnost

splatit pokutu; pokud toto nastalo, trestem bylo vězení. Články se zabývaly i pokutami, které měl zaplatit sám pán za poddaného přistihnutého s ručnicí, neboť v těchto případech za poddané odpovídala vrchnost. Příslušník stavu mohl být i obeslán ke komornímu soudu. V případě jeho nedostavení se mohlo být na něj uvaleno stanné právo. V případě, že by neměl na zaplacení pokuty, mohl být uvězněn na půl roku. Jeden z článků se zabýval tzv. pokřikem v případě, že uslyšel-li někdo pokřik, který někdo vydal, protože chtěl někomu jinému vzít ručnici, musel se zapojit a člověka s ručnicí pronásledovat, v opačném případě hrozila pokuta i jemu. Články 11 a 12 odsuzovaly toho, kdo použil ručnici, k trestu smrti, a uvádělo se zde, že vrahem je ten, kdo zabije pomocí ručnice. Pokud by tedy někdo ručnici použil a někoho jí zabil, hledělo se na něj jako na vraha. Trest smrti pak neminul ani toho, kdo s ručnicí střílel proti někomu jinému. Článek 13 se věnoval problematice, kdy někoho s ručnicí uvidí služebníci. Jejich povinností bylo okamžitě o tom uvědomit svého pána, aby mohl zasáhnout. Článek 14 pak stanovil, že ručnice mohly být legálně drženy na zámcích, tvrzích, ve městech a městečkách a v domech na obranu. Ručnice mohly být použity při pronásledování zločince, avšak při pronásledování musely mít osoby s ručnicí list s pečeti svého pána nebo úředníka města vydaný k tomuto účelu a po ukončení pronásledování musely být ručnice odevdány a uklizeny. Jak vyplývá z řady historických pramenů i z aktů zemského sněmu, nebylo Zřízení o ručnicích nijak zvlášť dodržováno.¹⁴ Nakonec ještě v krátkosti připomeňme, že platnost Zřízení o ručnicích byla roku 1529 vlivem tureckého nebezpečí pozastavena, avšak již po dvou měsících došlo k obnovení jeho platnosti.

⁷ Viz čl. 554 Vladislavského zemského zřízení z roku 1500.

⁸ Toto usnesení se stalo podkladem pro Zřízení o ručnicích. Blíže k usnesení viz WINTER, Z. *Kulturní obraz českých měst I.* Praha 1890, s. 66-67.

⁹ Blíže k tomuto článku viz *Smlouva všech tří stavů[v] svatováclavského sněmu ve dsky vložená léta božího etc. sedmnáctého*. Dostupné online na stránkách Historického ústavu Filozofické fakulty Masarykovy univerzity https://historie.phil.muni.cz/media/3013682/svatovavclavska_smlouva.pdf, nahlíženo dne 13. 9. 2024.

¹⁰ Srov. JÁNOŠÍKOVÁ, P., KNOLL, V., RUNDOVÁ, A. *Mezníky českých právních dějin*. 3. vyd. Plzeň: Aleš Čeněk, 2010, s. 70.

¹¹ Zřízení o ručnicích je otištěno in KREUZ, P., MARTINOVSKÝ, I. *Vladislavské zřízení zemské: a navazující prameny (Svatováclavská smlouva a Zřízení o ručnicích)*, 1. vyd. Praha: Scriptum, 2007, s. 287-291.

¹² Autoři vychází z textu uvedeného in Codex iuris Bohemici, sv. IV/I, Praha 1882, s. 105-109. Edice bratří Josefa a Hermenegilda Jirečkových.

¹³ Lhůta povolená soudem žalovanému k tomu, aby se mohl připravit k podání odpovědi na žalobu. Srov. *Ottův slovník naučný*. Jedenáctý díl. Praha: J. Otto, 1897. s. 479.

¹⁴ Srov. SALÁK, P. *Smlouva o ručnicích: první právní úprava nošení střelných zbraní na našem území*. Střelecká revue. Praha: Pražská vydavatelská společnost, 2002, Roč. 34, č. 9, s. 61. ISSN 0322-7650.

Císařský patent 223/1852 ř. z. a poválečná úprava

Uvedený císařský patent měl 49 ustanovení uspořádaných do pěti částí. Jednotlivá ustanovení vymezovala, co se považuje za zakázané zbraně a zakázanou municí, upravovala vydávání zbrojních pasů a ukládání pokut a trestů vězení za nedovolené nošení zbraně.¹⁵ Popisovaný císařský patent platil až do roku 1949, kdy byl zrušen zákonem č. 162/1949 Sb., o zbraních a střelivu.

Následovaly předpisy č. 147/1983 Sb., o zbraních a střelivu a první polistopadový předpis – zákon č. 288/1995 Sb., o střelných zbraních a střelivu (zákon o střelných zbraních). Naposledy zmiňovaná úprava byla nahrazena zákonem č. 119/2002 Sb., o zbraních a střelivu.

Současná právní úprava

Okolnosti vzniku současné právní úpravy můžeme zasadit do širších souvislostí, jakými byla zejména tragická střelba na Filozofické fakultě Univerzity Karlovy, ke které došlo v době přijímání nového zákona o zbraních a střelivu na konci roku 2023, anebo jiné případy použití zbraně (střelné nebo jiné), ať už v České republice¹⁶ nebo v zemích Evropské unie.¹⁷

Základním právním předpisem týkajícím se podmínek práva nabývat, držet a nosit zbraň, je zákon č. 90/2024 Sb., o zbraních a střelivu. Uvedený předpis nahradil předchozí zákon o zbraních a střelivu z roku 2002. Zákon se začal připravovat již v roce 2017, a to na základě přijetí směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2017/853 ze dne 17. května 2017, kterou se mění směrnice Rady 91/477/EHS o kontrole nabývání a držení zbraní.¹⁸ Analýza, která k tomu byla zpracována Ministerstvem vnitra¹⁹, na prvním místě uvádí potřebu vypracování nového zákona o zbraních a střelivu. Předpokládá i vydání řady prováděcích předpisů. Není bez zajímavosti, že současně vláda schválila návrh, aby Česká republika podala žalobu k Soudnímu dvoru Evropské unie na neplatnost citované směrnice.²⁰ Rozsudkem Česká republika v. Parlament a Rada (C-482/17) ze dne 3. prosince 2019 Soudní dvůr žalobu zamítl.²¹

Vývoj týkající se přijímání nového zákona nezůstal stranou pozornosti veřejnosti. Zejména u majitelů zbraní chystaný zákon nenalezl pochopení. Myslivci a další majitelé zbraní sepsali petici, kterou nakonec podepsalo více než 100 000 lidí.²² Cílem petice bylo schválení novely ústavního zákona o bezpečnosti ČR, který by do ústavního pořádku zakotvil právo na legální vlastnictví zbraní za účelem zajištění obrany a vnitřní i vnější bezpečnosti našeho státu.²³ V návaznosti na to skupina senátorů podala návrh na změnu Listiny základních práv a svobod, který našel formálního vyjádření v senátním tisku č. 135.²⁴

¹⁵ Blíže viz text císařského patentu, který je dostupný online <https://www.epravo.cz/vyhledavani-aspi/?Id=18&Section=1&Id-Para=1&ParaC=2>, nahlíženo 14. 9. 2024.

¹⁶ Srov. např. útoky aktivního střelce – Střelba ve Fakultní nemocnici Ostrava 2019, střelba v Uherském Brodě 2015, dále útok nožem ve Střední škole obchodu a služeb ve Žďáru nad Sázavou 2014. In Hrínko, M. *Aktivní střelec a prvosledové hlídky policie*, dostupné online <https://www.epravo.cz/top/aktualne/aktivni-strelec-a-prvosledove-hlidky-policie-113274.html>, nahlíženo dne 24. 9. 2024.

¹⁷ Srov. např. útoky aktivního střelce – střelba ve škole v ruském Iževsku 2022, střelba ve škole ve švédském městě Trollhättan 2015, střelba na střední škole v německém Winnendenu 2009, střelba na střední škole ve finském Kauhajioki 2008. In *Nejtragičtější případy střelby ve školách v Evropě za posledních 15 let*, dostupné online <https://www.seznamzpravy.cz/clanek/domaci-zivot-v-cesku-nejtragictejsi-pripady-strelby-ve-skolach-v-evrope-za-poslednich-15-let-242304>, nahlíženo dne 24. 9. 2024.

¹⁸ Oba dokumenty byly zrušeny směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/555 ze dne 24. března 2021 o kontrole nabývání a držení zbraní – viz níže.

¹⁹ Dostupná online <https://www.mvcr.cz/clanek/analiza-moznych-dopadu-revize-smernice-o-kontrole-strelnych-zbrani.aspx>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

²⁰ Věcné shrnutí žaloby je dostupné online <https://www.mvcr.cz/clanek/cesko-podalo-k-soudnimu-dvoru-eu-zalobu-na-neplatnost-smernice-o-kontrole-zbrani.aspx>, nahlíženo 5. 9. 2024.

²¹ Tisková zpráva Soudního dvora Evropské unie shrnující odůvodnění zamítnutí žaloby je dostupná online <https://curia.europa.eu/jcms/upload/docs/application/pdf/2019-12/cp190149cs.pdf>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

²² Blíží informace o petici jsou dostupné online https://www.irozhlaz.cz/zpravy-domov/pravo-branit-sebe-i-jine-ustavne-zakotveno_2108031421_btk, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

²³ Text petice dostupný online <https://www.peticezbrane.cz/cs/?p=petice.html>, nahlíženo 5. 9. 2024.

²⁴ Senátní tisk č. 135 dostupný online <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?action=detail&value=4471>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

Legislativní proces byl hladký a teprve druhá změna Listiny práv a svobod nabyla účinnosti od 1. 10. 2021.²⁵ Zmíněným návrhem byla do čl. 6 odst. 4 Listiny základních práv a svobod vložena tato věta: „Právo bránit život svůj či život jiného člověka i se zbraní je zaručeno za podmínek, které stanoví zákon.“ Podle důvodové zprávy návrh považuje za správné symbolicky povýšit toto právo na úroveň ústavní.²⁶ Z uvedeného znění i z textu důvodové zprávy je zřejmé, že návrh se s cíli petice zcela míjí. Zatímco petice požadovala vtělit do ústavního pořádku „právo nosit zbraň“, návrh zakotvuje „právo na obranu i se zbraní“. Není tedy zcela zřetelné, co má vlastně navrhovaná úprava přinést oproti stávajícímu právnímu stavu, kdy příslušné zákony úpravu pro oprávněné použití zbraně a její držení a nošení již obsahují.²⁷ Podobně se vyjádřila i vláda, když vyslovila, že předložený návrh ústavního zákona lze co do praktických důsledků považovat za pouhé potvrzení současného právního stavu.²⁸ Skutečnosti, že návrh může být spíše nesprávně pochopen, se obává i odborná právnická veřejnost.²⁹ S polemikou nad povahou a přínosem novely se můžeme setkat i jinde.³⁰

Návrh zákona o zbraních a střelivu byl poslancům rozeslán dne 5. 6. 2023.³¹ Zpravodajem byl určen Petr Letocha. Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace³² uvádí, že hlavními cíli navrhovaného zákona je zrušení fyzických dokladů (zbrojní průkaz, zbrojní licence, průkaz zbraně), zjednodušení struktury zbrojních oprávnění, flexibilnější komunikace se správními orgány, odstranění maxima neúčelné administrativy a digitalizace zejména prostřednictvím

Centrálního registru zbraní.³³ Obecnou a podrobnou rozpravou návrh zákona prošel 12. 12. 2023, podané pozměňovací návrhy byly poslancům rozeslány 13. 12. 2023. Třetí čtení proběhlo 26. 1. 2024, Senát návrh schválil dne 6. 3. 2024 a prezident ho podepsal 22. 3. 2024.³⁴ V obou komorách Parlamentu se pro návrh vyslovila naprostá většina poslanců i senátorů napříč politickým spektrem. Je složité spekulovat, nakolik byli ovlivněni tragickou střelbou na Filozofické fakultě. Stejně jako v případech, které se odehrály dříve v USA nebo jinde, se téměř okamžitě rozběhla veřejná diskuse, nakolik je nová legislativa schopna podobným útokům zabránit.³⁵

Právní úprava držení a nošení zbraní na úrovni Evropské unie a vybraných zemí Evropské unie

Na evropské úrovni je uvedená problematika v současné době upravena směrnicí Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/555 ze dne 24. března 2021 o kontrole nabývání a držení zbraní. Ta byla přijata mimo jiné z důvodu, že dosavadní legislativa byla již několikrát podstatně měněna a doplňována. Důvodem jejího vydání bylo také to, že podle policejních statistik dochází ke zvyšování počtů zbraní, které lze uschopnit ke střelbě. Cílem směrnice je rozšířit definici palné zbraně tak, aby zahrnovala i zbraně, které lze uschopnit ke střelbě. Stejně tak úprava zavádí počítačovou evidenci údajů, který oprávněným orgánům zajistí přístup k informacím o každé palné zbraní. Dále se zakazuje nabývání

²⁵ Kompletní informace o průběhu legislativního procesu jsou dostupné online <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/historie?action=detail&value=4471>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

²⁶ Důvodová zpráva je dostupná online <https://www.senat.cz/xqw/xervlet/pssenat/htmlhled?action=doc&value=92773>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

²⁷ Srov. institut nutné obrany v trestním zákoníku, oprávněné použití zbraně příslušníkem Policie České republiky či strážníkem obecní policie či úpravu obsaženou v zákoně o zbraních a střelivu.

²⁸ Usnesení vlády č. 717/2020 ze dne 13. 7. 2020 je dostupné online <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALB-SBQWQSQYI/>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

²⁹ BŘENKOVÁ, A. *Ústavní právo bránit sebe nebo jiného i se zbraní žádné nové právo nepřináší*. Dostupné online <https://www.pravni prostor.cz/clanky/trestni-pravo/ustavni-pravo-branit-sebe-nebo-jineho-i-se-zbrani-zadne-nove-pravo-nepri-nasi>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

³⁰ HIRSCHOVÁ, D. *Nové ústavní právo bránit se zbraní*. Dostupné online <https://www.epravo.cz/top/clanky/nove-ustavni-pravo-branit-se-zbrani-113652.html>, nahlíženo dne 5. 9. 2024.

³¹ Jako sněmovní tisk č. 465.

³² Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace je dostupná online <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCJ-RBT5UB/>, nahlíženo dne 6. 9. 2024.

³³ Závěrečná zpráva hodnocení dopadů regulace je dostupná online <https://odok.cz/portal/veklep/material/ALBSCJ-RBT5UB/>, nahlíženo dne 6. 9. 2024.

³⁴ Podrobná data o průběhu legislativního procesu jsou dostupná online <https://www.psp.cz/sqw/historie.sqw?o=9&t=465>, nahlíženo dne 6. 9. 2024.

³⁵ Srov. např. *Zákon o zbraních se zpřísní. „Šílené střelce ale nezastaví“*, dostupné online <https://www.seznamzpravy.cz/c-lanek/domaci-vrah-z-fakulty-a-dalsich-314-tisic-lidi-co-s-nimi-udela-novy-zakon-242528>, nahlíženo dne 6. 9. 2024.

palných zbraní osobami, které byly odsouzeny za závažné trestné činy. Samonabíjecí palné zbraně s neodnímatelným zásobovacím ústrojím umožňujícím střelbu vysokého počtu nábojů a samonabíjecí palné zbraně v kombinaci s vysokokapacitním odnímatelným zásobovacím ústrojím by měly být pro civilní použití zakázány.³⁶ Transformace uvedené směrnice do právního řádu České republiky byla provedena, jak jsme výše uvedli, zákonem č. 90/2024 Sb., o zbraních a střelivu.

Uvedená směrnice představuje pro členské státy Evropské unie základní standard, který musí být v dané oblasti jednotlivými členskými státy dodržen. V tomto směru nelze v jednotlivých státech čekat významnější odchylky a lze tedy konstatovat podobnost jednotlivých právních úprav. Základní rozdíl mezi pravidly jednotlivých členských zemí tak spočívá především v tom, zda po splnění předepsaných kritérií je na právo držet zbraň nárok, či zda i poté následuje správní uvážení povolovacího orgánu, tj. přiznání práva není nárokové. Nárokové udělení práva k povolení vlastnictví zbraně je kromě České republiky též v Estonsku, Finsku, Francii nebo v Itálii. Opačným příkladem je striktní regulace v Německu, kde je přísná regulace nejen palných zbraní, ale také noží a kovových obušků.³⁷ Podobně přísná regulace platila též v Polsku do roku 2011, kdy novela zbraňové legislativy omezila možnost správního uvážení.³⁸ I na Slovensku je vydání povolení vlastnit zbraň nárokové, musí však být uveden konkrétní důvod, proč se tak má stát.³⁹

zneužity k páchaní trestné činnosti, jakou jsou například výše popsané činy šílených či aktivních střelců, teroristické činy s použitím zbraní pro šíření ideologie nebo výrobu nelegálních zbraní, jejich zakázanou úpravu, pašování či nepovolené nakládání s nimi. Lze tedy předpokládat, že další regulace či diskuse o ní budou následovat v přímé souvislosti s tím, jak se množí případy napadení nejen střelnými, ale také chladnými zbraněmi (noži) v západní Evropě i u nás. V žádném případě s ohledem na uvedené nelze právní úpravu přijatou v současné době považovat za úpravu poslední. Stejně tak jako doznala změnu úprava obsažená ve Zřízení o ručních prakticky velmi záhy po svém přijetí, zcela jistě dozná změn i pozitivní právní úprava, což může být důvodem se k popisované problematice znovu vrátit.

Aktuální problematiku na úseku zbraní, střeliva a munice z pohledu exekučního práva a možného postihu v rámci exekučního řízení i výkonu rozhodnutí přinese další číslo Komorních listů.

Článek on-line si přečtete zde:

Zbraně z pohledu exekučního řízení

Z předloženého textu by mělo být zřejmé, že problematika zbraní stála a stojí v centru pozornosti v dobách dřívějších i v současnosti. Stejně jako tehdy se zdá nejdůležitější výzvou vyvážit dva protichůdné přístupy ke zbraním. Ty na straně jedné mohou být využity pro zábavu, sport či výkon práva myslivosti, k výkonu povolání nebo zajištění vlastní bezpečnosti. Na straně druhé přitom mohou být zbraně

³⁶ Směrnice Evropského parlamentu a Rady (EU) 2021/555 ze dne 24. března 2021 o kontrole nabývání a držení zbraní, dostupná online <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/CS/TXT/?uri=celex%3A32021L0555>, nahlíženo dne 24. 9. 2024.

³⁷ JANDÁSEK, V. *Právní úprava střelných zbraní a střeliva ve světle práva Evropské unie*. Rigorózní práce, Masarykova univerzita Brno, 2021, dostupné online https://is.muni.cz/th/m3wyo/Pravni_uprava_zbrani_a_streliva_ve_svetle_prava_Evropske_unie.pdf?lang=en%2F s. 99, nahlíženo dne 24. 9. 2024.

³⁸ Tamtéž s. 105.

³⁹ Srov. § 11 zákona č. 190/2003 Z. z., o strelných zbraňoch a streľive a o zmene a doplnení niektorých zákonov, dostupné online <https://www.zakonypreludi.sk/zz/2003-190>, nahlíženo dne 24. 9. 2024.

Mgr. Olga Zumrová

vedoucí Oddělení právní služby HRDP a PRV, Státní zemědělský intervenční fond

Projektové intervence Programu rozvoje venkova

Jak jsme již uvedli v minulém článku, dotace z EU jsou v rámci Společné zemědělské politiky poskytovány z Evropského zemědělského záručního fondu (EAGF) a Evropského zemědělského fondu pro rozvoj venkova (EAFRD) a v rámci Společné rybářské politiky z Evropského námořního a rybářského fondu (ENRF). Národní dotace jsou vypláceny z rozpočtu Ministerstva zemědělství, a tedy z rozpočtu České republiky.

Nástrojem k využívání zdrojů obou zemědělských fondů, tedy EZZF a EZFRV, je Strategický plán SZP. V plánu se stanoví, jak bude daný členský stát k naplnění uvedených potřeb s cílem podpory zemědělského sektoru a venkova využívat finanční prostředky na SZP, včetně nástrojů, které mají být použity, a specifických cílů, které si členský stát sám vymezil.

Každý členský stát EU musí vypracovat Strategický plán plně v souladu s obecnými, tedy cíli nastavenými EK, i z nich vycházejícími specifickými cíli SZP, které si členský stát stanoví sám. Přípravě Strategického plánu předchází obsáhlá analýza s cílem určit své specifické potřeby v zemědělství a rozvoji venkova každého členského státu. Každý SP SZP vyžaduje schválení ze strany Komise, aby byl zajištěn jeho soulad s cíli pro celou EU. Následně členské státy musí Komisi předkládat zprávy o provádění svého plánu, aby ukázaly, jak pokročily při plnění cílů stanovených jako ukazatele výsledků.

V návaznosti na cíle stanovené ze strany EK je SP SZP nastaven tak, aby podpořil udržitelnost a konkurenceschopnost zemědělství, a přispěl k naplnění Zelené dohody pro Evropu (European Green Deal), a to zejména strategie „od zemědělce ke spotřebiteli“ (Farm to Fork Strategy) a strategie v oblasti biologické rozmanitosti (EU Biodiversity Strategy for 2030).

Strategický plán Společné zemědělské politiky na období 2023–2027 (dále jen „SP SZP“) byl

24. 11. 2022 schválen prováděcím rozhodnutím Evropské komise C(2022) 8338.

V rámci Společné zemědělské politiky došlo ke sloučení poskytovaných podpor do jediného strategického dokumentu, což umožní lepší plánování a řízení administrace podpor k naplňování stanovených cílů. Na základě tohoto dokumentu budou poskytovány: Přímé platby, Sektorové intervence a Intervence k rozvoji venkova.

Program Rozvoje venkova je financovaný z evropských zdrojů EZFRV i z vnitrostátních rozpočtů. Výběr projektů je primárně na každém členském státu. Projekty jsou soustředěny především do oblasti inovací zemědělství či lesnictví a venkovních oblastí, podpory konkurenceschopnosti, soustředí se na organizaci potravinového řetězce, dobré životní podmínky, ale také podporuje přechod na nízkouhlíkovou ekonomiku s ohledem na klima, na ekosystémy či podporuje sociální rozvoj venkova. Intervence v oblasti Rozvoje venkova jsou rozděleny na dvě oblasti, a to:

1) plošné intervence a intervence cílené na chov hospodářských zvířat označované také jako neprojektová opatření (které jsme již uvedli v minulém čísle);

2) projektové intervence, mezi které patří:

1. Investice do zemědělských podniků

Podpora je zaměřena na investice v živočišné a rostlinné výrobě vedoucí ke snížení výrobních nákladů, modernizaci nebo zlepšení jakosti vyráběných produktů, zvýšení účinnosti využívání výrobních faktorů a snadnějšímu přístupu k novým technologiím s výrazným inovačním potenciálem tam, kde je obnova zásadní pro další činnost. Žadatelem může být zemědělský podnikatel, včetně školních statků a státních podniků, pokud splňují definici zemědělského podnikatele.

2. Investice do zpracování zemědělských produktů

Podpora je zaměřena na investice do zařízení, která souvisejí se zpracováním zemědělských produktů a uvedením výrobků na trh, které umožní zpracovatelům využití moderních technologií, přispějí k rozvoji místních trhů a zkrácení dodavatelských řetězců. Žadatelem může být zemědělský podnikatel, výrobce potravin nebo výrobce krmiv.

3. Inovace při zpracování zemědělských produktů

Intervence je zaměřena na rozvoj inovací při zpracování zemědělských produktů a jejich uvádění na trh. Jedná se o projekty, které zavádějí nové nebo významně zlepšené produkty, postupy nebo technologie s ohledem na jejich charakteristiky nebo zamýšlené užití. Technologie, produkty nebo procesy musí být minimálně pro odvětví v ČR nové (nebo podstatně zdokonalené). To zahrnuje významná zlepšení technických vlastností, komponentů a materiálů, software, uživatelské vstřícnosti nebo jiných funkčních charakteristik. Nová technologie, produkt nebo proces musí být vyvinuty ve spolupráci s výzkumným subjektem. Žadatelem může být uskupení minimálně dvou subjektů, kdy minimálně jeden subjekt je výrobce potravin nebo výrobce krmiv a minimálně jeden subjekt z uskupení je výzkumnou institucí. Uskupení žádá prostřednictvím výrobce potravin nebo výrobce krmiv.

4. Investice do lesnické infrastruktury

Podpora je zaměřena na investice do výstavby nových lesních cest, rekonstrukci stávajících lesních cest a stavební investice do skladů dříví. Žadatelé mohou být držitelé lesů hospodařící podle lesního hospodářského plánu, držitelé lesů hospodařící podle lesní hospodářské osnovy, podnikatelé poskytující služby v oblasti lesnictví a těžby dřeva.

5. Technologické investice v lesním hospodářství

Podpora je zaměřena na technologické investice v rámci lesního hospodářství, které posilují produkční i mimoprodukční funkce lesů, motivují k náhradě stávajících zařízení za technologie šetrnější vůči lesu a zlepšují odezvu lesního hospodářství na

výskyt kalamit v lesích. Podpora je dále určena k posílení technologického rozvoje lesních školek, přičemž se zaměřuje především na zlepšování kvality sadebního materiálu lesních dřevin a zajištění dostupnosti sadebního materiálu určeného pro obnovu kalamitních holin. Pro zvýšení diverzifikace příjmů lesních podniků je podpora orientována i na investice do technologií pro základní zpracování dřeva. Žadatelé mohou být držitelé lesů hospodařící podle lesního hospodářského plánu, držitelé nestátních lesů hospodařící podle lesní hospodářské osnovy, podnikatelé poskytující služby v oblasti lesnictví a těžby dřeva, podnikatelé provozující lesní školkařskou činnost, osoby podnikající v oblasti lesnictví a těžby dřeva a zároveň v oblasti základního zpracování dřeva.

6. Technologie snižující emise GHG a NH₃

Podpora je zaměřena na technologické investice, které jsou nad rámec požadavků stanovených evropskými či národními právními předpisy a povedou k redukcí emisí GHG a NH₃ z rostlinné i živočišné výroby. Žadatelem může být zemědělský podnikatel, včetně školních statků a státních podniků, pokud splňují definici zemědělského podnikatele.

7. Investice do obnovy kalamitních ploch

Intervence reaguje na jeden z prioritních problémů, kterým je snížená odolnost a zhoršený zdravotní stav lesních ekosystémů s kalamitním výskytem abiotických vlivů (sucho, bořivý vítr, apod.), případně biotických činitelů, přičemž obnova porostů po kalamitách přispěje k vyšší odolnosti a lepšímu zdravotnímu stavu lesních ekosystémů. Intervence je zaměřena na potřebu zajištění obnovy, péče a výchovy lesních porostů v souvislosti s následky kalamitních situací, kdy vznikly rozsáhlé plochy, na kterých je nutné zajistit obnovu lesních porostů. Podpora se vztahuje na odstraňování kalamitami poškozených lesních porostů včetně přípravy ploch po kalamitních těžbách před zalesněním, umělou obnovu sadbou a sítí na plochách po kalamitách, ochranu porostů v rámci realizace projektu. Žadatelem může být vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků.

8. Investice do ochrany melioračních a zpevňujících dřevin

Intervence reaguje na potřebu ochrany melioračních a zpevňujících dřevin, které chrání lesní půdy/porosty před postupnou degradací, špatnou odolností proti povětrnostním vlivům či proti náchylnosti ke kalamitám způsobeným škůdci. Podpora se vztahuje na úhradu nákladů na pořízení a instalaci hromadné mechanické ochrany (oplocenek) melioračních a zpevňujících dřevin, které byly vysazeny v souladu s projektem obnovy. Žadatelem může být vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků.

9. Vodohospodářská opatření v lesích

Podpora má v reakci na projevy klimatické změny zajistit realizaci protierozních a protipovodňových opatření v lesích, zároveň má urychlit odstraňování povodňových škod vzniklých v lesích. Podporovány jsou projekty malého charakteru, které zvýší retenci vody v krajině, zpomalí odtok vody, sníží odnos splavenin nebo budou mít protierozní funkci. Podpora je zaměřena na odstraňování škod způsobených povodněmi na drobných vodních tocích nebo jejich částech, které se nacházejí na lesních pozemcích a v jejich povodích, na objektech hrazení bystrin, na objektech hrazení a stabilizace strží a na lesních cestách a souvisejících objektech. Dále na výstavbu a rekonstrukce objektů hrazení bystrin, hrazení a stabilizace strží a svážných území, objektů suchých nádrží, preventivní protipovodňová opatření na malých vodních tocích a v jejich povodích. Žadatelem může být vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků nebo vodního toku, případně správce drobného vodního toku na lesních pozemcích.

10. Neproduktivní investice v lesích

Intervence reaguje podporou vedoucí k usměrňování návštěvnosti území, zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa, údržbě lesního prostředí aj. Má podpořit zachování obecného užívání lesů veřejností a finančně zohlednit vlastníkům lesů ekosystémové služby poskytované veřejnosti. Podpora je zaměřena na posílení rekreační funkce lesa, např. značení, výstavba a rekonstrukce stezek pro turisty do šíře 2 metrů, značení významných přírodních prvků, výstavba herních, naučných a fitness prvků, zřizování odpočinkových stanovišť, přístřešků, informačních

tabulí, závor. Dále pak k údržbě lesního prostředí (např. zařízení k odkládání odpadků) a k zajištění bezpečnosti návštěvníků lesa (např. mostky, lávky, zábradlí, stupně). Žadatelem může být vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků.

11. Přeměna porostů náhradních dřevin

Intervence řeší přetrvávající nedorozumění důsledky imisního zatížení 70. a 80. let minulého století. Zameškané přeměny mají za následek současné urychlené chřadnutí náhradních porostů spojené s jejich rozpadem a následnou stanovištní destabilizací ekosystémů lesa. Podpora je zaměřena na snížení zakmenění za účelem podsadby nebo odstranění původního porostu za účelem obnovy, na přípravu ploch před zalesněním (mechanická a chemická příprava půdy včetně rozhrnování valů, umělou obnovu sadbou), hnojení lesních dřevin při výsadbě, ochrana založeného porostu (mechanická i chemická), ochrana melioračních a zpevňujících dřevin na obnovních prvcích. Žadatelem může být vlastník, nájemce, pachtýř nebo vypůjčitel lesních pozemků.

12. Investice do nezemědělských činností

Cílem intervence je podnítit ekonomickou aktivitu na venkově a s tím související podporu zaměstnanosti v dané lokalitě a zachování či rozvoj služeb ve venkovských oblastech. Podpora má zemědělským podnikatelům napomoci diverzifikovat do nezemědělského podnikání, zejména do stavebních a technologických investic tak, aby byl zajištěn nový zdroj příjmů z těchto činností. Typickými možnostmi diverzifikace jsou nepotravinářské využití zemědělské produkce, obnova řemeslné výroby, maloobchod, zpracování dřeva, specializované stavební činnosti či agroturismus. Žadatelem může být zemědělský podnikatel, který podniká v zemědělské výrobě v souladu se zákonem č. 252/1997 Sb., o zemědělství, ve znění pozdějších předpisů.

13. Pozemkové úpravy

Cílem intervence je podpora pozemkových úprav, v rámci kterých se zpracovává plán společných zařízení, a které napomáhají racionálnímu prostorovému uspořádání pozemků vlastníků půdy v daném katastrálním území a obnově a zachování biologické rozmanitosti krajiny. Podporovány budou zejména

projekty zaměřené na protierozní opatření pro ochranu půdního fondu, protipovodňová a vodohospodářská opatření pro omezení dopadů zemědělského sucha a zmírnění dopadů klimatických změn, opatření k ochraně životního prostředí, zachování krajinného rázu a zvýšení ekologické stability krajiny. Žadatelem je Státní pozemkový úřad – pobočky krajských pozemkových úřadů.

14. Zahájení činnosti mladého zemědělce

Cílem intervence je napomoci generační obnově v zemědělství, tj. přilákat a udržet mladé zemědělce v sektoru a usnadnit jim začátky podnikání formou grantu na realizaci podnikatelského plánu k zahájení činnosti. Podpora pomůže rozjezdu podnikání mladých začínajících zemědělců, kteří snáze získají vstupní finanční prostředky pro vlastní hospodaření. Žadatelem může být mladý začínající zemědělec, tj. osoba, která dosáhla ke dni podání Žádosti o dotaci věku 18 let a zároveň k témuž dni není starší 40 let (nedosáhla věku 41 let), dosáhla minimální zemědělské kvalifikace, nebo za stanovených podmínek dosáhne, a zahajuje zemědělskou činnost poprvé jako vedoucí podniku.

15. Podpora poradenství

Intervence zajišťuje podporu individuálního poskytování poradenství s různou mírou složitosti (od rady v případě investic do strojů až po strategické plány podniku, řešení konfliktů a facilitace vzniku asociací zemědělců). Aktivitami v rámci poradenství jsou: Individuální poradenství, Individuální poradenství – faremní plány, Specializované poradenství, Zřízení poradenské služby, Zvyšování kompetencí poradců v zemědělství, potravinářství a lesnictví, E-learning. Žadateli mohou být certifikované subjekty poskytující poradenství, subjekty poskytující poradenské a vzdělávací služby, certifikované a/nebo akreditované subjekty poskytující poradenství a/nebo vzdělávání a výzkumné organizace. Aktuálně vyhlášen průběžný příjem žádostí od 25. 4. 2023 pro Záměr: a) Individuální poradenství. Žadatelem mohou být fyzické nebo právnické osoby, které jsou poradenským subjektem, certifikovaným Ústavem zemědělské ekonomiky a informací dle schématu ADVIGREEN. Konečným uživatelem individuální poradenské služby je zemědělský podnikatel, výrobce potravin nebo krmiv, nebo chovatelé včel. Způsobilými výdaji v rámci záměru jsou neinvestiční vý-

daje spojené s poskytnutím individuální poradenské služby (osobně) zemědělcům a potravinářům (jedná se o projektovou poradenskou službu dle Požadavků na systém řízení poradenských subjektů poskytujících poradenské služby v oblasti zemědělství (výdaje budou prokazovány formou zjednodušeného vykazování). PŘEHLED KROKŮ K PŘEDKLÁDÁNÍ ŽÁDOSTI O DOTACI Od 1. 4. 2024 vyhlášen průběžný příjem žádostí pro Záměr: c) Specializované poradenství.

16. Podpora vzdělávání

Intervence je zacílena na přenos znalostí pro naplnění klíčových cílů SZP a potřeb zemědělců, potravinářů a lesníků a dalších aktérů venkova. Podporovány budou vzdělávací a informační akce (prezenční i online). Akcí se mohou účastnit zejména zemědělci, lesníci a potravináři, případně další aktéři venkova. Žadatelem může být vzdělávací subjekt akreditovaný Ministerstvem zemědělství.

17. Podpora operačních skupin a projektů EIPP

Intervence je zacílena na přenos výsledků výzkumu/ inovací do praxe v zemědělství/potravinářství a lesnictví, a to prostřednictvím spolupráce členů v tzv. operační skupině EIP. Podpora operačních skupin EIP povede dlouhodobě zejména ke zlepšení propojení mezi praxí a výzkumem a také umožní postupně budovat sociální kapitál, který české zemědělství a lesnictví podpoří v rozvoji toku znalostí, informací a zejména v tvorbě a šíření inovací. Jedná se v tomto případě o aktivitu iniciovanou zdola jedním z aktérů operační skupiny, která může být (není však nutné) facilitována zejména poradci v roli brokerů. Intervence podpoří tři základní typy EIP projektů: inovace spojená s investicí (zejména inovace v technologiích) nebo inovace bez investice (např. inovace organizační či změny technologických postupů) v oblasti zemědělství/potravinářství. V oblasti lesnictví budou podpořeny inovace bez investičních nákladů. Operační skupina žádá o dotaci prostřednictvím podnikatelského subjektu (zemědělský podnikatel, výrobce potravin), v případě operačních skupin zaměřených na lesnictví je žadatelem držitel lesa.

18. Leader

Metoda LEADER je metoda užívaná v rámci komunitně vedeného místního rozvoje (Liaison Entre Actions Développement de l'Économie Rurale -

Propojení aktivit rozvíjejících venkovskou ekonomiku). Základními principy metody LEADER jsou přístup „zdola nahoru“, partnerství veřejných a soukromých subjektů, tvorba místní rozvojové strategie, integrované a vícektorové akce, inovativnost v řešení problémů venkovských regionů, síťování a výměna zkušeností mezi aktéry rozvoje, spolupráce v rámci společných projektů místních akčních skupin v rámci státu, EU a dalších zemí. Veškeré náměty a projekty by měly vycházet z myšlenek a podnětů místních venkovských subjektů a občanů, tedy zdola, nikoliv direktivně řízeny krajskou, státní nebo evropskou politickou mocí shora.

Podmínkou získání podpory z programu LEADER je aktivní zapojení následujících subjektů:

- 1) Obce a jimi zřizované organizace
- 2) Neziskové organizace
- 3) Podnikatelé

Tyto tři skupiny zpravidla vytvoří tzv. místní akční skupinu (MAS), která na principu místního partnerství usiluje o vytvoření jednotné strategie rozvoje regionu. Sami zástupci MAS určují priority rozvoje právě jejich území.

Cílem intervence je podnítit aktivitu na venkově a zlepšit kvalitu života. V rámci strategie komunitně vedeného místního rozvoje (SCLLD) jsou podporovány projekty připravené a realizované konečnými příjemci, které naplňují cíle SCLLD, a jsou vybrány příslušnou místní akční skupinou (MAS) a zároveň jsou v souladu se Strategickým plánem SZP. Dále jsou podporovány projekty spolupráce realizované přímo MAS. Podporovány jsou investiční a neinvestiční výdaje dle typu projektu a zaměření žadatele, např. investice do staveb, technologií, infrastruktury. Žadateli mohou být obce, podnikatelé, neziskové organizace, církve a další aktéři rozvoje venkova z jejího území, jakož i samotné MAS.

Proplacení dotace

Příjem žádostí o dotaci vyhlašuje Ministerstvo zemědělství ČR, které pro každou intervenci a daný příjem žádostí stanovuje podmínky poskytnutí dotace (Pravidla pro žadatele). Žádosti jsou přijímány dvakrát ročně v rámci takzvaných kolových příjmů – zpravidla je příjem žádostí realizován na jaře (duben) a na podzim (říjen) každého roku programové-

ho období. Jsou stanoveny i intervence, které mají kontinuální příjem žádostí o dotaci.

Na základě podané žádosti probíhají administrativní kontroly a bodové ohodnocení projektu. Pokud je projekt vybrán, je po splnění podmínek podepsána tzv. Dohoda, tedy veřejnoprávní smlouva podle ustanovení § 159 a násl. zákona č. 500/2004 Sb., správního řádu, kde jsou uvedeny podmínky poskytnutí dotace. Nedílnou součástí Dohody jsou i Pravidla, kterými se stanovují podmínky pro poskytování dotace na projekty rozvoje venkova v rámci Strategického plánu SZP na období 2023–2027. Realizace projektu (stavba, koupě) musí proběhnout nejpozději do 24 měsíců od podpisu Dohody o poskytnutí dotace (není-li ve specifických podmínkách pravidel uvedeno jinak). Realizace a financování projektu v této fázi probíhá ze strany příjemce dotace. Dotace je poskytnuta až na základě žádosti o platbu a příslušné dokumentace dle podmínek jednotlivých Pravidel (není-li ve specifických podmínkách pravidel uvedeno jinak). Předložením žádosti o platbu příjemce oznamuje ukončení realizace projektu. Fond následně provádí administraci žádosti o platbu, jejíž součástí je i kontrola realizace projektu. **Pokud je žádost o platbu/kontrola realizace projektu bez nedostatků, Fond schválí proplacení dotace do 18 týdnů od zaregistrování žádosti o platbu. Proplacení dotace probíhá do 21 kalendářních dnů od okamžiku schválení dotace.** Po proplacení dotace běží u investičních intervencí lhůta vázanosti 5 let, a to od data převedení dotace (konečné platby) na účet příjemce dotace, ve které příjemce dotace plní podmínky, ke kterým se zavázal.

Článek on-line si přečtete zde:

Mgr. David Hozman

Judikatura v exekučních věcech

1. Účastníci řízení

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1485/2025 ze dne 1. 9. 2025

k ustanovení § 36 exekučního řádu

Podle ustanovení § 36 odst. 1 exekučního řádu účastníky exekučního řízení jsou oprávněný a povinný. K podání dovolání je subjektivně legitimován jen účastník původního řízení (popřípadě jeho právní nástupce). V dané věci je povinným právnická osoba, přičemž za akciovou společnost je oprávněn jednat statutární orgán, případně prokurista, nikoliv akcionář.

Pokud měl dovolatel za to, že statutární orgán nebyl v době zahájení exekučního řízení funkční a zástupce společnosti byl ve střetu zájmu a neaktivní, bylo namístě se obrátit na příslušný soud s návrhem na jmenování opatrovníka (ustanovení § 165 občanského zákoníku).

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 2178/2025 ze dne 3. 9. 2025

k ustanovení § 36 exekučního řádu

Účastníkem exekučního řízení je také manžel povinného, je-li exekucí postihován jeho majetek nebo majetek ve společném jmění manželů.

Dovolatel se mýlí, domnívá-li se, že podle ustanovení § 36 exekučního řádu je nutno za účastníka řízení na straně povinného považovat i toho, do jehož majetkové sféry má exekuční řízení přímý dopad, neboť nic takového ze zákona neplyne. Od výkonu společnických práv a povinností se odlišují právní dispozice s podíly v obchodní společnosti, tedy že od nakládání manžela s podílem je nutné od-

lišit jednání manžela, jímž vykonává práva korporátního společníka.

V nyní řešené věci není povinným manžel navrhovatele, ale společnost s ručením omezeným, jejímž jediným společníkem a zároveň jednatelem je manžel navrhovatele. Exekucí není postižen podíl na povinném, ale majetek ve vlastnictví povinného. Závěr odvolacího soudu o nedostatku aktivní legitimace navrhovatele k podání návrhu na zastavení exekuce je proto zcela správný a jeho odůvodnění nelze nic vytknout. Ostatně aktivně legitimovaný k návrhu na zastavení exekuce by v tomto případě nebyl ani manžel navrhovatele, nýbrž pouze sám povinný.

Pro úplnost Nejvyšší soud dodává, že daný závěr nebrání dovolateli v ochraně jeho práv. Domnívá-li se navrhovatel, že jeho bývalý manžel účelově vyvádí z povinného majetek s cílem snížit hodnotu majetku ve společném jmění manželů, může svou argumentaci uplatnit v rámci řízení o vypořádání či zúžení společného jmění manželů.

2. Exekuční titul

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 1801/2025 ze dne 14. 10. 2025

k ustanovení § 40 exekučního řádu

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti, kterým má být vymožen povinnost vyklidit nemovitou věc, je notářským zápisem ve smyslu ustanovení § 71b notářského řádu a může být exekučním titulem. Byť nárok na vyklizení nemovité věci (bytu) je také vý-

razem ochrany vlastnického práva, vyplývá tento nárok rovněž ze závazkového vztahu mezi stranami.

Skončil-li závazkový vztah, jehož předmětem bylo přenechání a užívání nemovité věci (bytu), je povinností osoby, která nemovitou věc (byt) užívala, ji vyklidit a předat osobě, která jí nemovitou věc přenechala do užívání. Také v případě, že povinná osoba právní důvod k užívání nemovité věci (bytu) nikdy neměla, může se na vyklizení s vlastníkem dohodnout (zavázat se k vyklizení). Co platí o vlastníkovi, platí i pro kvalifikovaného držitele (ustanovení § 1043 občanského zákoníku) nebo detentora (ustanovení § 1044 občanského zákoníku), koneckonců např. pronajímatel či půjčitel nemusí být vlastníkem věci.

Obligaturní náležitostí notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti je doba plnění, tj. přesně a určitě stanovená doba, do které se povinná osoba zavazuje předmět plnění poskytnout oprávněné osobě. Ustálená soudní praxe k výkladu ustanovení § 274 písm. e) občanského soudního řádu, ve znění do dne 31. 12. 2000, dobou plnění chápe dobu na splnění dluhu; doba plnění obsažená v notářském zápisu je dohodou procesní, jejímž účelem je zajistit vykonatelnost. Povinný svoluje k vykonatelnosti teprve – a pouze – pro případ, že to, k čemu se zavázal, nesplní řádně a včas; doba plnění tedy nemůže být sjednána tak, aby uplynula do okamžiku podpisu notářského zápisu účastníky; v takovém případě by totiž již nešlo o svolení k vykonatelnosti pro případ nesplnění povinnosti ze závazku.

Má-li být tedy notářský zápis se svolením k vykonatelnosti o dohodě, v níž se povinný zavázal k vyklizení nemovité věci (bytu) exekučním titulem, musí v době sepsání této dohody existovat smlouva o nájmu (či jiném závazkovém vztahu) a nájemce se musí zavázat, že nevyklidí-li nemovitou věc (byt) po jejím skončení ve lhůtě, na níž se s pronajímatelem dohodl, svoluje k vykonatelnosti – tedy k vyklizení předmětné nemovité věci.

Pro účely posouzení, zda notářský zápis splňuje podmínky pro nařízení exekuce, je tudíž bez právního významu okolnost, že zavazoval povinného vyklidit předmět nájmu již v den skončení nájmu, kdy nájemní poměr ještě trvá (skončí až uplynutím daného dne). Nehledě na to, že nájemce má předmět nájmu odevzdat pronajímateli právě již při skončení nájmu (ustanovení § 2225 odst. 1 občanského zákoníku), a nikoli tedy (snad) až po jeho skončení v době, kdy

již má být pronajatá věc (zpět) v dispozici pronajímatele, totiž spadá otázka souladu notářského zápisu se skutečnými hmotněprávními poměry účastníků pod úvahu o věcné správnosti notářského zápisu, kterou se soud při nařízení exekuce nezabývá; tato otázka může být významná jen v případném řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu.

Protože doba plnění obsažená v notářském zápisu je dohodou procesní, jejímž účelem je zajistit vykonatelnost, je třeba zabývat se i otázkou, zda v tomto konkrétním případě byl v notářském zápisu řádně (přesně a určitě) stanoven okamžik, do kterého se povinná osoba zavazuje předmět plnění poskytnout osobě oprávněné. Z tohoto hlediska pak není na překážku provedení exekuce podle notářského zápisu ani ujednání účastníků, podle něhož měl povinný odevzdat nemovité věci oprávněnému „ke dni skončení nájmu“, za předpokladu, že z celkového obsahu dohody účastníků (oprávněné a povinné osoby), obsažené v notářském zápisu, půjde identifikovat tento den dostatečně spolehlivě k tomu, aby bylo možno posoudit, zda zmíněný exekuční titul nabyt (formální) vykonatelnosti.

V projednávané věci notářský zápis obsahuje prohlášení povinného, že ke dni skončení nájemního vztahu, a to z jakéhokoliv důvodu, je povinný předmět nájmu (tj. nemovitou věc) vyklidit a odevzdat osobě oprávněné, a že dává výslovný souhlas k tomu, aby tento notářský zápis byl přímo vykonatelný, pokud jde (mimo jiné) o její povinnost vyklidit předmět nájmu a odevzdat jej oprávněnému ke dni skončení nájemního poměru. Z obsahu notářského zápisu současně vyplývá, že nájemní poměr účastníků k nemovité věci byl sjednán na dobu určitou a končil dnem 30. 9. 2024.

Notářský zápis tedy obsahoval údaje dostatečné k tomu, aby z něj bylo možné spolehlivě dovodit, že nabude (formální) vykonatelnosti (nejpozději) dne 1. 10. 2024.

3. Zastavení exekuce

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1961/2025 ze dne 3. 9. 2025

k ustanovení § 55 odst. 9 exekučního řádu

Podle ustanovení § 55 odst. 9 exekučního řádu je oprávněný zproštěn od složení zálohy na další vedení exekuce, jde-li o exekuci k vymožení pohledávky na výživné pro nezletilé dítě, pohledávky za náhradní výživné podle jiného zákona, náhrady újmy způsobené poškozenému pracovním úrazem, nemocí z povolání, ublížením na zdraví nebo trestným činem, pohledávky z deliktu podle občanského zákoníku, bezdůvodného obohacení, pohledávky školy nebo školského zařízení z veřejné služby poskytované podle školského zákona, nebo pokud by zastavení exekuce odporovalo dobrým mravům. Nevyplyvá-li z exekučního spisu opak, má se za to, že oprávněný od složení zálohy na další vedení exekuce podle věty první není zproštěn.

Jelikož vymáhaná pohledávka oprávněného jako celek se bezesporu svou podstatou zakládá na právním titulu uzavřené nájemní smlouvy, nelze přistoupit na tvrzení oprávněného, že z důvodu posouzení minoritní části této pohledávky jako bezdůvodného obohacení (za neoprávněné užívání bytu) se jedná o pohledávku bezdůvodného obohacení a oprávněný je tak zproštěn od placení zálohy na dalším vedení exekuce.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1643/2025 ze dne 25. 8. 2025

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu

Nelze přijmout formalistický přístup za situace, v níž došlo k naplnění materiální funkce doručení. Jestliže se účastník řízení s obsahem doručované písemnosti seznámil (měl takovou možnost), potom otázka, zda bylo doručení vykonáno předepsaným způsobem, ztrácí význam. Nedodržení formy tedy samo o sobě neznamená, že se doručení musí zopakovat; rozhodující vždy je, zda se předmětná písemnost dostala do rukou adresáta.

Rovněž Ústavní soud zdůraznil, že při posuzování, zda došlo k řádnému doručení či nikoli, je nutno uplatňovat materiální přístup, pro nějž je podstatné, že se adresát mohl s obsahem doručované písemnosti seznámit, a bylo tak zachováno jeho základní právo na soudní ochranu.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1475/2025 ze dne 25. 8. 2025

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) občanského soudního řádu

V situaci, kdy vzájemné pohledávky byly založené smlouvou uzavřenou za účinnosti předcházejících právních předpisů (tj. do dne 31. 12. 2013), kompenzační jednání však bylo učiněno až za účinnosti občanského zákoníku (tedy až po dni 31. 12. 2013), je v takovém případě pro způsobilost pohledávek k započtení rozhodná právní úprava, kterou se řídí smlouvou založený závazkový poměr, z něhož pohledávka vznikla. Pro určení právního režimu, jemuž podléhá určitá pohledávka, není v koncepci ustanovení § 3028 odst. 3 věty první občanského zákoníku rozhodné, kdy tato pohledávka vznikla (ve smyslu kdy věřiteli vzniklo bezprostřední, nepodmíněné právo na plnění), nýbrž kdy vznikl právní poměr (právní vztah), z něhož tato pohledávka vznikla.

Za určující vodítko při výkladu přechodných ustanovení (pro určení právního režimu rozhodného pro způsobilost pohledávek ze smluv k započtení) je nutné považovat princip právní jistoty a ochrany důvěry v právo. Pro způsobilost pohledávek ze smluv k započtení (ve vztahu k právnímu jednání započtení učiněnému po dni 31. 12. 2013) musí být proto rozhodná právní úprava, která na smluvní strany dopadala v době, kdy uzavíraly smlouvu, z níž pohledávka vznikla. Kompenzabilita je totiž jednou z podstatných vlastností, která charakterizuje pohledávku, a dodatečná, smluvními stranami nepředvídatelná změna předpokladů započitatelnosti smluvených pohledávek by byla zjevně neproporcionálním zásahem do legitimní důvěry smluvních stran ve stabilitu právního řádu.

Stejná výkladová pravidla je nezbytné aplikovat rovněž pro určení právního režimu pro způsobilost vzájemných pohledávek k započtení podléhajících

různým právním úpravám. Má-li být zachován princip právní jistoty a ochrany důvěry v právo, musí být pro způsobilost pohledávek řídicích se různými právními úpravami (před a po dni 1. 1. 2014) k započtení rozhodná právní úprava, kterou se daná pohledávka řídí. Tedy způsobilost pohledávky, pro niž platí právní úprava do dne 31. 12. 2013, se bude řídit právní úpravou účinnou do dne 31. 12. 2013. Způsobilost pohledávky, pro niž platí právní úprava účinná ode dne 1. 1. 2014, se bude řídit právní úpravou ode dne 1. 1. 2014 (ustanovením § 1982 a násl. občanského zákoníku). Nedojde tak ke změně předpokladů započitatelnosti pohledávek, s nimiž při jejich vzniku počítal (musel počítat) dlužník i věřitel (např. pohledávka řídicí se starým občanským zákoníkem tak nebude nezpůsobilá k započtení jen proto, že je případně nejistá či neurčitá, neboť na ni ustanovení § 1987 odst. 2 občanského zákoníku vůbec nedopadá).

Pro způsobilost pohledávek k započtení řídicích se různými právními úpravami (jedna pohledávka právní úpravou účinnou do dne 31. 12. 2013 a druhá pohledávka právní úpravou účinnou ode dne 1. 1. 2014), bude vždy rozhodná právní úprava týkající se dané pohledávky. Na právní režim započítávané (aktivní) pohledávky nemá vliv její následné postupování, byť k němu došlo až po dni 1. 1. 2014.

V posuzované věci byla aktivní pohledávka (ta, u níž je soudy obou stupňů dovozována její neurčitost ve smyslu ustanovení § 1987 odst. 2 občanského zákoníku) založena smlouvou ze dne 26. 4. 2013, přičemž datum uzavření uvedené smlouvy je zřetelně určující pro vznik právního poměru. Jestliže za tohoto stavu odvolací soud (shodně i soud prvního stupně) na započítanou pohledávku povinného aplikoval ustanovení občanského zákoníku, nerespektoval rozhodovací praxi dovolacího soudu, a nemohl se tudíž dobrat správných právních závěrů.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 629/2025 ze dne 25. 8. 2025

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Notářský zápis se svolením k vykonatelnosti (tj. exekuční titul v posuzované věci) má toliko formální charakter a obsahuje jen takové náležitosti, které

jsou potřebné k tomu, aby byl jako titul pro nařízení exekuce vykonatelný; notář jej sepiše na základě dohody oprávněné a povinné osoby, aniž by byl oprávněn zkoumat její podklad v hmotném právu, a činí tak na základě prohlášení povinné osoby, jímž svoluje k jeho vykonatelnosti.

Nařídí-li soud podle takového exekučního titulu (notářského zápisu) výkon rozhodnutí či exekuci, ačkoliv oprávněný nemá na vymáhané plnění podle hmotného práva nárok, je to důvodem k zastavení výkonu rozhodnutí (exekuce) podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu. V řízení o návrhu povinného na zastavení exekuce podaného z uvedeného důvodu tudíž soud musí posoudit, zda hmotněprávní úkon (nyní právní jednání), jenž je podkladem pro notářský zápis se svolením k vykonatelnosti jakožto exekuční titul, je či není neplatný.

Podle § 2051 občanského zákoníku nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu může soud na návrh dlužníka snížit s přihlédnutím k hodnotě a významu zajišťované povinnosti až do výše škody vzniklé do doby rozhodnutí porušením té povinnosti, na kterou se vztahuje smluvní pokuta. K náhradě škody, vzniknely na ni později právo, je poškozený oprávněn do výše smluvní pokuty.

Otázku přiměřenosti výše smluvní pokuty je namíste hodnotit odlišně u smluvní pokuty sjednané ve formě pevně stanovené částky (viz posuzovaný případ) a smluvní pokuty sjednané formou určité sazby za stanovenou časovou jednotku. Pokud byla sjednána přiměřená „denní sazba“ (v posuzované věci 0,5 %), pak platí, že nelze usuzovat na nepřiměřenost smluvní pokuty z její celkové výše, je-li důsledkem dlouhodobého prodlení dlužníka a s tím spojeným navyšováním. Opačný závěr je nepřijatelný, neboť by ve svých důsledcích zvýhodňoval dlužníka (čím déle by dlužník své povinnosti neplnil, tím více by byl zvýhodněn při posuzování případné nepřiměřenosti výše smluvní pokuty) a znamenal by zpochybnění funkcí, které má smluvní pokuta plnit.

Pevně stanovenou smluvní pokutu by bylo možno (při současném zohlednění všech okolností daného případu) považovat za nepřiměřenou s ohledem na poměr mezi hodnotou zajištěné povinnosti a výší smluvní pokuty, kterou by v takovém případě byl dlužník povinen zaplatit i třeba jen za několik dnů prodlení. Stejně měřítko však nelze použít, dosáhne-

li smluvní pokuta určité výše v důsledku dlouhodobého prodlení dlužníka; zde výše smluvní pokuty plně odvisí od doby, po kterou dlužník své smluvní pokutou zajištěné povinnosti neplní (čím delší je doba prodlení, tím vyšší je smluvní pokuta).

Teprve v případě, kdy soud dojde k závěru o nepřiměřenosti smluvní pokuty, nastupuje druhá fáze jeho rozhodování, kdy posoudí, zda použije svého moderačního práva či nikoli, tj. zda nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu sníží. Bude-li výsledkem úsudek, že svého moderačního práva využije, neboť byla sjednána nepřiměřeně vysoká smluvní pokuta, nastupuje poslední třetí etapa jeho rozhodování; v ní posoudí, v jakém rozsahu nepřiměřeně vysokou smluvní pokutu sníží. Až v této fázi rozhodování je soud povinen přihlídnout k hodnotě a významu zajišťované povinnosti, přičemž možnost soudu snížit smluvní pokutu není neomezená; věřitel má vždy právo na smluvní pokutu alespoň ve výši vzniklé škody.

Odvolací soud přihlédl ke všem zjištěným (a tvrzeným) okolnostem, jak předkontrakčním, smluvním i následným, přičemž jeho závěry či vysvětlení ohledně moderace smluvní pokuty jsou přiměřené (spravedlivě vážené), zejména ve vztahu k hodnotě zajišťované povinnosti, výši smluvní pokuty a krátké době prodlení dlužníka (povinného). Jestliže oprávněný problematiku uvedené moderace redukoval pouze na otázku jednorázové smluvní pokuty v komparaci s periodickou smluvní pokutou, neopodstatněně ohlášenou otázku zjednodušil, lze-li rovněž řešení daného dílčího aspektu v konstantní judikatuře nalézt (v tom smyslu, že na kratší prodlení dlužníka lze snížení jednorázové pokuty logickou úvahou vycházející z periodické pokuty aplikovat).

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 3587/2024 ze dne 2. 9. 2025

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Podstata přezkoumání materiální vykonatelnosti notářského zápisu se svolením k vykonatelnosti spočívá mimo jiné v posouzení, zda závazný účastník vskutku svolil k tomu, aby jím uznaný dluh v případě prodlení představoval přímo vykonatelný exekuční titul, což v poměrech právnické osoby též vy-

žaduje prokázání, že osobě jednající jejím jménem svědčí k takovému jednání patřičné oprávnění.

Závěr odvolacího soudu, že J. P. nebyl oprávněn za dlužníka uznat dluh ve formě notářského zápisu dne 27. 10. 2023, zanikla-li jeho funkce jednatele ke dni 25. 10. 2023, odpovídá ustálené rozhodovací praxi Nejvyššího soudu, z níž se podává, že výmaz statutárního orgánu z obchodního rejstříku má (a vždy měl) toliko deklaratorní účinky. Pouhá skutečnost, že J. P. byl ke dni sepsání exekučního titulu o uznání dluhu (v rozporu se skutečným právním stavem) zapsán v obchodním rejstříku jako jednatel, tudíž jeho oprávnění k předmětnému právnímu jednání za dlužníka (k uzavření notářského zápisu) založit nemohla.

Jinou otázkou zůstává, jaké účinky navozuje nesoulad mezi skutečným a zapsaným stavem vůči třetím osobám, jež mohou jednat v důvěře, že zápis člena statutárního orgánu v příslušném veřejném rejstříku odpovídá skutečnosti. Právní úprava totiž v tomto smyslu chrání nejen (třetí) osobu jednající v dobré víře ve správnost zápisu (ustanovení § 121 odst. 1 občanského zákoníku, nýbrž též samotnou právnickou osobu, jež může po zveřejnění zápisu legitimně očekávat vědomost jiných osob o stavu zapsaném ve veřejném rejstříku (ustanovení § 121 odst. 2 věta první občanského zákoníku). Možnost jednání v dobré víře dotčenými účastníky však dosud byla v řízeních před soudy obou stupňů ponechána zcela bez povšimnutí, což zřetelně koliduje s ustálenou rozhodovací praxí Nejvyššího soudu.

Ve vykonávacím řízení zásadně platí, že soud nařídí jednání, jen považuje-li to za nutné nebo stanoví-li to zákon (ustanovení § 253 odst. 2 občanského soudního řádu). Jestliže však soud rozhoduje o návrhu na zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) občanského soudního řádu, rozhoduje zpravidla po předchozím jednání, což se týká i jednání před odvolacím soudem (ustanovení § 254 odst. 8 občanského soudního řádu). O zastavení exekuce podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. g) nebo h) občanského soudního řádu lze rozhodnout bez nařízení jednání jen tehdy, pakliže tvrzení účastníků, v nichž soud spatřuje důvod pro zastavení exekuce, jsou shodná.

V posuzované věci odvolací soud svá skutková zjištění primárně čerpal z notářského zápisu coby

exekučního titulu, resp. okolností jeho sepisu, dále z výpisů z obchodního rejstříku a listin zde k osobě dlužníka vložených. Nezabýval se však otázkou, zda se mohla existence exekučního titulu, byť jej podepsala osoba k tomu nekompetentní, projevit v poměrech oprávněného, a nezabýval se ani okamžikem a povahou právního jednání oprávněného a jeho hodnocení z pohledu dobré víry ve smyslu ustanovení § 121 občanského soudního řádu, tj. zda podání exekučního návrhu (případně jiné, dřívější jednání), ač v době, kdy z výpisu z obchodního rejstříku již nepochybně vyplývalo, že J. P. oprávnění k podpisu exekučního titulu neměl, nechrání dobrá víra.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1858/2025 ze dne 2. 9. 2025

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku se vztahuje rovněž na pohledávky, které byly pravomocně přiznány v soudním nebo rozhodčím řízení, tj. pohledávky vymahatelné. Znamená to, že se rovněž tyto pohledávky promlčují za deset let ode dne, kdy promlčecí doba počala poprvé běžet, aniž by pro běh této doby bylo významné, zda před jejím uplynutím byl pro pravomocně přiznanou pohledávku u soudu nebo u jiného příslušného orgánu podán návrh na výkon rozhodnutí (exekuci).

Zákaz uplatnění námitky promlčení v soudním (rozhodčím) řízení zahájeném před uplynutím uvedené doby stanovený v ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku nemá za následek stavení promlčecí doby po dobu exekučního řízení, nýbrž to, že k námitce promlčení uplatněné v řízení o výkon rozhodnutí (exekučním řízení) se nepřihlíží, jestliže lhůta deseti let ode dne, kdy promlčecí doba počala poprvé běžet, uplynula až v průběhu tohoto řízení. Jinak řečeno, ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku upravuje maximální délku promlčecí doby (deset let ode dne, kdy počala poprvé běžet), a to aniž by s tím, že před jejím uplynutím byla pohledávka uplatněna v soudním nebo rozhodčím řízení, spojovalo jakékoliv následky pro její běh.

Uplatnil-li věřitel včas své právo u soudu, měla tato skutečnost za následek, že promlčecí doba (pod dobu tohoto řízení) „přestala běžet“, avšak pouze po

dobu deseti let ode dne, kdy začala promlčecí doba běžet poprvé; potom působí pouze „zákaz“ uplatnit námitku promlčení (ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku). Z uvedeného tak vyplývá, že ke „stavení“ promlčecí doby (ve smyslu ustanovení § 402 obchodního zákoníku) dochází v takovém případě pouze po dobu deseti let ode dne, kdy začala promlčecí doba běžet poprvé; toliko v této době je možno (bez ohrožení jejího promlčení) realizovat pohledávku v „jiném“ řízení, v němž se uplatní zákaz uplatnění námitky promlčení podle ustanovení § 408 odst. 1 věty třetí obchodního zákoníku (v úvahu připadá přihlášení pohledávky do exekuce, vyvolané jiným věřitelem, do insolvenčního řízení, uplatnění práva ze zástavy apod.).

Dospěl-li v poměrech posuzované věci odvolací soud k závěru, že se pohledávka vyplývající z obchodně-právního vztahu řídicího se obchodního zákoníku, jejíž splatnost nastala dne 6. 6. 2014 a která nebyla uplatněna ani u nalézacího soudu, neboť vycházela z notářského zápisu se svolením k přímé vykonatelnosti, promlčela dne 6. 6. 2024, a že tudíž exekuce zahájená dne 27. 8. 2024 má být podle ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu zastavena, odpovídá takové hodnocení shora citované rozhodovací praxi Nejvyššího soudu.

Případná dřívější přihláška téže pohledávky do exekuce, jež byla zahájena jiným věřitelem (a posléze zastavena), stavení desetileté lhůty podle ustanovení § 408 odst. 1 obchodního zákoníku zcela jistě způsobit nemohla.

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 20 Cdo 1422/2025 ze dne 3. 9. 2025

k ustanovení § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu

Podání šikanózního exekučního návrhu je důvodem k zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu. Šikanózní návrh je nutno definovat tak, že jeho uplatnění není primárně motivováno snahou domoci se plnění (tj. není respektován esenciální smysl a účel exekuce), ale snahou zatížit povinného náhradou nákladů exekuce.

Skutkový základ dosud judikovaných případů vychází z objektivní připravenosti povinného dobrovolně

plnit exekucním titulem uloženou povinnost, čemuž oprávněný bránil buď neposkytnutím smluvní či zákonné součinnosti, ke které jej povinný vyzval (např. u platební povinnosti sdělením čísla bankovního účtu či adresy, na níž lze plnit poštovní poukázkou), nebo neposkytnutím povinným žádané – hlediskem již nastalého prodlení vysvětlitelné a akceptovatelné – lhůty k plnění, u níž se předpokládá jakási „organizačně-technická“ povaha a s ní korespondující krátká (v principu několikadenní) délka. Není až tak relevantní, za jakou dobu po vykonatelnosti exekucního soudu byla ze strany povinného projevena snaha plnit vymáhaný závazek; podstatné je zjištění, zda snaha povinného splnit závazek z exekucního titulu byla vážně míněná (reálná) a zda předcházela podání exekucního návrhu.

Jestliže v poměrech posuzované věci dospěl odvolací soud k závěru, že si povinný způsobil exekuci sám svojí pasivitou, nesplnil-li přiměřený a legitimní požadavek oprávněného, aby prostředky deponované z prodeje nemovité věci v advokátní úschově byly vyplaceny (v odpovídající výši) přímo jí, nezajistil-li uspokojení pohledávky ani měsíc po uplynutí nadstandardní tříměsíční pariční lhůty pro plnění a nereagoval-li dostatečně rychle a adekvátně při vyjednávání podmínek posečkání s úhradou, tj. že exekucní návrh není namístě považovat za šikanózní, nelze jeho hodnocení nic podstatného vytknout.

Osoba povinného, vůči níž disponuje oprávněný vykonatelným exekucním titulem, je totiž povinna vyvinout pro odvrácení hrozící exekuce co nejširší míru úsilí ohledně úhrady pohledávky, akceptovat důvodné požadavky protistrany a aktivně a s maximální pečlivostí situaci řešit, což předpokládá rovněž důslednou komunikaci s protistranou. V opačném případě nelze mít za dostatečné jisté, že povinný v nejbližší době svůj závazek skutečně splní.

4. Exekuce na nepeněžitě plnění

usnesení Nejvyššího soudu ČR sp. zn. 26 Cdo 1890/2024 ze dne 16. 9. 2025

k ustanovení § 72 odst. 1 exekucního řádu

Exekucní titul ukládající jinou povinnost než zaplacení peněžitě částky, je materiálně vykonatelný, jen je-li možné nařídit jeho výkon některým ze způsobů uvedených v ustanovení § 59 odst. 2 exekucního řádu. Způsob exekuce na nepeněžitě plnění se řídí povahou uložené povinnosti. Při zkoumání této povahy soud vychází, přihlížející k předepsanému způsobu exekuce, z obsahu rozhodnutí, především z jeho výroku, případně i z odůvodnění, avšak pouze za účelem výkladu výroku, tedy k odstranění případných pochybností o obsahu a rozsahu výrokem uložené povinnosti; výrok titulu nelze jakkoli doplňovat či opravovat. Ukládá-li exekucní titul povinnost k nepeněžitému plnění, které neodpovídá některému ze způsobů exekuce uvedenému v ustanovení § 59 odst. 2 exekucního řádu, nelze takový titul z materiálního hlediska vykonat.

Výhrady povinného proti nákladnosti exekuce směřují ve své podstatě proti výši nákladů exekuce. Jde-li totiž v předmětné věci o uspokojení práv na nepeněžitě plnění vyklizením, jsou náklady na vyklizení součástí nákladů exekuce a hradí je zásadně povinný (ustanovení § 87 exekucního řádu); Soudnímu exekutorovi přitom náleží jen účelně vynaložené náklady. Předpokládané vyšší náklady exekuce nemohou samy o sobě vést k závěru o nepřipustnosti exekuce a být důvodem jejího zastavení.

Koneckonců ani v případě exekuce provedením prací a výkonů není důvodem pro zastavení exekuce podle § 268 odst. 1 písm. h) občanského soudního řádu nepřiměřená nákladovost (vysoká cena) způsobu jejího provádění. Jsou-li exekucně provedeny práce jiným než přiměřeným způsobem nebo náklady na provedené práce jsou nepřiměřeně vysoké (ve výrazném rozporu s obvyklou cenou takových prací), je to důvodem nikoliv pro zastavení exekuce, ale k tomu, aby při určení výše nákladů vykonávacího řízení byly povinnému uloženy k náhradě jen ty náklady, které jsou potřebné k účelnému a hospodárnému provedení prací označených v exekucním titulu.

Konkrétní způsob provedení vyklizení se vždy odvíjí od toho, jaký objekt se má vyklidit (nemovitá věc, byt, movité věci – není přitom významné, zda se jedná o movité věci umístěné, ať již zcela nebo zčásti, na vodní hladině atd.), volí ho soudní exekutor a měl by ho zvolit tak, aby byl co nejefektivnější, zbytečně

povinného nezatěžoval, ale současně vedl k rychlému a úspěšnému vymožení uložené povinnosti.

V projednávané věci má být z pozemku odstraněn botel. Podle ustanovení § 341 odst. 1 písm. a) občanského soudního řádu se výkon rozhodnutí (exekuce) provede odstraněním věci z vyklizovaného objektu. Způsoby, jak odstranit botel (jeho lávky, bezpečnostní lana atd.) z pozemku, mohou být nepochybně různé.

Ze skutkových zjištění odvolacího soudu vyplývá, že nelze bez dalších opatření jen odstranit lávky a vyvazovací prvky umístěné na pozemku, neboť by mohla být ohrožena bezpečnost nejen botelu, ale i provozu na řece. Dále zjistil, že jednorázový přesun po vodě na jiné stanoviště určené k dlouhodobému stání je náročný a krajně rizikový a mohl by být proveden jen za určitých povětrnostních podmínek. Okolnost, že přesun botelu po vodě by byl náročný a komplikovaný ovšem neznamená, že je zcela vyloučen; ostatně již v nalézacím řízení soudy uzavřely, že se jedná o plavidlo podle ustanovení § 9 odst. 4 písm. d) zákona o vnitrozemské plavbě.

Platí-li základní pravidlo, že exekuce má být především provedena, nikoli zastavena, pak zpravidla důvodem její nepřipustnosti nemůže být její samotná obtížnější proveditelnost.

Navíc, není-li přesun botelu po vodě možný, účelný nebo efektivní, je možné vyklizení pozemku (odstranění botelu – lávek a vyvazovacích prvků) provést i jiným způsobem, např. přemístěním botelu na břeh. Lze sice přisvědčit odvolacímu soudu, že při takovém přesunu by zřejmě muselo dojít k jeho (alespoň částečné) demontáži, nelze už mu však při-

svědčit, že k tomu nemůže dojít bez souhlasu jeho vlastníka (povinného).

Povinná předně měla plnit podle exekučního titulu dobrovolně. Z charakteru uložené povinnosti je zřejmé, že v takovém případě by tak musela učinit buď přemístěním botelu po vodě, nebo jeho vytažením na břeh, a protože sama botel na pozemek také nedopravila v současné podobě (botel podle skutkových zjištění vznikl dostavbou až na místě), je zjevné, že by ho musela (stejně jako při jeho vzniku) postupně při přemístění z pozemku rozebrat.

Jestliže nerespektovala pravomocné a vykonatelné rozhodnutí soudu a uloženou povinnost nesplnila, musela si být vědoma, že může dojít k jejímu vymáhání v exekučním řízení a že způsoby, kterými bude exekuce provedena, se (logicky) těžko mohou výrazně lišit od způsobu, kterým by prováděla vyklizení sama. Závěr odvolacího soudu, který dal přednost vlastnickému právu povinného (neporušením integrity botelu) před ochranou vlastnického práva oprávněného s tím, že ta má na jeho ochranu k dispozici jiné právní instituty (aniž by je konkretizoval), tak odporuje základním zásadám exekučního práva a je vlastně nepřipustným přezkumem věcné správnosti exekučního titulu.

Lze tak uzavřít, že i když se jedná o nestandardní vyklizení, jehož předmětem je vyklizení movité věci patřící povinnému, představující botel (a vše co s jeho vyvázáním na pozemek souvisí), které je logisticky i finančně náročné a nelze při jeho provádění ani vyloučit (částečnou či úplnou) jeho demontáž, není jen proto exekuce nepřipustná.

text: JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.

Stalo se...

■ Exekuční dražba budovy vyslanectví

Pod titulkem *Exekuční dražba budovy maďarského velvyslanectví v Praze?* referovaly Pražské noviny ze dne 30. prosince 1928 o exekuci, kterou vedl českolipský obchodník František Wölfel proti maďarskému státu. Jednalo se o zaplacení odškodného ve výši 1.000.000 Kč. Smíšený československo–maďarský soud odsoudil Maďarsko k zaplacení této částky, „budapešťská finanční prokuratura však prohlásila, že Maďarsko svůj dluh nezaplatí a všechny intervence byly marné“. František Wölfel podal proto u zemského soudu „žádost o exekuční prodej budovy maďarského vyslanectví v Praze a zabavení pohledávek maďarského státu. Exekuce byla povolena, ale exekuční prodej vyslanectví zamítnut“. Oprávněný se odvolal k Nejvyššímu soudu, který dne 8. května 1928 „žádosti o revizi vyhověl a prohlásil, že na základě principů mezinárodního práva je lhotejnost, zda pozemek, jenž má být exekučně prodán, jest majetkem exterritoriální právní osoby“. Zemský soud nato novým rozhodnutím exekuční prodej budovy vyslanectví povolil. Měly pak následovat kroky směřující k realizaci nucené dražby, pokud by dluh nebyl zaplacen. Tomu, že věřitel byl nakonec uspokojen, nasvědčuje pak to, že o provedení nucené dražby nejsou k dispozici žádné zprávy a adresa vyslanectví zůstala i nadále nezměněna.

■ Encyclopédie des huissiers

Nejrozsáhlejší česká encyklopedie Ottův slovník naučný přinesla v 11. svazku z roku 1897 heslo *Huissier*, v němž je kromě původu slova od starofrancouzského „*huis*, dvéře, tedy dveřník, strážce dveří“ zmíněno, že „v soudním zřízení přešel název ten na soudní úředníky, kteří obstarávají jednak doručení soudních obsílek, výměrů a rozsudků, jednak i výkon soudních nálezů. Úředníky tyto jmenuje na návrh ministra spravedlnosti prezident republiky. Jako *avoués* a *notář*, tak tvoří i h-s v každém *arrondissementu* zvláštní samosprávnou jednotu, která volí za účelem správy společných záležitostí a zájmů ze svého středu disciplinární komoru“. Autor hesla odkázal na sedmisvazkovou *Encyclopédie des huissiers* ou *Dictionnaire général et raisonné de législation, de doctrine et de jurisprudence en matière civile, commerciale, criminelle et administrative* Adriena Harela a Marca Defauxxe, vydanou ve třetím vydání pařížským nakladatelstvím Cosse, Marchal et Billard v roce 1872 a na *Tarifs commentés en matière civile des huissiers ordinaires et audienciers... des secrétaires des Conseils de prud'hommes, etc., précédés du tarif des juges de paix et de leurs greffiers* Louise François Bonnesoeura (1799-1891). Tyto publikace nejsou v českých knihovnách k dispozici, jsou však dostupné ve Francouzské národní knihovně v Paříži.

■ Zmařená exekuce

Když dne 26. března 1926 vstoupil exekutor Okresního soudu v Trnavě Josef Holinka na dvůr rolníka Jana Konečného v Dolní Krupé, aby tam provedl exekuci, byl podle zprávy v Lidových novinách ze dne 10. září téhož roku uvítán slovy: „Čo si sem prišiel? Čo tu chceš, čo? Zabiť bysme Ťa mali aj vŕeckých exekútorov. Na nič ste. Len odrat nám aj tú kóžu, čo nám necháli. Šak sa len opováž něco exekvovat. Šak ci rebrá polámem.“ Nezůstalo však jen u výhrůzek. Konečný exekutorovi vytrhl spis i aktovku, „vytrásl z ní akta a tašku hodil pak na zem“. Když Holinka začal sbírat „svoje roztroušená akta ze země, Konečný přinesenou dlouhou holí počal tlouci exekutora na záda“. Ten proto raději běžel pryč a exekuce byla zmařena. Státní zástupce podal u Sedrie v Bratislavě na Konečného žalobu. Marná byla jeho obhajoba: „Ale vedzá, pán vrchný súdca, nechcel sem mu ništ urobiť. On je sám na príčine, že dostal na chrbet. Miel pekne u mňa sa ohlásit, pýtat peňáže a já by sem mu bol vyplacil. Ale on na mňa prišiel jako ... no ... ani nechcem to povedzet...“. Soud uznal Jana Konečného vinným a uložil mu trest „na čtrnáct dní do vězení a 40 Kč pokuty“.

text: Mgr. Tomáš Tunkl

předseda IT komise, člen Mezinárodní komise EKČR a soudní exekutor v Českém Krumlově

Oslavy 15. výročí liberalizovaného systému výkonu rozhodnutí v Moldavské republice

– moje účast a postřehy

Dne 18. září jsem měl tu čest zastupovat prezidenta naší Komory na oslavách 15. výročí liberalizace systému nuceného výkonu rozhodnutí v Moldavské republice. Celý slavnostní den byl výjimečně dobře připravený a rozdělil se do tří hlavních částí. Dopoledne vystoupili nejvýznamnější představitelé veřejné moci – ministr spravedlnosti, ministr vnitra, předseda Ústavního soudu, zástupci Generální prokuratury a dalších klíčových institucí – a svou přítomností celý program povýšil také prezident Mezinárodní unie soudních exekutorů Marc Schmitz. Jejich projevy byly nejen oceněním práce moldavských exekutorů, ale také jasným potvrzením, že tato profese má pro fungování právního státu zásadní význam.

Odpolední část patřila odborné konferenci se třemi tematickými panely – digitalizace, odměňování a sociální aspekty profese. Měl jsem tu čest vystoupit v panelu věnovaném sociálním aspektům, který se zaměřil především na ochranu samotného soudního exekutora. Ukázalo se, že jednotlivé státy k tomuto tématu přistupují velmi rozdílně. Moldavsko či Brazílie například zohledňují náročnost exekutorské práce rozsáhlými benefity, včetně zvýšeného důchodu či výhod pro rodiny v případě vážných zdravotních komplikací nebo předčasného úmrtí. Širokou diskusi vyvolalo téma vymáhání výživného, které je v Moldavsku dokonce symbolicky zdůrazněno novou sochou v centru Kišiněva. Ukázalo se také, že Česká republika patří v oblasti zajištění výživného k nejpřísnějším státům, když jeho dlouhodobé neplacení kriminalizuje. I když je tato přísnost do určité míry diskutabilní, je nepochybné, že ochrana

nezaopatřených dětí a rodičů patří k zásadním úkolům výkonu rozhodnutí.

V panelu věnovaném odměňování zaujala myšlenka inflační doložky, která by mohla být inspirací i pro české prostředí, zvláště v době, kdy se u nás diskutuje exekuční tarif bez ohledu na inflaci posledních dvou desetiletí. Panel digitalizace pak zejména díky příspěvkům z pobaltských států představil moderní přístupy nejen k elektronizaci vnitrostátních procesů, ale také ke stále důležitější přeshraniční spolupráci.

Celá akce byla po organizační i obsahové stránce na velmi vysoké úrovni, a to jak skladbou hostů, tak způsobem, jakým Moldavsko koncepci těchto oslav pojalo. Pro mě osobně to byla silná inspirace pro naše vlastní připravované oslavy 25 let liberalizace českého systému výkonu rozhodnutí, které nás čekají příští rok. Moldavsko, stejně jako Česká republika, může sloužit jako dobrý příklad toho, že soudní exekutor jako svobodná právní profese je životaschopný a správný model. A právě úspěchy těchto států ukazují, že kritika, které čelíme, často stojí na nepochopení podstaty naší práce a významu nezávislého výkonu rozhodnutí.

Slavnostní den byl zakončen večerním programem s kulturními vystoupeními a předáváním vyznamenání dlouholetým členům i hostům. Celkově šlo o mimořádně inspirativní a hodnotnou událost, která posílila mezinárodní dialog a přinesla mnoho podnětů i pro další rozvoj českého systému.

Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.

soudní exekutor, Exekutorský úřad Frýdek-Místek

Estonský soudní exekutor (kohtutäitur): Systém, fungování a specifika

Mezinárodní komise Exekutorské komory navštívila začátkem září 2025 Tallinn, a to na pozvání estonských kolegů. Estonci se ukázali jako neskutečně přívětiví hostitelé s náročným, ale bezchybně zorganizovaným programem. Ten byl 3denní a byl od rána do pozdních hodin nabitý schůzkami se zástupci estonské Exekutorské komory, Insolvenčních správců, Ministerstva spravedlnosti, Úřadu pro ochranu hospodářské soutěže včetně speciální insolvenční divize. Tato setkání přinesla mnoho zajímavých informací, které se Vám budu snažit v tomto článku předat.

Úvodní statistiky a obecný přehled

Estonsko má populaci přibližně 1 374 687 obyvatel, z nichž asi 115 000 osob je postiženo exekucním řízením.

Zajímavé je, že přibližně 38 % dlužníků čelí současně 2 až 5 exekucím a asi 10 % má více než 21 probíhajících exekucí.

Zhruba 35 % dlužníků má své exekuce rozdělené mezi tři až pět různých soudních exekutorů. Ročně vstupují do oddlužení stovky osob, přičemž konkurzních případů je kolem 600 za rok.

Charakteristika a právní rámec estonského exekutorského systému

Estonský systém exekucí je postaven na konceptu soudních exekutorů jako svobodného právníkého povolání se samostatnou odpovědností. Jejich činnost je detailně upravena zákonem o soudních exekutorech (Enforcement Agents Act) a exekucním řádem (Code of Enforcement Procedure). Ke dni 1. 1. 2025 bylo v Estonsku evidováno 39 aktivních soudních exekutorů (v roce 2010 jich bylo 47, v roce 2020 již

43). Průměrný věk exekutorů dosahuje 54,3 let. Klesající zájem o tuto profesi souvisí především s nižší ekonomickou atraktivitou a častými legislativními změnami.

Klíčové právní předpisy

- Enforcement Agents Act (Kohtutäiturite seadus) – upravuje postavení, jmenování, pravomoci, odpovědnost a dohled nad exekutory.
- Code of Enforcement Procedure (Täitemenetluse seadustik) – stanoví procesní pravidla výkonu rozhodnutí a exekucních úkonů.

Podmínky a požadavky pro výkon funkce exekutora

- Exekutor je fyzická osoba vykonávající činnost vlastním jménem a na vlastní odpovědnost.
- Požadavky: občanství EU, znalost estonštiny, vysokoškolské právníké vzdělání, bezúhonnost, morální integrita.
- Nutná minimálně roční praxe (asistent exekutora, advokát, soudce, notář, insolvenční správce) a složení profesní zkoušky; případně alespoň 5 let právní praxe a také složení zkoušky.
- Vyloučení osob odsouzených za úmyslný trestný čin nebo již jednou odvolaných z obdobné funkce.

Kompetence a pravomoci exekutora

- Provádění nuceného výkonu exekucních titulů, dražby movitých a nemovitých věcí, doručování dokumentů, pořízení úředních soupisů majetku.
- Některé mediační a arbitrážní činnosti.

- Rozlišení úřední a profesní činnosti (např. dražby na základě návrhu soukromých osob, právní poradenství, smírčí a mediační činnost).

Organizace, dohled a profesní samospráva

Všichni exekutoři a insolvenční správci jsou členy profesní komory Kohtutäiturite ja Pankrotihaldurite Koda, která vykonává dohled a disciplinární pravomoci a poskytuje metodickou podporu. Dohled zajišťuje i Ministerstvo spravedlnosti. Komora má vlastní kárný soud pro řešení profesních pochybení.

Zásady výkonu a odpovědnost

- Povinnost mlčenlivosti, nestrannosti a odpovědnosti za způsobenou škodu.
- Možnost disciplinárního postihu v případě pochybení.
- Finanční prostředky z exekuce musí být spravovány na oficiálním účtu, rozděleny mezi oprávněného a pokrytí nákladů a odměn exekutora, přičemž odměna podléhá zákonné regulaci a DPH.
- Dlužník hradí náklady exekuce, exekutor může žádat zálohu od oprávněného věřitele.

Výběr a místní příslušnost

Věřitel si může v rámci dané oblasti (soudního kraje) zvolit exekutora. Ve věcech veřejnoprávních pohledávek existuje přidělovací mechanismus. Estonsko je rozděleno do čtyř krajů odpovídajících soudním oblastem (Harju, Viru, Tartu, Pärnu).

Specifika estonského exekučního tarifu

Exekutor má právo účtovat přírážky za úkony mimo kancelář (např. osobní návštěvy, místní šetření, zabavení majetku, vyhledání dlužníka).

Specifika estonského systému

- Lze kombinovat funkci exekutora s funkcí insolvenčního správce či likvidátora za splnění etických a profesních podmínek (aktuálně 4 osoby vykonávají souběžně obě profese).
- Neexistuje speciální exekuční soud jako prvoinstanční autorita – řízení vede od počátku exekutor sám.
- Systém zaveden od roku 2001.

Sdílené kanceláře

Právní úprava

Estonská legislativa umožňuje sdílení kanceláří exekutorů v rámci jednoho regionu na základě povolení ministerstva a písemné smlouvy. Každý exekutor zůstává i při sdílené kanceláři plně samostatný a odpovědný za svou činnost.

Faktická stránka

Sdílené kanceláře jsou využívány tam, kde několik exekutorů působí v jednom regionu. Kancelář musí být dostupná klientům, mít vhodné prostory a veřejně dostupné informace o provozní době.

Jiné orgány autoritativně oprávněné k vymáhání dluhů

- Daňový úřad (Maksu- ja Tolliamet) vymáhá nedoplatky na daních, poplatcích, pokutách a provádí nucenou správu majetku a blokáce účtů.
- Celní úřad (součást finančního úřadu) vymáhá dluhy vyplývající z neuhrazených cel a dalších státních poplatků.
- Neexistují soudní zaměstnanci vykonávající exekuce jménem soudu; veškerou tuto agendu vykonávají nezávislí soudní exekutoři.

V rámci státních pohledávek postupují příslušné úřady samostatně, soudní exekutoři se zapojují především při vymáhání civilních pohledávek a soudních rozhodnutí, pokud věřitel nevyžádá výkon prostřednictvím státních orgánů.

Specifické formy vymáhání a role policie

V některých případech, například u dluhů na výživném, může policie zabavit automobil na základě soudního rozhodnutí či exekučního nařízení, vždy pod dohledem soudního exekutora.

Při prodeji nemovitých věcí se cena nestanovuje znaleckým posudkem, ale úvahou soudního exekutora, když může začít dražbu nejnižším podáním i od 1 eura. Přitom se vychází z úvahy, že tržní hodnotu ukáže samotná dražba.

Elektronická komunikace v exekučním řízení

Elektronická identifikace a povinnost

V Estonsku je elektronická komunikace s veřejnou správou v zásadě povinná díky elektronickým identifikačním nástrojům (ID-kaart, Mobile-ID, Smart-ID). Tyto prostředky umožňují bezpečné přihlašování do státních systémů. Jednotné datové schránky v českém pojetí však neexistují.

Podávání žádostí a digitalizace řízení

Elektronická komunikace je hlavním způsobem podávání žádostí a dokumentů, včetně exekučních řízení. Systém e-Toimik (e-File) umožňuje online podání, sledování řízení a přijímání výzev a rozhodnutí. Rozhodnutí musí být elektronicky podepsána kvalifikovaným digitálním podpisem.

Výjimky

• Výjimky z povinné elektronické komunikace jsou možné v případě technických překážek, zdravotního stavu, věku či postižení, případně pokud je elektronická komunikace nepřiměřeně komplikovaná.

Elektronifikace exekučního řízení

- Žádosti o zahájení exekuce jsou podávány elektronicky přes e-File a podepsány digitálně.
- Soudy i exekutoři komunikují s účastníky elektronicky, výzvy a rozhodnutí lze přijímat online nebo e-mailem.
- Dlužník a další účastníci mají online přístup ke spisu a mohou sledovat průběh řízení.
- Možnost výjimky z elektronické komunikace je vždy uvedena ve výzvách a rozhodnutích.
- Při nemožnosti doručit elektronicky lze stále využít poštu, osobní doručení, případně veřejnou vyhláškou.

Estonský právní rámec pro soudní exekutory je moderní, decentralizovaný, s důrazem na profesní samosprávu, vysokou odpovědnost a etiku. Procesy jsou výrazně elektronizované. Výběr exekutora je pro věřitele relativně volný, dohled vykonává profesní komora a ministerstvo spravedlnosti. Systém funguje bez speciálního exekučního soudu, neexistuje formální pověřování soudem v našem pojetí. Exekuce se zahajuje pouhým podáním návrhu u soudního exekutora bez jakékoli ingerence nebo ex ante kontroly soudu.

text: Mgr. Petr Prokop Ustohal

tajemník Exekutorské komory ČR

Zjednání prezidia EK ČR

V průběhu posledního kvartálu tohoto roku pokračovalo prezidium Exekutorské komory ČR v pravidelné činnosti zaměřené na řízení a koordinaci profesních záležitostí Komory. Od vydání předchozích zpráv se uskutečnila dvě řádná zasedání prezidia – dne 22. září 2025 v Praze a dne 19. listopadu 2025 v Brně. Brněnské zasedání bylo současně příležitostí ke společnému setkání členů prezidia se soudními exekutory působícími v moravských a slezských obvodech, kde byl prostor pro výměnu aktuálních informací, prezentaci činnosti Komory a pro otevřenou diskusi nad otázkami každodenní exekutorské praxe. Na obou jednáních se prezidium zabývalo průběžnou agendou, zejména otázkami legislativního vývoje v oblasti exekučního práva, dosavadním stavem jednání s Ministerstvem spravedlnosti ohledně úpravy exekutorského tarifu, jakož i organizací a zajištěním plánovaných prosincových sněmů.

V uvedeném období proběhla také společná pracovní setkání prezidia s Revizní komisí a Kontrolní komisí Komory. S Revizní komisí byla projednána zejména problematika kontroly rozpočtového provizoria a postup přípravy návrhu rozpočtu na nadcházející rozpočtové období. V rámci jednání s Kontrolní komisí se prezidium seznámilo se závěry z její kontrolní činnosti a věnovalo se otázkám dalšího metodického a organizačního zajištění výkonu kontroly v rámci Komory. Všechny tyto aktivity byly vedeny s cílem zajistit transparentní fungování profesní samosprávy, efektivní výkon zákonných úkolů a kvalitní přípravu na závěr roku, jehož vyvrcholením byly prosincové sněmy Komory.

Podrobnosti z jednání prezidia (včetně plného znění přijatých usnesení) jsou všem soudním exekutorům k dispozici na www.ekcr.cz, v části „Pro exekutory“. Výběr usnesení z posledních zasedání, jakož i rozhodnutí přijatých *per rollam*, naleznete rovněž zde (text usnesení je redakčně krácen, případně upraven):

■ 22. 9. 2025 – 1/25/P09

Prezidium EK ČR **rozhodlo** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Jihlava po soudním exekutorovi Mgr. Radku Karafiátovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 30. 4. 2025.

■ 22. 9. 2025 – 2/25/P09

Prezidium EK ČR **rozhodlo** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Uherské Hradiště po soudním exekutorovi Mgr. Pavlu Hanáčkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 30. 4. 2025.

■ 22. 9. 2025 – 3/25/P09

Prezidium EK ČR **svolává** v souladu s ustanovením § 110, odstavec 3, zákona č. 120/2001 Sb., Exekuční řád, v platném znění, 47. sněm soudních exekutorů, který se bude konat dne 2. prosince 2025, od 10:15 hod., v Brně (hotel International Brno).

■ 2. 10. 2025 – PR/55/2025

Prezidium EK ČR **s ch v a l u j e** provedení pravidelných zátěžových testů databáze Centrální evidence exekucí.

■ 9. 10. 2025 – PR/58/2025

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** ve smyslu § 14 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, že účastníkem, který ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Hodonín, uspěl tak, že splňuje předpoklady pro jmenování soudním exekutorem a dosáhl nejvyššího počtu bodů dle §12 citovaného stavovského předpisu je uchazeč Mgr. Ctibor Brančík.

■ 21. 10. 2025 – PR/61/2025

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** ve smyslu § 14 odst. 1 stavovského předpisu, kterým se stanoví postup při vyhlášení a organizaci výběrového řízení, že účastníkem, který ve výběrovém řízení na obsazení uvolněného exekutorského úřadu Praha-východ, uspěl tak, že splňuje předpoklady pro jmenování soudním exekutorem a dosáhl nejvyššího počtu bodů dle §12 citovaného stavovského předpisu je uchazeč Mgr. Patrik Steiner.

■ 29. 10. 2025 – PR/62/2025

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Praha 4 po soudním exekutorce JUDr. Janě Tvrdkové, které zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 31. 3. 2026.

■ 29. 10. 2025 – PR/63/2025

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Karlovy Vary po soudním exekutorovi Mgr. Ludku Němcovi, kterému zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 31. 3. 2026.

■ 19. 11. 2025 – 1/25/P10

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Tábor po soudním exekutorce Mgr. Martině Douchové, které zanikne výkon exekutorského úřadu k datu 31. 12. 2025.

■ 19. 11. 2025 – 2/25/P10

Prezidium EK ČR **r o z h o d l o** o vyhlášení výběrového řízení na uvolněný Exekutorský úřad Zlín po soudním exekutorovi Mgr. Ctiboru Brančíkovi, kterému zanikl výkon exekutorského úřadu k datu 7. 11. 2025.

■ 19. 11. 2025 – 4/25/P10

Prezidium EK ČR **j m e n u j e** Mgr. Víta Bičeje, exekutorského kandidáta Exekutorského úřadu Kolín (Mgr. Jakub Effenberger), přidruženým členem Právní a legislativní komise.

text: Mgr. Petr Prokop Ustohal

tajemník Exekutorské komory ČR

Zjednání 46. a 47. sněmu soudních exekutorů

Dne 2. prosince 2025 se v Brně uskutečnila dvě propojená jednání sněmu soudních exekutorů, a to 46. a 47. sněm Exekutorské komory ČR. 46. sněm, svolaný jako náhradní za předchozí neusnášeníschopný 45. sněm, se zaměřil zejména na projednání a schválení novelizací vybraných stavovských předpisů, přijetí nových interních norem a na schválení rozpočtu Komory pro rozpočtové období 2026–2028. Účastníci sněmu v konstruktivní diskusi schválili následující stavovské předpisy a jejich novelizace: **Kancelářský řád – doručky a skartace (novela); Kancelářský řád – jednotný export spisu (novela); Evidence srážek ze mzdy; Organizační řád (novela); Fond pro vzdělávání (novela); Zkušební řád – kvalifikační zkoušky vykonavatele (novela); Výběrové řízení (novela); Smírčí řád (novela)**. Část těchto předpisů podléhá následnému schválení Ministerstvem spravedlnosti podle zákonných pravidel výkonu profesní samosprávy. Sněm dále schválil návrh rozpočtu na nové rozpočtové období a potvrdil základní rámec finančního hospodaření Komory pro následující tři roky. Atmosféra jednání byla korektní, věcná a podpořená solidní účastí téměř osmdesáti soudních exekutorů.

47. sněm soudních exekutorů byl sněmem volebním a jeho hlavním programovým bodem byly volby zákonných komisí Exekutorské komory ČR – Revizní komise, Kontrolní komise a Kárné komise. Delegáti přistoupili k volbám jednotlivých komisí v souladu s právními a stavovskými předpisy, a to opět v konstruktivní atmosféře umožňující řádný průběh volebního procesu. Funkční období všech nově zvolených komisí začne dne 25. ledna 2026.

Exekutorská komora ČR gratuluje všem nově zvoleným členům komisí k jejich úspěchu a přeje jim mnoho odborných i osobních úspěchů v nadcházejícím funkčním období. Poděkování současně náleží i těm členům komisí, kteří v činnosti již nebudou pokračovat, a to za jejich dosavadní práci, profesní nasazení a dlouhodobý přínos pro Komoru. Upřímné díky směřuje rovněž všem soudním exekutorům, kteří se aktivně zúčastnili sněmů, podíleli se na volbách a přispěli k hladkému průběhu obou jednání.

Zvolení členové Revizní komise

- > Mgr. Lenka Černošková
- > Mgr. David Chaloupka
- > JUDr. Jana Jarková
- > Mgr. Jiří Král, MBA.
- > Mgr. Petr Porostlý

Zvolení členové Kárné komise

- > Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.
- > Mgr. Vojtěch Jaroš
- > Mgr. Andrea Říhová, LL.M., MBA.

Zvolení členové Kontrolní komise

- > Mgr. Zuzana Komínková
- > Mgr. David Koncz
- > JUDr. Ivana Kozáková
- > JUDr. Josef Lavička
- > Mgr. Bc. Hana Plášilová Kaufmanová
- > Mgr. Ing. Jiří Prošek
- > Mgr. Tomáš Tunkl
- > JUDr. Ingrid Švecová
- > Mgr. Daniel Vlček

Abstracts

JUDr. Mgr. Otakar Koutenský, Ph.D., LL.M.

Persons excluded from participating in the auction

The article deals with the legislative of the persons excluded from participating in the auction in the context of court enforcement and execution by a judicial officer. It systematically analyses the provisions of the Civil Procedure Code that define the group of excluded persons sorted by the type of auction – movables, immovables and enterprise. Attention is paid to the procedural consequences of participation of an excluded person and to the comparison with the legislative on Public Auctions Act. The purpose of this article is to clarify the *ratio legis* of individual restrictions and to point out the necessity of unified terminology and legal certainty in auction proceedings.

str. 12

doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D., JUDr. Jan Podola, Ph.D.

Half a millennium of firearms possession legislation in our territory

The article traces more than half a millennium of legal development concerning the regulation of the possession and carrying of firearms in the territory of the Czech lands. It follows this evolution from the earliest attempts at regulation in the 12th century, through the promulgation of the Ordinance on Firearms in 1524, the Imperial Patent No. 223/1852 Coll., and the post-war developments, up to the adoption of Act No. 90/2024 Coll., on Firearms and Ammunition, which is set to enter into force on 1st January 2026. In this context, the article also discusses the incorporation of the right to armed self-defence into the constitutional order of the Czech Republic. In addition, it provides several observations of the right to keep and bear arms in selected European Union member states. Finally, the article refers to several tragic incidents that have given rise to public debate on the extent to which firearms should be regulated or, conversely, permitted.

str. 28

Mgr. David Lenc

Contemplation: Special rights attached to Copyright works and rights related or relevant to them from the perspective of execution

This article addresses a less reflected area of the copyright law from the perspective of law enforcement and focuses on the identification of special rights attached to the copyrighted work and rights related or relevant to them that can be economically relevant in the execution practice. The author progressively analyses the nature and transferability of the employer's and customer's right to exercise property rights to a copyrighted work, selected rights related to the copyrighted works (especially rights of the record producers, broadcasters and other right holders) and finally the author's right to reasonable additional remuneration pursuant to Section 2374 of the Civil Code. Based on an analysis of legislation, expert literature and jurisprudence the author concludes that a number of there entitlements represent independent, transferable and therefore rights or claims that are subject to execution even though their practical application has so far remained mostly untested. The text opens an expert discussion about so far omitted possibilities of the execution in the field of copyright law.

str. 34

Table of contents

1	EDITORIAL	3
2	ABSTRACTS	6
3	ARTICLES	
	JUDr. Monika Novotná: Justice cannot be taken for granted Mgr. Libor Vaculík	7
4	ARTICLES	
	Persons excluded from participating in the auction JUDr. Mgr. Otakar Koutenský, Ph.D., LL.M.	12
	Mid-year review of the Constitutional Court jurisprudence JUDr. Lenka Pekařová	19
	Insolvency proposals on the Auction Portal: the next step to the transparency of as- set monetization Mgr. Olga Černá	22
	Contemplation: Special rights attached to Copyright works and rights related or re- levant to them from the perspective of execution Mgr. David Lenc	28
	Half a millennium of firearms possession legislation in our territory doc. JUDr. Antonín Lojek, Ph.D., JUDr. Jan Podola, Ph.D.	33
	Project intervention of the Rural Development Program Mgr. Olga Zumrová	42
5	JURISPRUDENCE	
	Court rulings on executions Mgr. David Hozman	43
6	FROM HISTORY	
	It happened... JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.	47
7	NEWS FROM THE CHAMBER	
	The celebration of the 15th anniversary of the liberalized enforcement system in the Republic of Moldova – my participation and observations Mgr. Tomáš Tunkl	49
	Estonian Judicial Officer (kohtutäitur): the System, functioning and specifics Mgr. Jaroslav Kocinec, LL.M.	49
	From the meetings of the presidium of the National Chamber of Judicial Officers of the Czech Republic Mgr. Petr Prokop Ustohal	49
	From the 46th and 47th Assembly of Judicial Officers of the Czech Republic Mgr. Petr Prokop Ustohal	60
8	ABSTRACTS	61

Tiráž

Šedesátéčtvrté číslo
www.ekcr.cz

vzor citace

PŘÍJMENÍ J. Název článku. Komorní listy.
02/2025. Praha:
Exekutorská komora ČR, 2017, s. xxx.
MK ČR E 19153

redakční rada

prof. dr. Armanas Abramavičius (Litevská republika)
JUDr. PhDr. Stanislav Balík, Ph.D.
JUDr. Stanislava Kolesárová (Slovenská republika)
prof. JUDr. Alena Macková, Ph.D.
Mgr. Jan Mlynarčík
Mgr. Petr Sprinz, Ph.D., LL.M.
Mgr. Pavel Tintěra
Mgr. Ing. Antonín Toman
Mgr. Petr Prokop Ustohal
Mgr. Andrea Říhová, LL.M.
Mgr. Libor Vaculík

redakce

Silvie Kratochvílová
Dana Chalupová
Mgr. Olga Černá

adresa redakce

Exekutorská komora České republiky
IČ: 709 40 517
Komorní listy, Anglická 20
120 00 Praha 2

kontakt

Tel.: + 420 210 311 000
E-mail: redakce@ekcr.cz

překlad

Mgr. Libor Vaculík

tisk

dhMedia, s.r.o.
Zdarma
Náklad 800 ks
Vychází čtvrtletně
Datum vydání - 7. 1. 2026

MK ČR E 19153

Registrace Ministerstva kultury ČR

ISSN 1805-1081 (print), ISSN 1805-109X (on line)

Komorní listy (print i on-line) jsou zapsány na Seznamu recenzovaných neimpaktovaných periodik vydávaných v České republice.

Publikování, pořizování kopií tohoto časopisu a jejich šíření třetí osobou je bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů či vydavatele zakázáno. Zakázáno je též publikování, pořizování kopií jednotlivých článků a jejich šíření třetí osobou bez písemného souhlasu redakční rady Komorních listů a autora příslušného textu. Uvedené se vztahuje na tištěnou i elektronickou verzi časopisu.

Komorní listy produkuje, vydává a distribuuje Exekutorská komora České republiky.

Časopis je dostupný také v ASPI.

CENTRÁLNÍ DESKA ŠETŘÍ PENÍZE EXEKUTORŮ

UŽ JSTE JI VYZKOUŠELI?

Ověřte si u svého dodavatele softwaru, zda vám zpřístupnil **Centrální desku**.

Jejím užíváním **ušetříte náklady svého úřadu**.

Je pro vás **ZCELA ZDARMA!**

Centrální deska představuje jednotné, jednoduché a moderní řešení pro automatizované vyvěšování písemností jak na Centrální úřední desce (§ 125a ex.ř.), tak na Lokální desce soudního exekutora, která je veřejnosti k nahlížení v sídle vašeho úřadu.

VÝHODY CENTRÁLNÍ DESKY

VŠE NA JEDNOM MÍSTĚ Centrální deska plně nahrazuje jednotlivé úřední desky soudních exekutorů. Centrální deska navíc slouží i k povinnému vyvěšování výzev podle § 56a a § 56b ex.ř. Pokud má exekutor povinnost podle zákona vyvěšovat výzvy podle § 56a a § 56b ex.ř., je nasnadě spojit příjemné s užitečným a vyvěšovat zde i ostatní písemnosti, které musí být vyvěšeny způsobem umožňujícím dálkový přístup.

BEZPEČNOST Po stránce technické i bezpečnostní dostávají obě desky všem požadavkům a nejnovějším standardům.

INTEGRITA Oba moduly splňují veškeré zákonné požadavky. Pracují bez zásahu do vyvěšovaného souboru a bez porušení integrity vyvěšovaného dokumentu. Samozřejmostí je otestované napojení na běžné informační systémy soudních exekutorů.

CENTRÁLNÍ ŘEŠENÍ Mizí závislost na externích dodavatelích, případně náklady na vývoj a udržování vlastních in-house řešení.

ZCELA ZDARMA Exekutorská komora vyvinula toto řešení exkluzivně na míru exekutorským úřadům a nabízí ho bez jakýchkoliv poplatků. Na rozdíl od komerčních produktů třetích stran jej můžete využívat zcela zdarma, a to prostřednictvím přihlašovacích údajů, které již nyní máte k dispozici pro účely vyvěšování na povinném modulu „Centrální úřední deska“.

www.centralnideska.cz

Pevně věříme, že toto jednotné řešení zjednoduší plnění vašich povinností a v nynější ekonomicky náročné době uspoří náklady, které musíte zbytečně vynakládat za služby třetích stran. Ověřte si tedy u svého dodavatele softwaru přístup na Centrální desku.

Neváhejte se na nás obrátit s jakýmkoliv dotazem.

tel. +420 210 311 000 (Helpdesk)

e-mail: admin@centralnideska.cz

CENTRÁLNÍ ÚŘEDNÍ DESKA

- zdarma pro všechny exekutory -

www.centralnideska.cz

vše na jednom místě | integrita | bezpečnost
centrální řešení | zcela zdarma

tel. +420 210 311 000 (Helpdesk)

e-mail: admin@centralnideska.cz